

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, L. Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. in Reg. publ. per 934—1938.
Trib. Timișoara.

Redactor resp.: Dr. VÁRNAY ELEMÉR

Az európai lélek feltámadása

Az elnémult harangok már visszanyerték hangjukat, csengve-bongva szólnak, a templom boltozatát boldogan verdesi az Alleluja, Krisztus dicsőségesen kikelt a sírból, Krisztus feltámadott. Az egyház legnagyobb ünnepe húsvét vasárnap. Vörös betűi izzón, lobogva világítják be a lét reménytelen sötétségét, minden időkre szólóan hirdetik, hogy nem volt hiába a Golgotha, nem voltak meddők a megfeszítettés kínszenvedései. Mert Krisztus harmadnapra halottai-ból feltámadt és a megváltás záloga lett örök időkre a kereszt. Igen, nem volt hiába annyi győtrelem, annyi áldozat, mert általa a forró szeretet még a halálon is erőt vett, a lélek legyőzte az anyagot. Ime, a sírról lehengerültek a mázsás kövek és kiteljesült a legszélesebb átfogó erejű, legboldogítóbb csoda. Feltámadás húsvéti, csodálatos nagy ünnepén érdemes elgondolkoznunk, mit jelent számunkra, hogyan talál bennünket ez a Krisztus művének csúcspontját jelentő dátum?

Különösen fontos számunkra ebben a kérdésben elmélyülni, mert tudjuk, hogy a húsvéti nagy tett csak úgy tud általános boldogító valóssággá válni, ha az emberiség maga is lelkiessen részt vesz, dolgozik minden erkölcsi erejével önönmegváltásán. De hát hol van a lélek? S miután ma az együttélők egy szűkebb közösségéről van szó, kérdezzük, hol van az európai lélek? Hiába keressük, nem találjuk sehol. Nincs! Vagy ha valahol van, akkor halottan mered, minden isteni gondolattal szemben tanúsított mázsás közöny-szikkalával elborítva a sírban. Az európai ember jár-keel, folytatja vegetatív életét, de ez az élet csak látszat. A legtöbb, ha még nincs is a temetőben, mégis csak halott. Ne tévesszen meg bennünket, hogy még mindig akadnak néhányan, akik éreznek, gondolkodnak. Ne tévesszen meg bennünket, hogy templomok, iskolák, kulturépitmények még állanak. Ne tévesszen meg bennünket, hogy még készül néhány könyv, szobor, műtárgy, művészi vagy egyéb humanisztikus munka. Ha jól megszemléljük őket, már mindegyiken ott a keserűség, a kétségbeesés, az enyészet rozsdája.

Mindenekfölött pedig ne panaszkodjunk, ne jajgassunk, hogy a civilizáció, a kultúra veszendőben, ezeket a nagy értékeket meg kell menteni. Nincs itt menteni való. A kultúra és civilizáció meghalt. Legfeljebb egyről lehet szó: ezeket új-jáépíteni. Több, mint egy negyed évszázada már, hogy a lélek az európai emberből kiveszett. Ez a legfőbb matéria, amellyel igazában, gyönyörűen lehet építeni. 1914 ominózus őszén kitört a világháború s azóta Európa népeinek nem volt egy lelki percük sem. Négy éven át szakadatlan pusztulás, vérözön színhelye volt ez a szerencsétlen világrész s a békekötés sem hozott igazában nyugalmat, nem teremtette meg a kien-gesztelődés útját. Ami húsz esztendő alatt történt, az nem volt egyéb, mint előkészület egy második nagy világháborúra, arra az általános kataklizmára, amely mérföldes léptekkel közeleg,

Húsz esztendő alatt minden humanisztikus talaját elveszítette a rettenetes meghasonlásban vívódó emberiség. A technika legnagyobb vívmányait egy eljövendő újabb rombolás szolgálatába állította és a gyűlöletes elgondolások és célkitűzések eszközévé tette a szellemet, az agyat. Így történhetett meg, hogy két évtized alatt az életből minden kisikkadt, ami szép, nagy és boldogságot adó. Így történhetett meg, hogy hensejében teljesen összeomlott a hosszú századok folyamán felmagasodott, kifinomult európai ember. Az összetartozás szelleme helyett a zord ellenségeskedés lett urrá ezen az elátkozott világrészen, ahol ezer és ezer kilométernyi hosszúságban emelkednek már mindenütt a védvonalak. Ezek a modern kínai falak, amelyek észak-tól délig, nyugattól keletig egész Európát át-szántják. Elérkeztünk tehát ugyanabba az álla-

potba, amelyben ez a nagy ázsiai állam volt két-száz esztendővel Krisztus születése előtt.

De máskülönb is olyan messze sodród-tunk emberellenes izoláltságunkban, mint azon korok népei, amelyek számára még nem született meg Krisztus, amelyek még nem élték meg a megváltás csodáját. Húsvét nagy ünnepén ag-gódva kutatjuk, aggódva keressük, hova tűnt az európai lélek? Az a mélységes emberiség, amely nélkül hiába minden civilizáció, minden tudás, mert ellenünkre tör, mint a megdühödött farkas. Keressük azt a mélységes emberiséget, amely nélkül nincs az a szerződés és az a meg-oldás, amely vissza tudná adni a tűrhető élet le-hetőségét Európában. Mert élet, az nincs már, csak a látszata van meg. Ez a mai ember tulaj-donképpen drámája. Élni csak akkor fogunk megint igazában, ha a gyűlölet szikkalájából, mindeneket átfogó krisztusi mivoltában ismét feltámad az európai lélek. Erre int, erre figyel-meztet bennünket húsvét lángolóan nagy ün-nepe. (Flaneur.)

Remenyik Sándor:

József, az ács, az Istennel beszél

Magasságos,
Te tudod: nehéz ez az apaság,
Amit az én szegény vállamra tettél.
Apja volnék, — és mégsem vagyok.
Ez a gyermek... ha szemébe tekintek,
Benne ragyognak Nap, Hold, csillagok.
Anyjai szemei s a Te szemeid,
Istenem, a Te szemeid azok.
Gyönyörűséges és szörnyű szemek,
Oly ismerősek, s oly idegenek...
Ez az ács-műhely... ezek a forgácsok...
Mit tehettem érte?... mit tehetek?
Én tanítottam fogni a szerszámot,
Mégis rá fogják majd a kalapácsot.
Úgy félek: mi lesz?
Most is, ki tudja, merre kóborog,
Tekintetétől tüzet fog a műhely,
Tüzet a világ, s egyszer ellobog.
Ó, jó volt véle Egyiptomba futni
És azután is óvni lépteit,
Fel a templomig, Jeruzsálemig,
Míg egyszer elmaradt...
Ó, jó volt, míg parányi rózsaujja
Borzolta szükülő szakállamat,
Ezüst nyomot hagyott már akkor is,
Komoly nyomot parányi rózsaujja.
S most olyan más az útja...
Vezetném, és Ő vezet engemet.
Csak azt tudom, a Te utadon jár,
Magasságos,
De ki tudja a Te ösvényedet?
Te vagy az Atyja, — én senki vagyok,
Az Evangéliumban hallgatok,
S hallgat rólam az Evangélium.

Megtalálták II. József császár feljegyzéseit ardeali-erdélyi utjáról

Hogyan látta a „birodalom legfőbb hivatalnoka“ a jobbágyok és nemesek sorsát. Fejtő Ferenc, a Bécsben élő magyar tudós értékes anyagot talált az udvari levéltárban.

A Cluj—kolozsvári katolikus plébánia falán latinnyelvű emléktábla hirdeti, hogy cluji—kolozsvári látogatása alkalmával 1773 június 22-től 27-ig volt megszállva II. József császár. II. József volt a XVIII-ik század „walesi hercege“, aki többnyire rangretjtve, gróf Falkenstein álnéven, többször is beutazta birodalmát. De nem szórakozásból utazott.

A birodalom legfőbb hivatalnokának tekintette magát

s ebben a minőségben személyesen is meg akarta ismerni főtisztviselőit, kapcsolatba akart jutni a néppel, hogy élőszoval is meghallgassa panaszait és óhajait. A császár évekig utazgatott keresztül-kasul a birodalmon s úti tapasztalatait pontos és tárgyilagos feljegyzésekben örökítette meg.

Fejtő Ferenc, a Bécsben élő kiváló magyar közi, aki II. József regényes életrajzán dolgozik, az udvari levéltárban végzett kutatásai során megtalálta II. József 1773-beli ardeali—erdélyi utazásának iratsomóját s közöttük

sajátkezű feljegyzéseit is.

A császári napló, — melyet Fejtő Ferenc szíves hozzájárulásával ismertettünk, — érdekes képet fest a százhatvan év előtti ardeali—erdélyi közállapotokról, de a császár jellegzetes egyéniségét is visszatükrözi.

JOBBÁGYOK ÉS NEMESEK

II. József alaposan felkészült az utazásra. Mielőtt útrakelt, részletes jelentéseket kért az ardeali—erdélyi megyék főispánjaitól és a császári ház bizalmi embereitől: milyen az ország-rész közjogi, gazdasági, egészségügyi állapota, — mik a panaszok?

Valamennyi jelentés megegyezett abban, hogy az adóztatás rendszere hibás és igazságtalan. „... Minden alattvalónak hetenként négy napi kézi és három napi igás robottal kell szolgálnia, — írja egyik jelentéstevő — és ilyenformán nemcsak, hogy egyetlen napja sem marad a jobbágnak a maga számára, de még vasárnap és ünnepnapokon is dolgoznia kell, vagy hétköznapokon kell kétannyi robotot teljesítenie...“

Az utazgató császárt nemcsak a pillanatnyi helyzet érdekli. Javaslatokat is kér a kérdések megoldására. Egyik főispán a jobbágyok és nemesek viszonyának érdekes rendezését javasolja: „... Ennek az országnak. (Ardealnak—Erdélynek) minden más országnál nagyobb szüksége van úrbéri szabályozásra, egy, vagy több becsületes, biztos ellenőrzése mellett. Ezekre a tisztségekre pedig a magyar megyékbe és a székelly részekre szászokat küldenék ki, akik mint érdektelen felek, gondosan teljesítenék feladatukat és nem hagynák magukat a nemességétől megvesztegetni. Viszont a szász alattvalóknak is szükségük van védelemre magisztrátusaik elnyomása és igazságtalansága ellen, hozzájuk — magyarokat küldenék ki biztosnak“.

„SZÉP, NÉPES VIDÉK!...“

II. József gondosan áttanulmányozta a jelentéseket s csak akkor kelt útra, amikor úgy vélte, hogy már alaposan ismeri azokat a kérdéseket, melyeket a helyszínen tanulmányoznia kell. Egyszerű szekéren utazott — kisszámú kísérettel. Útközben mindenről jegyzetet készített s ezek a feljegyzések rövidke és szűkszavúak. A császár hívós, szenttelen és tárgyilagos. Még az ardeali (erdélyi) táj szépségei sincsenek rá hatással. A tündérszép hategi (hátszegi) völgyről mindössze ennyit mond a napló: „A táj, különösen a hategi (hátszegi) völgy nagyon szép, népes...“ A hunedoarai (vajdahunyadi) várról, ahol egy éjszakát töltött, ezt jegyzi fel: „Fiscal Marktfleck, egy kastéllal, amit állítólag Corvin János, a hunyadi építtetett, de most Kern bányaadminisztrátor lakja...“ A császárt nem érdekli a történelem...

Mindenkit meghallgat és mindent meglát. Jobbágyok járulnak eléje panaszokkal, a császár

meghallgatja őket, de egyetlen szóval sem válaszol. Bólint s néhány rövid mondatot ír jegyzőkönyvébe. Ilyen mondatokat: „A falvak telve vannak compossessoribus és kismemesekkel. Maguk is nyomorúságosan élnek, mégis erősen szorongatják az alattvalókat...“

„SZEGÉNY ALATTVALÓK!...“

Mindenfelé csak panaszokat hall.

„A román parasztek nagyon panaszkoznak a szász hatóságok kemény bánásmódja miatt, — írja naplójában, — rabszolgáknak tekintik őket és minden közmunkát velük végeztetnek el“. Egy szász faluban a román parasztek elébe állítják a „törösch“-t, a Prügelbank-ot. Elmondják, hogyan verik félholtra őket és elsióják, hogy még asszonyaikat sem kímélik. Brassóban — Brassóban egy cigányt vezetnek eléje, aki az egész „tortúrát“, nemcsak a hüvelykszorítót, hanem a kintpadot és az egész mellén s gyomrán való égetést is kiállotta anélkül, hogy beismert volna valamit. Nem is volt beismerni valója, hiszen ártatlan volt...“

A hideg és szenttelen császárt is megdöbbenít néha ezek a panaszok s ilyen feljegyzések kerülnek a napló tárgyilagos feljegyzései közé:

„Egbekiáltó!...“ „Szegény alattvalók!...“

A látottak lehangolják, kedvetlen és mogorva. A sibiui—nagyzebeni kincstárnok bált rendez tiszteletére, de oda sem megy el. „Nem mentem el, — írja naplójában, — hanem diktáltam és lefeküdtem aludni“.

ARDEALI (ERDÉLYI) FŐHIVATALNOK JÓZSEF NAPLÓJÁBAN

A megismert főhivatalnokokról is feljegyzéseket készít. De ezek a feljegyzések már elfogultak, mert rokonszenve mindig attól függött,

II. József tapasztalatai

„A gyakorlat után hazalovagoltunk, — írja naplójában, — azután gróf Bánffyhoz mentem társaságba, ahol sok dama jött össze vidékről, azután hazamentem, diktáltam és lefeküdtem“. Másnap misét hallgatott a Szent Mihály-templomban, azután megtekintette a citadellát és a katonai kórházat. Végigjárta a betegszobákat és minden betegre kikérdezett: mi baja, mióta beteg, van-e panaszja? A betegek között olyanok is akadtak, akiket megvesztoztek és a hátuk még

ÖTÓRAI TEA A TÁVOLKELETEN:

— Hány darabot parancsol ebből a kaliberről? — kérdezi mosolyogva a japán tiszt az angol gentlemant.

Kérje mindenütt a hirneves

Dr. AMBRÓZI FÉLE KÜKÜLLÖMENTI FAJBOROKATI

Kapható minden jobb vendéglőben, bodegában és üzletben vagy közvetlenül dr. Ambrózi Alfréd küküllőmenti szőlőgazdasága és borpincészeténél, Medias

hogy az illető mennyire híve újító törekvéseinek. Néhány név a feljegyzések közül:

„Haller Gábor gróf kormányzósági tanácsos olyan ember, akiről sohasem hallottuk volna, hogy a világon van, ha nem veszi feleségül Grassalkowich gróf leányát, egy csinos és kedves asszonyt“. „Gróf Teleki László öreg ember, végtelenül ragaszkodik nemzeti előítéleteihez, van némi gyakorlata az ügykezelésben. Pápája a reformátusoknak, de minden újításnak esküdt ellensége“. „Bánffy Farkas: Csak beszélni kell vele és referálni hallani, hogy lássa az ember: oly férfi ez, aki nemcsak az ügyekhez, ügyvezetéshez, de a maga fegyelmzéséhez is ért“. „Gróf Kornis katolikus, tehetséges és becsületes“.

II. József június 22-én érkezett Clujra (Kolozsvárra). Az ardeali (erdélyi) regimenteket már két héttel előbb Clujra (Kolozsvárra) rendelték, mert szemlélt akart tartani felettük. Cluji (kolozsvári) látogatásáról nemcsak ő készített feljegyzéseket, hanem Gyulai Ferenc tábornok is.

A plébánia vendégszobájában szállt meg s másnap korán reggel már kint volt a gyakorlótéren. Előbb a Haller-regiment vonult el előtte, de József elégedetlen volt: „... elég jól vannak adjuosztálva, — írja — de az emberek alacsonyok, kevés van köztük, aki már ellenség ellen is szolgált és a brigadéros, Rosin tábornok nem ért az egzercirozáshoz“. Annál jobban tetszik a Gyulai-regiment: „... ez sokkal szebb emberek-ből áll, bár kevesen vannak, akik háborúban is szolgáltak, különösen az altisztek között...“

Gyulai tábornok feljegyzései elmondják, hogy a császár szinte egyenként szemlélt meg minden katonát s napestig gyakorlatoztatta őket. A gyakorlat végén hat katonát gúlat formált s egymás vállán lötték ki fegyvereiket. Józsefnek annyira tetszett a játék, hogy hat-hat arannyal jutalmazta meg a katonákat.

sebes volt. József részletesen kikérdezte őket: hányszor futották meg a vesszősört s milyen vastag volt a bot, amivel a büntetést kimerítették? A császárnak nagyon tetszett, hogy minden betegnek „schlafrokkja, hálósüvege és pánoflija“ van. „... azután a Nugent-kórházba mentem, — mondja a látogatásról saját feljegyzéseiben, — mely középszerű, de az embereknek hálókabátjuk és hálósüvegük is van, csak az ágyak keskenyek és rosszak“.

Öt napig maradt Clujon—Kolozsváron. Távozása előtt a jezsuiták rendházában és iskolájában is látogatást tett.

MIT AKART JÓZSEF CSÁSZÁR ARDEALBAN (ERDÉLYBEN)?

II. József végigjárta Ardealt (Erdélyt) Mindenkit meghallgatott, mindenkit maga elé bo-csátott és — mindent feljegyzett naplójában. Szó nélkül hallgatta végig a panaszok áradatát, de senkit sem korholt és senkinek sem ígért semmit. Csak feljegyzéseiből tűnt ki, hogy részvételt volt a szenvedő jobbágyok iránt, de az úrbéri rendszer reformját mégsem léptette azonnal életbe, mert az államnak a nemességre is szüksége volt.

A parasztek azt hitték, hogy a császár miattuk jött és a szabadulást hozza, — a nemesek azt, hogy számukra kezdődik új korszak a császári látogatással. Egyik tábornok reménye sem vált valóra. Hogy mit akart II. József mégis Ardealban (Erdélyben), csak a történelem mutatta meg. Azokat akarta csak megismerni, akik munkatársai az uralkodásban. A nép: jobbágy és nemes csak az az anyag volt számára, amelyből eszménye: az Állam összetevődik. Talán sajnálta a deresrehúzott parasztokat, talán soknak és súlyosnak találta a robotot, de őt az Állam érdekei vezették. S ez ellene volt minden változásnak...

KÖVES JÓZSEF

Amerika távol marad a háborútól

(L. J.) Párisban éppen a nyakláncpért tárgyalták. Franciaország egyik első egyházi és közjogi méltósága, egy szelvényesével egy sorban ült a vádlottak padján és a közvéleményt a királynő magánélete csiklandozta, amikor tizenhárom amerikai gyarmattal küldöttsége megérkezett. Az óceánon túl csetepaték folytak, de azok mindig is voltak. Hol a színesek ellen, hol a gyarmatosok egymás között. Legutóbb valami Washington nevű fickó, biztosan valami elszánt bandavezér, állott a gyarmatosok élére. Anglia temérdek bosszúságot okozott már úgyis Franciaországnak az amerikai szárazföldön. Elvette Kanadát és Louisianát, ezt a szép, romantikus francia hűbéres birtokot nap mint nap háborgatja. Jó alkalom kínálkozik, hogy Vergennes gróf külügyminiszter visszacsípje Angliát. Őfelsége, Franciaország királya fogadja a gyarmatosok küldöttségét. Kényes udvaroncok nyújtogatják nyakukat a lapossarkú, gyapjúharisnyás, sőtéposztós polgári küldöttség után, amelyet az egyszerű szappanfűző mester fia, az egyszemélyben nyomdász, ujságíró, feltaláló, emberbarát és tanulmányíró Franklin Benjamin vezet. Százötven év múlva Washingtonnak hívják az észak-amerikai Unió fővárosát és másik négy várost Franklinnak. Ugyancsak százötven év múlva hasonló kíváncsiság veszi körül Rapallóban és Velencében Csieserint, valami másféle Unió diplomatáját és Péter cár fővárosát Leningrádnak nevezik. Mivel Anglia elmulasztja figyelmeztetni Franciaországot, hogy a philadelphiai függetlenségi nyilatkozat bizonyos kitételei feltűnően hasonlítanak a tizenhat évvel később, a nemzetgyűlés által kinyilatkozandó emberi jogok kiáltványához, — Vergennes gróf szövetséget köt velük, kölcsönt nyújt az amerikaiaknak, rendelkezésükre adja a flottát, a hadsereget és Lafayettet.

Monroe később is átiön Európába. Tárgyalni fog az első konzullal, Bonapartéval és megvásárolja tőle Louisianát, amiért Vergennes gróf még szövetséget kötött Franklinnal, holott azóta csupán huszonöt év telt el. Otthon, az Unióban, Monroe a demokrata-párthoz tartozik. Ez a párt, ahogyan azóta egy kitűnő író, Margaret Mitchell, Elfújta a szél című regényéből már sokan tudják, a magasabb erkölcsiség pártja, annak dacára, hogy rabszolgatartó, még ma is eldöntetlen maradván az a kérdés, hogy a bérnunka korszaka emberségesebb-e a megelőző feudális rendnél? Monroeól fel van jegyezve, hogy korának feudális kötöttségét nemesen értelmezte, minthogy a felszabadított néger rabszolgák részére letelenülési lehetőségeket szerzett, még mielőtt a Fehér Ház lakója lett volna. Róla is várost fognak elnevezni, nem ugyan Amerikában, hanem a néger szabad államban, az afrikai Libériában, amelynek fővárosa Monrovia. Persze azt Monroe sem láthatta előre, hogy Libériában valamikor Firestone amerikai gumikirálynak sereghajtói lesznek az urak.

Monroe Európáért volt, akárcsak House ezredes, vagy Welles Sumner. Ezzel a hozzáértéssel került 1816-ban az elnöki székbe. Európában a bécsi kongresszus határozmányai még nagyon frissek, a Szent Szövetség hatalma tetőpontján áll, még Franciaország is lojálisan illeszkedik bele a Metternich—Wellington—Sándor cár hármasa alá gyűrt Európába. Az Uniónak rengeteg irtatlan területén pedig szóróvívósan csak tízmillió lélek él, akik fekhelveik mellé támasztott kováspuskákkal védelmezik fejbőrüket. Sándor cár valami ukáz bocsátott ki Oroszamerikát illetően, ami alatt Alaska értendő és elutasította a felszabadult latin amerikai államok függetlenségének elismerését, amelyek szabadságának bölcsője viszont a nagy francia forradalomban ringott. Monroe ekkor a még életben levő két elődjéhez fordult, akik osztották álláspontját, amelyet 1823 december 2-án foglalt össze a kongresszushoz intézett szokásos évi üzenetében: az Unió sohase elegyedik Európába, bonvolult ügyeibe és Európa ne avatkozzon bele az amerikai kontinensek fejlődésébe. Így vívta ki az akkor még gyermekéveit élő tízmillió Egyesült Államok, szemben az egységes Óvilággal, az Újvilág felszabadulását.

Az Unióban az állam fejlődéséhez igazodott a politikai pártok szervezete. Ugyanaz a két párt kormányoz felváltva, amelyek érvényesültek az állam megalakulásakor. A párt nem jelent egymagában mást, mint hagyományok képviselőit. Rooseveltet, a mostani, aki a Delamo név előtt Franklin vezetőnevét is hordja keresztnevében, a demokraták hagyományait képviseli, azokét, akikhez Monroe tartozott. Azóta, a Monroe-dok-

trinán kívül a demokrata-párt hagyományval csak bővült, történetesen a borzalmas polgárháború tapasztalatain, amelyben alulmaradtak. Maga az a körülmény, hogy az erőszakos megsemmisítésből feltámadtak és ismét kormányzó szerephez jutottak, bizonyítja, hogy nem a republikánusok, hanem a demokraták adják az Unió államvezetésének értékesebb irányvonalát. A polgárháború után a Ku-Klux-Kan hatékony guerilla modorát alkalmazták, de csakhamar feladták és visszatértek az alkotmányos mozgalomhoz, mert rájöttek arra, hogy erőszakos cselekmények csak az erőszakosságok láncolatához vezetnek.

Az európai közvéleményt most az a kérdés izgatja, hogy vajjon miként igazodik Rooseveltet elnök, ugyanazon pártbeli elődjének, Monroenak törvényéhez? Könnyű lenne erre a kérdésre felelni, ha az Unió történelmén át szigorúan megőrzött elven nem ütött volna rést már egyízben oly végzetes balkezűséggel a szintén demokrata-párti elnök: Wilson. Bezzeg, amikor a mostani elnök hasonlónevű elődje, a republikánus Theodore, még csak Newyork állam rendőrfőnöke volt és szenvedélyes gyűléseken és sajtóhadjáratokon tüzelt Cuba szigete ügyében Spanyolország ellen, az akkori demokrata-párti elnök, Cleveland, a Monroe-elv kihangsúlyozásával alaposan ráncba szedte Theodoret és Theodorenak várokozni kellett, amíg a magukat önállósítani akaró cubaiak szándékukat félreérthetetlen módon ki nem nyilatkoztatták. Akkor aztán elindulhatta harcolni lovas csapatával Cubába és onnan győzelmesen visszatérve, belovagolhatott előbb Newyork állam kormányzó, majd két év múlva az Unió elnöki székébe! Wilson azonban könnyű játékszerévé vált az érdekeknek. Rooseveltet Theodore harcos természet volt, ami jellemezte elnöki működését is. Keverte a kártyát a panamai földszoros körül, felkeléseket szított, kétes elemeket mozgató, amíg létrehozta a csatornával azt az egyetlen világkereskedelmi utat, ahol Anglia hatalma nem érvényesül. Panama az amerikai földrészhez tartozik, nyilván a Monroe-elvbe ütközik, ha ottan az Unió kívül bárme-lyik másik nagyhatalom befolyáshoz jutott volna. Otthon, az Unió gazdasági ügyeiben is keménykezű igyekezetet mutatott, ráncba akarta szedni a trösztöket, amelyek akkor és ott mutatták meg első ízben valójukat. Am ezeknek megtöréséhez erő harcra, de alkotmányos elnöknek kevés hatalma nyílt. Előbb a gazdasági fejlődésnek természete szerint a trösztök rendszerének a tombolása kellett fokozódnia. A prosperitásával egy időben látványos lett, a forradalomnak olyan erőszégtelen felgyújtását kellett megérni, ami a trösztök fellebbezésének, a Wallstreetnek összeomlásához vezetett Hoover alatt. Meg kellett érni a társadalom egy rétegének az alvilágba való menekülését, ami a pénzszertek bank- és overmarkaházaihoz esendült ki. Át kellett élni a szesztilalom és szeszcsomagszét korát, amelyben amerikaiit másként, mint Európában, nem lehetett látni.

Szörnyű, ami ennek a természetelemes iramnak letörésekor a Hoover-krach nyomán támadt! Az Unió azt a benyomást keltette, hogy társadalma szertemlik, civilizációja tönkremegy. A munkáinket elvesztettek milliói özönltek az országutakon, a birtokukból kiforgatott farmerek vonultak össze-visszajárásban, töltömett családok tömegei nem találtak maguknak további létükre utat és állami támasztékot kerestek a Fehér Ház támogatásában. Megszegte az Unió kormányzatát sorozatra emlekedésük. Ebben az időben választották meg elnöknek Rooseveltet, a mostani. Ahogy működéséhez hozzáfogott és ahogy a pusztulás felé zajló áradatot az élet rendes medrébe terelte vissza, abból alkalmasint következik, hogy a

A helyes fogápolásnál kezdődik a szépség.

mostani Rooseveltet „a forradalmi“ néven fogják megkülönböztetni hasonló nevű elődjétől.

Ez a névrokonával szemben szelid tekintetű elnök nagyon elszánt, határozott egyéniség. A helyzet zürzavarában nem fordulhat sem a törvényhozáshoz, sem a közigazgatáshoz. Erre nincs idő. Azt az eszközt kel megragadnia, ami keze ügyébe esik és ez a pénz, a dollár. Könyörtelenül felhívja, amivel kettős célt ér el. Enyhíti az adósok helyzetét, az adósságelengedés dik-tatórikus eszközével lehűti a hitelezők korlátlan-ságát és egy hatalmas alapot teremt, amiből adhat bőséges munkanélküli segélyeket, teremthet közmunkákat és nyújthat közérdekű hite-leket, amelyekkel ismét befűthetik a kihűlt ipari gépezetet. A kaos csökkenésével a trösztök és bankárok világa is magához tér halálos ijedelméből. Miért veszítsenek, ha megmenekültek a pusztulástól? Az elnök rendelkezéseit a leg-felsőbb bíróság elé hurcolják, ott akarják azokat törvényteleníteni. A világ valamennyi bankárja szivszorongva lesi az ítéletet: vajjon mit érnek az aranyzáradékos dollárra szóló hitel- és köl-csönszerződések? A közvéleményben, a sajtó-ban nagy harc dúl, a plutokraták értik a mód-ját az érvek csoportosításának. Az Unió hitelező állam, külföldi adósaik fognak csak nyereszke-dni, ha rosszabb dollárral fizetnek, mint amit kaptak. Rooseveltet elnök azonban megnyerte a csatát, az ítélet alkotmányosnak és törvényesnek mondja ki rendelkezéseit. Így teremtett iskolát Rooseveltet más kapitalista államok számára az-iránt, hogy miképp hozzadják rendbe zilált gaz-dasági helyzetüket.

Wilson történetéből egyenesen arra követ-keztethetünk, hogy Rooseveltet vagy utóda nem fogja megkísérelni a Monroe-elv megtagadását. Az amerikai közvélemény előtt még ma is rejtély, hogy miként sodródott a világháborúba? Valamennyire megvilágítja a körülményeket John Morgannak a szentáns vizsgáló bizottsága előtt adott közönyös vallomása. Az antant ál-lamainak nagy hitelek nyújtott és hajtott fel, ezek a központi hatalmak győzelme esetén veszendőbe mentek volna. Futott tehát a pénze után, amikor hozzáfogott az Unió közhangulatá-nak meggyűréséhez. Úgy az antant, mint J. P. Morgan az Unió ütközkarttyájára tettek fel mind-ent. Ki kellett tehát játszani, amire minden eszközt megragadtak. Az Uniónak nem volt ér-deke a világháborúban, befejezéséből egyenesen kára származott. A megerősödött Janán erőszako-san kizárta Kínából. Az Unióban őrzött hitel-levek ellenértéke soha nem foltt be. A felgyü-lemlett tőke és a hirtelen fejlődött ipar most már szükségképpen belső terjeszkedésre töreke-dett. Németország összeomlásával azonos pillá-natban semmivé vált az Uniónak Európára való befolyása. Nem mutatkozott más haszon, mint-hogy milliárdosok felvásárolták a Renoir-képe-ket, Skóciában lebontottak egy pár kastélyt, Amerikában ismét felépítették őket és megvásá-rolták a cár ékszerét.

Wilson Európában végig ünnepezték, ám távollétét rossz néven vették és amikor hazatért, egy igazoló körútra szánta el magát, amelyen az európai ünnepléssel fordított arányban álló, példátlan vesszőfutásban volt része. Javasatait a törvényhozás elvetette, a korcs Népszövetség-be pedig az Unió be sem lépett. Az Unió diadal-mas történelmében a bukásnak akkora mértéke senkinek se jutott ki, mint a Monroe-elv első hitszegőjének, Wilsonnak.

Ami követésre méltó az elődök ténykedé-seiből a mostani Rooseveltet számára, az inkább Rooseveltet Theodornak a békeközvetítői szerepe az orosz-japán háború befejezésében, amiért megkapta 1906-ban a Nobel békedíjat. Még most is kitartunk amellett, hogy a megegyezései béke egyengetésének érdekében küldte át az Óceánon Európa szakértőjét Welles Sumnert, aki körút-ját befejezve, egy fanyar mondattal szállott ha-jórá: az Egyesült Államok nem avatkoznak az európai visz- Akárcsak Monroe mondotta volna.

Katolikus templomaink oltárképei

Ahítatos szívvel mennek a hívők a templomba, az oltár előtt — mint a szép egyházi ének is mondja — porba hullva imádkoznak az Egek Urához, akinek megköszönik malasztját, kegyelmét és segédelmét kéri életük további napjaira is. Ima közben felemelik tekintetüket az oltár fölötti képre és ha az magát Istent ábrázolja, imájuk még buzgóbb lesz, ha pedig a menny valamely szentjét, úgy annak közbenjárását kéri. Ebben a cikkben végigvezetem az olvasót a városunkban lévő római katolikus templomokon és sorra megmutatom neki annak oltárképeit.

A püspöki székesegyház építését a török hódoltság után 1736-ban indították meg és tizenhét esztendő után, 1754-ben fejezték be. A barokk-stílusú istenházának nemcsak külsejére, hanem belső ékességére is nagy gondot fordítottak. A székesegyház főoltárának képe Szent Györgyöt, a hit bátor lovagját ábrázolja. Ezt a képet Unterberger Mihály, a bécsi művészeti akadémia igazgatója és jeles templomi festő festette 1754-ben és még ugyanabban az esztendőben hozták azt városunkba. A főhajóban lévő mellékoltárok képeit Schöpf János bécsi festőművész alkotta 1772-ben. A főoltár nagy ezüst szentségtartója, az oltár előtt álló nagy ezüst lámpa, valamint a székesegyház tulajdonát képező két aranyozott-ezüst pástorbója, továbbá két művészi kivitelű kelyhe is bécsi munka. Mindezeket még 1754-ben Moser József aranyműves készítette.

A belvárosi plébániatemplom 1888—1889-ben épült és pedig egy régi barokk templom helyére, amelyet 1755-ben a Salvatoriánus-rend épített. A főoltár képe a templom védőszentjének, Szent Katalinnak megdicsőülését ábrázolja, amint a mennyország bejáratánál a Boldogságos Szűz Mária fogadja. A főoltárkép régi timisoarai (temesvári) festő alkotása. A belvárosi templom sekrestyéjében őrzik az évtizedek előtt lebontott régi szemináriumi templom egykori főoltárának képét. Ez a kép a Boldogságos Szűz mennybemenetelét ábrázolja. Ez a kép Bécsben készült ismeretlen festőtől. Városunkba a jezsuiták hozták, akiknek birtokában volt azelőtt az egykori szemináriumi templom.

A gyárvárosi plébániatemplom is számos műalkotást őriz. Szentségtartója és több kelyhe értékes munka. Főoltárának képe, amely Szűz Máriát ábrázolja, Vastagh György festőművész remeke.

Az erzsébetvárosi plébániatemplom, amelyet 1919-ben szenteltek föl, a város fiatalabb templomai közül való. Ennek főoltára fölött nincsen kép, hanem magán az oltáron szobor áll. A szobor a Megváltót ábrázolja. Határszában imponáló, lenyűgöző munka. Dél-tyolli faragó szobrász jeles alkotása. Nagyon szépek ennek a templomnak szenteket ábrázoló ablakos üvegfestményei. Ezeknek egy része külföldi munka, másik része pedig ifjabb Szappanos Gyula városunkbeli iparművész dícséretes alkotása. Egyik régi temploma városunknak

a józsefvárosi plébániatemplom. Eredetileg barokk-stílusban építették, de ez a modor a többszöri átépítés és tatarozás során elsikkadt. Az utóbbi években aztán Lázár László építész visszavarázsolta a régi barokk-stílust. A főoltár képe igen régi és a Madonnát, Jézus anyját ábrázolja. A mellékoltáron Jézus Krisztust látjuk, amint a keresztfán függ. Ez a kép, amelynek alkotóját nem ismerjük, csodálatosan szép.

A mehalai plébániatemplom főoltárának képe a templom védőjét, Máriát ábrázolja. A kép Ittenbach Ferenc ismert német templomfestő modorában készült. Valószínű, hogy festője Ittenbach sok Madonnájának egyikét másolta és némi saját eredetiséggel megtoldotta.

A nem plébániatemplomok közül remekszép régi oltárképe volt

a lebontott piaristatemplomnak, amelynek helyén ma a Magyar Általános Hitelbank áll. A templom a piaristák előtt a bolgár Salvatoriánus barátoké volt, akiktől a piaristák tulajdonába ment át. A főoltárkép az ezerezhétszáz éves derekán készült és körülbelül ötven esztendő előtt Hunyadi László festő, az intézet volt rajztanára renoválta. A templomot a piaristák 1909-ben elhagyták és az lebontásra került. A régi főoltárkép jelenleg a piaristák disztermét ékesíti. Az új piarista templom oltára fölött nem kép, hanem kereszt van.

Több, mint kétszáz éves az irgalmas rend temploma. Ugyanannyi idős az oltárképe is. A főoltárkép Szent Józsefet, Jézus nevelő atyját ábrá-

zolja, akinek tiszteletére a templomban minden év márciusában kilenc napi ájtatosságot tartanak. Az egyik mellékoltáron a rendalapító Istenes Szent János képe függ. Van még a templomnak gyönyörű Madonna-képe is. A főhajó felső részén remek falfestmény van. A Szentháromság tekint le onnan az ájtatoskodó hívekre. Mindezeket a képeket Kutsch irgalmasrendi szerzetes, jeles templomi festő festette. Az ájtatos szerzetes festőnek számos alkotása található különböző környékbeli templomokban.

A Miasszonyunkról elnevezett szegény iskolánövérnek zárdatemplomának nincsen főoltárképe. A főoltáron Jézus Szent Szívének remekbe készült szobora áll. Innen kapta a templom is Jézus Szent Szívének elnevezését. A

templomban azonban több értékes szentkép látható.

A ronati (rónáci) templom

főoltára fölött a Szent Háromság képe függ. Ezt a képet kezdő korában Schell Mária városunkból Budapestre elszármazott festőművészről másolta valamely külföldi képtárban lévő hollandi festő alkotásáról. A maga tehetségéből azonban sok levegőt tett bele, ami a kép művészi szépségét nagyban emeli.

Meg kell még emlékezni a római katolikus püspöki palota házi kápolnájának két jeles képéről. Az egyik Szűz Máriát, a másik Szent János apostolt ábrázolja. Mindkét kép művészi becsértékű. A két képet annak idején Metternich herceg bécsi kancellár küldte ajánlókba Lonovics József néhai csanádi püspöknek. Kubán Endre

KITÜNŐ HÁZASSÁG

Méltózatnak ismerni Jucit? Arról nevezetes, hogy imádják a kártyát és általában a szerencsejátékot. Már sokat beszélünk erről a szenvedélyéről és most rivierai kalandját meséljük el. A nőnek általában akadnak kalandjai a Cote d'Azur-on. Nem óhajtjuk a hölgyeket sértetgetni, de sokan egyenesen azért utaznak olyan messzire, hogy ott kalandot találjanak. Juci nem ilyen erkölostelen nőszemély. Ő tisztára azért tette meg a harmincórás utat, hogy zavartalanul kártyázhasson a Cannes-i kaszinóban. Mert hősünknek aztán nem zavarta se a napfény, se a nagyvilági élet, sőt az úriemberek érdeklődő pillantása sem.

A rulettasztalnál ismerkedett meg Juci Monsieur Andréval. Ismerkedésük nem sablonos formák között történt. André úr gépiesen hadonászott a rateauval, azzal a kellemetlen kis szerszámmal, amellyel behúzzák a gyanútlan játékosok pénzét. Hígyjünk a szótárnak és nevezzük el az alkalmatosságot gereblyének, ámbár, ha megmutatnánk egy derék kisgazdának, bajosan hinné el, hogy ezzel a játékszerrel gereblyéni is szoktak. Juci éjszaka azt álmodta, hogy huszonkét éves, nagyon örült a kellemes és valószínűleg elomlott és ezért csökönyösen megrakta a 22-es számot. Történetek még csodák. Félóra mulva kedvező ítéletet hirdettek ki:

— 22, noir, pair et passe!

Amikor fizetni kezdték a tétüket a huszonkettes számra elhelyezett húszfrankosért, ketten jelentkeztek, Juci és egy szakállas úriember. André, akinek véleményezni kellett ebben a fogas kérdésben, először megnézte a szakállas játékost, aztán Jucira siklott a pillantása, majd habozás nélkül öngyűságra mutatott:

— C'est Madame!

A bírói magasságban trónoló asztalfelügyelő szintén csinosabbnak találta az asszonyt, mint a szakállast és a tétet Jucinak ítélte, mire André odaolt kétszáz frankot. A szakállas kissé dohogott, miután azonban hat különböző tétje forgott az asztalon, nem mert szembeszállni az objektív zsűrivel. Juci bájos mosollyal és két Louis-jal köszönte meg a kedves figyelmét.

— Merci pour les employers! — hálálkodott André úr a kaszinó hatszáznegyven alkalmazottja nevében.

Éjjel Juci rosszul aludt, sokfelé elkelandoztak a gondolatai és közben az is eszébe jutott, hogy a húszfrankos zsetont nem is ő tette a huszonkettes számra, hanem a szakállas játékos. Ugyanis éppen akkor határozta el, hogy az igazi életkorát teszi meg, hátha megfordul a szerencse. Hogy ez melyik szám volt, azt lovagiasan elhallgatjuk, ámbár igazán nincs mi restellini, hiszen, mint tudjuk, a rulettasztalon a 36-os szám a legmagasabb.

Másnap délután Juci legelragadóbb mosolyával üdvözölte André urat. A jóvágású fiatal krupié honordította is ezt a kedvességet, és minden elhanyagolt tétet öngyűságra elé gereblyézett. Akik sokat ülnek a rulettasztalnál, jól tudják, hogy ilyen elfelejtett tét gyakran fordul elő a játékban. Szórakozott emberek megraknak egy számot vagy egy kombinációt és mire a csontgolyó megállott, elfelejtik, hogy mit játszottak. Ezeket az összegeket mind Juci kapta.

Vacsora előtt a fiatalok találkoztak a Croisette-en és mint régi barátok üdvözölték egymást. Juci megköszönte a kedvező ítéletet.

— Nem a pénzért, — mondotta, — de nagyon szegyletem volna magam, ha azt hinnék, hogy csalmi akarok. Csak az igazság miatt volt fontos a döntés!

— Én is csak az igazságot tartottam szem előtt, — mondotta André klasszikus francia udvariassággal — már pedig az az igazság, hogy maga sokkal szebb, mint a szakállas!

Lassan összebarátkoztak. Juci vörös fejében furcsa gondolatok cikáztak. Mi volna, ha férjhez menne egy ilyen kedves franciához? Tulajdonképpen fényes

partit! Micsoda tétet lehelne összegereblyézni! Ott-hon azt mondaná, hogy a kaszinó igazgatója vette el feleségül. Azután összenyer pár millió frankot és együtt elutaznak szebb vidékre, mert hiszen a Rivierán az ember nem lát egyebet, mint a füstös kaszinótermet. Juci még ezen az estén megkérte André kezét és három nap mulva megtartották az esküvőt.

Fogadjunk, hogy önk még nem láttak krupiémenyegzőt. Bizony Juci is most ment először férjhez krupiéhoz és nagyon csodálkozott, amikor az anyakönyvvezetőtől kijöttek. Furcsa látvány fogadta. André hat kollégája felemelt rateauval diadalvet formát. A gereblyék alatt vonultak ki, mint ahogy a vívóbajnok esküvőjén a kollégák kivont karddal várják az ifjú párt. Juci kipirultan szorongatta az új férj kezét. Bennünket már ásó-kapa, sőt gereblye se választ el egymástól suttogta. És máris izgatottan gondolt az éjszakai játékra, tulajdonképpen nársztájára. Hét óraker megjelent a pazar fényben úszó csarnokban és bizalmas kis mosollyal üdvözölte az el-lenöröket. Az egyik szmokingos útját állta.

— Pardon Madame.

— Mi az? Havi bérletem van!

— Tudom, asszonyom, de a szabályok értelmében alkalmazottaink feleségei nem látogathatják a játéktérmet.

Juciban, ahogy ilyenkor mondani szokás „egy világ omlott össze.” Fényes partit! Micsoda szélhámos ez az André! Hiszen ő jól tudta a szabályt, miért nem figyelmeztette! Házasságszédelő! Most mit csináljon? Inzultálja? Indítson válópert? Sirjon? Kirohant az épületből, a torkát sírás fojtogatta. Először be akarta vetni magát a tengerbe, de aztán észrevette a juan les pins-i autóbuzst, felült rá és elindult a szomszéd kaszinóba.

— Juan les Pins-ben már csak kabalából is a huszonkettes fogom játszani, — sóhajtott megkönynyebülten. Stella Adorján

CORSO mozi

bemutatja húsvéti szenzációs filmjét:

Tűz a határon

A főszerepekben:

HÖRBIGER ATTILA, MAURUS GERDA
és
SCHLETON HANS ADALBERT

Nagy és kemény, mint a határhegyek maguk, az ottlakók küzdelme. Késhegyig menő harc jellemzi a hegyek között lakó határőrök életét

A METRO híradó szenzációs premierje

Vasárnap és hétfőn d. e. 11 óraker és minden délután 3 óraker 17 leies helyárrakkal:

Utolsó Katalin

A főszerepben

Gaál Franciska

Moszkva cáfolja a finnek elleni követelések hírét

Moszkvából jelentik: A Tas iroda jelenti: Egyes külföldi távirati irodák azt a hírt közölték, hogy a szovjet kormány a mostani békeszerződés kereteit meghaladó követelésekkel lépett fel Finnországgal szemben. Ezzel a hírrel kapcsolatban a külügyi népbiztosság köreiben kijelentik, hogy rossz indulatú kitalálásról van szó, amit Moszkvában a legerélyesebben visszautasítanak.

(Rador.)

Lemondott a finn kormány

Stockholmból jelentik: Ide érkezett jelentések szerint a finn kormány benyújtotta lemondását. Valószínűnek tartják, hogy újból Ritti alakítja meg a kormányt, de biztos, hogy abban sem Paasikivi, sem pedig Tanner nem foglal majd helyet.

(Rador.)

Tizenhárom órán át ieltartóztatták Gibraltárban Welles Sumner gőzöst

Rómából jelentik: Az olasz lapok jelentése szerint az angolok Gibraltárban 13 óra hosszat vizsgálták a Conte di Savoya gőzöst, amelyen Welles Sumner is útban van Newyork felé. A hosszú vizsgálatot az idézte elő, hogy a hajó utasai között sejtették Schacht Hjalmar volt német birodalmi minisztert, aki állítólag álnéven és semleges útlevéllel akart kiutazni az Egyesült Államokba. A hír azonban alaptalannak bizonyult és állítólag Schacht jelenleg Norvégiában tartózkodik.

(Rador.)

CAPITOL MOZI

Ma és minden nap

Majd, ha eljön a holnap...

A főszerepekben

Charles Boyer és Irene Dunne

APOLLÓ MOZIBAN

Az emigránsnő

Nagyszabású francia dráma, a főszerepben Edwige Feuiller és Jean Chevier

A nagy tubus különösen kiadós

Csak az marad egészséges- aki jól megrágja az ételt!

Rosszul megrágott étel megfekszi a gyomrot és idővel az ember beteg lesz. Ezért óvakodjunk különösen a fogkőtől, mely a fogakat meglazítja. A fogak csak akkor maradnak épek és egészségesek, ha fogkömentesek. Ezért használjon állandóan azok ápolásához Kalodont fogkrémet! Ez az egyedüli fogkrém, mely sulfarizin oleat tartalmánál fogva a fogkövet fokozatosan eltünteti és megakadályozza annak újraképződését.

KALODONT fogkö ellen

Kényszerlakhelyet jelöltek ki Madgearu Virgil részére

Bucurestiből jelentik: A bucurestii katonai törvényszék ügyészi hivatalában március 22-én este kihallgatták Madgearu Virgil volt minisztert, Teodorescu Branistet, Birman Sigmundot, Solomon N., Stern Leopoldot és Saraga Achilet.

Minisztertanácsi határozat és a belügyminiszternek március 22-én kiadott 4264. számú rendelete alapján kényszerlakhelyet jelöltek ki Madgearu Virgil részére a valceamegyei Bistrita kolostorban, mert a belső béke és a nemzeti egység ellen akciót kezdeményezett. A határozatot az államrend megvédésére vonatkozó törvény 39.ik szakasza alapján hozták meg.

Az elmúlt napokban tárgyalta a semmitőszék Maniu Iuliu közigazgatási keresetét, amelyet a volt miniszterelnök a szenátus elnöksége és a miniszterelnökség ellen nyújtott be. Maniu Iuliu azt kifogásolta, hogy nem kapta meg a jogszerinti szenátorságot, mert nem kívánt a NUF. egyenruhában megjelenni a gyűléseken,

valamint az 1939 június 5-iki törvényben előírt előzetes hűségesküt Öfelsége II. Carol királynak, az új alkotmány tiszteletbentartására és az ország területi sérthetlenségének megvédésére nem tette le. A tárgyaláson a felek képviselőinek meghallgatása után a semmitőszék a következő határozatot hozta:

A bíróság helyt ad a szenátus elnöksége és a miniszterelnökség által benyújtott kifogásnak és

elutasítja mint megengedhetlent Maniu Iuliu közigazgatási keresetét.

A határozat a továbbiakban megállapítja, nincs helye annak, hogy a keresetet az alkotmányosság megállapítása végett a semmitőszék egyesített tanácsa elé vigyék. A határozat jogi következménye, hogy a törvény értelmében

Maniu Iuliu elveszti jogszerinti szenátorságát

a jelenlegi törvényhozási időszakra.

A húsvéti kalács miatt megölte apját egy Kardos-telepi fiatalember

A Kardos-telep egyik szoba-konyhás házában lakott öttagú családjával Faragó István 56 éves napszámos. Felesége, aki már hosszabb idő óta ágyban fekvő beteg, tegnapelőtt beküldte a városba 26 éves Pál nevű fiát, hogy hozza haza nővérétől a számukra sült húsvéti kalácsot. Faragó Pál egy kis kosárba tette a kalácsot egy fazék savanyú káposztával együtt és elindult hazafelé. Útközben betért a kocsmába, ahol egyik barátja társaságában italoztak.

Azután előkerült a kosár a kaláccsal és a savanyú káposztával, amelyből falatozni kezdtek.

Eppen akkor toppant be a kocsmába az öreg Faragó István, aki meglátva az asztalon a húsvéti kalácsot, alaposan összeszidta a fiát, majd mérgesen eltávozott. Később Faragó Pál is követte apját.

A szentatya áldásosztása

Vatikánvárosból jelentik: XII. Pius pápa húsvét első napján a Szent Péter templomban pápai nagymisét mond és annak keretében Urbi et Orbi (az Örök Városnak és a Világnak) áldást oszt. A szertartásokat a vatikáni rádió közvetíti. A közvetítést több európai rádióállomás átveszi. (Rador.)

Amikor hazaérkezett, apja újból szidalmakkal fogadta. Hangos veszekedés támadt, majd az apa, aki már szintén ivott, bicskát rántott és fiára támadt. Faragó Pál dulakodás közben az ágyra esett és apja akkor

a kezein és a mellén megszurta.

A fiú több sebből vérezve már nem tudott védekezni, mire az öreg, mintha semmi sem történt volna, kiment az udvarra és ott tovább szitkozódott. Faragó Pál rövid idő után súlyos sérülése ellenére kiment a konyhába, magához vett egy kést és apja után vánszorgott az udvarra. Ott észrevétlenül apja háta mögé került és teljes erővel annak baloldalába döfte a kést.

Faragó István összeesett és rövidesen meghalt.

A szúrás a szívet érte. A fiú azután visszament a szobába és lefeküdt.

A beteg anya, aki az ágyból végignézte férje és fia dulakodását, rémülten átszaladt a szomszédasszonyhoz, de mire visszaérkezett, férje már halott volt, fia pedig sebéből vérezve feküdt az ágyon. Faragó Pált, aki megölte az apját, a mentők súlyos állapotban beszállították a timisoarai (temesvári) kórházba.

Reynaud helyén marad

Abszolút többséggel bizalmat kapott az új francia kormány, de a kamarai tagok teljes létszáma felének megfelelő szavazatot nem nyerte el

A Rador hírszolgálati ügynökség jelentései

Párisból jelentik: A francia kamara ülésén Reynaud miniszterelnök válaszolt az interpellációkra és ennek során többek között ezeket mondta:

— Ezelőtt a haderő képviselte a nemzet védelmét, a jelenlegi háborúban azonban az egész nemzet jelenti Franciaország védelmét. A francia kormány arra igyekszik, hogy ne ismétlődjenek meg a múlt világháború hibái.

— Mi nem a kommunista tanok ellen küzdünk, — mondotta a miniszterelnök — hanem a kommunisták árulása ellen. A kommunisták ugyanis árulást követtek el és ezért el kell őket tiporni. Anglia és Franciaország a legdrágább kincsért, a szabadságért küzdenek és a szövetségesek háborús célja, hogy megteremtsék a szabad népek új Európáját. A háborút folytatjuk, háborús akaratunk lehetővé teszi, hogy rövid idő alatt érkezhessen el a tartós béke. Lehet, hogy erős viharokat fogunk átélni, de összeszorított fogakkal kitartunk, mert harci akaratunk és győzelmünk biztossága meghozza az eredményt.

— A szociálisták együttműködését a kormányban azért kértem, mert ezeknek hazaszeretete mindenek fölött áll és a legnagyobb elismeréssel kell nyilatkoznom róluk. Az ország közvéleménye háborús kabinet megalakítását kívánta és hogy ez az óhaj kielégülést nyerjen, a kormány keretein belül külön háborús bizottság alakul meg. Bűn volna, ha a jelenlegi drámában valaki személyes előnyeire gondolna. Ami a múltban megtörtént, vagy amit a múltban gondoltunk, az elmúlt és többé nem számít. Külpolitikánk főszabálya, hogy barátságra barátsággal, ellenségeskedésre ellenségeskedéssel válaszoljunk. Amikor a kommunizmus ellen harcolunk, nem az eszmét akarjuk megsemmisíteni, hanem az árulás szervezetét. Remélem, hogy más nemzetek is csatlakozni fognak a francia-angol blokkhoz, ami azonban nem jelenti azt, hogy megfélemlizzük a latin népek szolidaritásáról. A Franciaországban alvó erőt fel kell ébreszteni és a kormány be fogja tölteni

ezt a szerepet, ha a parlament segíti ebben. Most már akarjuk a háborút és az Önök háborús akaratát segítségünkre lesz abban, hogy a legrövidebb időn belül megszerezhessük azt a békét, amelynek céljai szemünk előtt lebegnek. Az Önök szavazatának igen nagy sulya lesz a külfölddel szemben.

Ezután Leon Blum emelkedett szólásra és bejelentette, hogy a szociálisták beléptek a kormányba anélkül, hogy előbb Reynauddal tárgyaltak volna. Örömet fejezte ki, hogy az összes francia crékert egyesítve látja

A kormánynyilatkozat elhangzása után a parlamenti pártok összeültek, hogy döntsenek a kormányban elfoglalt álláspontról. A jobboldali köztársasági párt tagjai elhatározták, hogy megtagadják a bizalmat az új kormánytól, minthogy véleményük szerint a szélesebb parlamenti alapokon megalakult kormány nem nyújt biztositékot a háború energikus folytatására. A szociálisták viszont úgy döntöttek, hogy mindenben támogatják a kormányt. A többi pártok nem foglaltak állást és teljesen tagjaikra bízták, hogyan szavazzanak.

A péntek esti minisztertanács után Frossard információs miniszter az alanti nyilatkozatot tette a sajtó képviselői előtt:

— A kormány tagjai tanácskozást tartottak Reynaud miniszterelnök elnöklésével és megvizsgálták a szavazás után előállott helyzetet. Valamennyi miniszter biztosította a kormányfőt, hogy a legteljesebb mértékben támogatja. Ilyen körülmények között a miniszterelnök a súlyos helyzetre való tekintettel és miután a szavazatok abszolút többségét megkapta, úgy döntött, hogy megmarad helyén.

A szenátusban a miniszterelnök nyilatkozatának felolvasása után áttértek a hadihitelek tárgyalására, majd pedig a tervezetet egyhanguan 296 szavazattal elfogadták.

A bizalmi javaslat megszavazói

A kormánynyilatkozat feletti szavazásnál 424 képviselő volt jelen a kamarában. Így tehát az abszolút többség 213 szavazatot adott. A bizalmi indítványt megszavazta 268 képviselő, míg a bizalmi indítvány ellen 156 adta le szavazatát. A bizalmi javaslatot a következő pártok képviselői szavazták meg: 51 szavazatot a köztársasági szövetség pártja, 3 a független nemzeti köztársasági párt, 1 a francia szociálista párt, 4 a független köztársasági csoport, 1 a független népesség pártja, 6 a független agrárpárt, 18 a független köztársasági párt, 24 a köztársasági baloldali szövetség pártja, 28 a demokrata baloldali párt és 20 szavazatot a radikális szociálista. Ezeket kivül 111 képviselő tartózkodott a szavazástól, míg 3 képviselő nem jelent meg az ülésen, 12 képviselő pedig szabadságon volt. Mindezekkel együtt a szavazatok száma 550 lett volna, a mennyi a kamara tagjainak száma.

A Havas-iroda jelentése szerint az az öt képviselő, aki nem vett részt a pénteki kamarai ülésen, kijelentette, hogy maguk részéről a szavazás alkalmával bizalmat szavaztak volna a kormánynak. Másrésztől több olyan képviselő, akiket úgy tüntettek fel, hogy a kormány ellen szavaztak, kijelentették, hogy tévedés fordult elő, mert ők a kormány mellett foglaltak állást.

A HADITANÁCS ÜLÉSE

Az új kormány haditanácsa szombaton reggel tartotta első értekezését Paul Reynaud miniszterelnök elnökletével. Jelen volt még Charu-temps miniszterelnökhelyettes, valamint Daladier nemzetvédelmi miniszter, Campinchi tengerészeti miniszter, Laurent Eynac légügyi miniszter, Monnet zárlatügyi miniszter, Lamoureux pénzügyminiszter, Mandel gyarmatügyi miniszter, valamint Dautry hadfelszerelési miniszter. Ott volt továbbá Gamelin tábornagy, Darlan tengernagy is. A gyűlés előtt Daladier hosszabb megbeszélést folytatott Gamelin vezérkari főnökkel.

HERRIOT ÉS DALADIER TANACSOLTAK REYNAUDNAK, HOGY NE MONDJON LE

A francia sajtó a kormány bemutatkozásával foglalkozik. A L'Ordre megállapítja, hogy Franciaországnak olyan férfire van szüksége, aki helyt áll. Reynaud feladata rendkívül nehéz és hasonló Clemenceauéhoz, aki 1917-ben vette át a francia kormány vezetését és az ő feladata

sem volt könnyű. — A L'Epoque szerint Herriot, Daladier és Campinchi voltak azok, akik tanácsolták Reynaudnak, hogy

mindenáron szálljon szembe a parlamenti viharral.

Ha így áll a dolog, úgy számíthatnak az ország

Molotov nem megy Berlinbe

Német politikai körökben egyelőre nem számítanak a látogatásra

Berlinből jelentik: Azokkal a hírekkel kapcsolatban, amelyek Molotov szovjet külügyi népbiztos berlini látogatásáról szólnak, berlini politikai körökben határozottan kijelentik: hogy az ilyen látogatás szóhajóvetele valószínűtlen. Berlini körökben hangzottak, hogy

a látogatásra nincs kilátás és ebben a tekintetben semmiféle előkészület nem történt.

Elmaradt a hétfői szenzáció

Berlinből jelentik: Semmi sem jellemzi jobban a német fővárosbeli feszült hangulatot — írja a fővárosi Universus berlini tudósítója, — mint az a számos naponta szárnyra kerülő hír, amely mind az elmúlt hét diplomáciai eseményeivel foglalkozik.

A német főváros közvéleményét egészen a legutóbbi napokig élénken tartotta az a hír, hogy a hét végére nagy fontosságú esemény várható. Ma azonban már nem képezi szóbeszéd tárgyát és ez mindennél jobban illusztrálja az ottani légkört. A nyugodtabb helyzethez nagyban hozzájárult a német külügyminisztérium vezető tisztviselőinek az újságíróknak tett kijelentései is, amely szerint nyugodt hétfőre van kilátás.

Ennek ellenére is nem hagyják figyelmen kívül a berlini orosz nagykövetség moszkvai útját. Hivatalos német körökben cáfolják ezzel kapcsolatosan, hogy Ribbentrop újból a szovjet fővárosba utazna. Emlékeztet, hogy a német külügyminiszter eddig már kétszer járt Moszkvában anélkül azonban, hogy a látogatást visszaadták volna. Emiatt azután német politikai körökben az a hiedelem van elterjedve, hogy

Üde és fiatalos

lesz a fáradtság óráiban is, ha arcának frisseséget és szépséget a **KHASANA** arc es ajakruzs-al kiemeli.

Idő, víz és csókálló a **KHASANA**.

8 egyéni színárnyalatban áll rendelkezésére!

KHASANA

elismerésére és a francia nemzet sohasem fogja elfelejteni azokat a szolgálatokat, amelyeket tettek.

A L'Oeuvre üdvözli Reynaudot abból az alkalomból, hogy továbbra is a kormány élén maradt és elkerülte az újabb válságot. Jelentős többséget kapott, ha csak a szavazástól tartózkodók nem fognak ellenséges magatartást vele szemben tanúsítani.

A Reuter ügynökségnek jelentik Moszkvából, hogy sem a szovjet, sem pedig az itteni német körökben semmit sem tudnak azon hírek valódiságáról, amelyek szerint Molotov külügyi népbiztos szombaton Berlinbe utazik. A látogatást valószínűtlennek tartják.

Párisból jelentik: A Paris Soir lehetségesnek tartja, hogy Hitler, Mussolini és Sztalin találkozására rövidesen sor kerül.

Molotov berlini útja számításba jöhet,

már csak azért is, mert a Délkelet-Európára vonatkozó olasz-német-orosz diplomáciai akció híre tovább tartja magát. Egyes nemzeti szociálista vezető helyeken úgy vélik, hogy Ribbentrop meglátogatja a délkelet-európai fővárosokat.

Hivatalosan azonban a leghatározottabban cáfolják a külügyminiszter utazását

és kijelentik, hogy erre sem egyelőre, sem pedig a közeli jövőben nem kerül sor.

Belgrádból jelentik: Ribbentrop délkelet-európai útjáról szóló híreket erősen cáfolják a balkán országok valamennyi fővárosában.

TÜLZOTTAK VOLTAK A SYLT SZIGETI KÁROK RÓL SZÓLÓ HIREK.

Rómából jelentik: A Tribuna tudósítója megtekintette Sylt-szigetét és jelenti, hogy a németek légitámaszpontja a szigeten nem szenvedett jelentősebb károkat az angol repülőgépek támadása következtében. A Hindenburg töltésén a vasúti forgalom normális.

A magyar miniszterelnök megérkezett Rómába

Rómából jelentik: Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök felesége és lánya társaságában szombaton reggel 8 óra 25 perckor érkezett Rómába. A magyar kormányelnököt az állomáson Ciano gróf olasz külügyminiszter fogadta, Villani báró quirinali magyar követ és Apor Gábor báró vatikáni magyar követ társaságában. Délben Villani adott ebédet a magyar kormányelnök tiszteletére, míg délután Apor bárónál tett Teleki látogatást. Este Ciano gróf külügyminiszter a Villa Madameban ad estélyt a magyar miniszterelnök tiszteletére.

(Rador.)

Járni így is lehet benne

persze fűzővel szebb és kenyeremesebb.

A cipónél fontos a fűző, a kávénál pedig fontos a Franck-kávépótlék.

Öfelsége lelkes szavakkal válaszolt a szenátus feliratára

„Az egész világgal és főleg szomszédainkkal a legjobb viszonyt akarjuk fenntartani.”

Bucurestiből jelentik: A szenátus pénteki ülésén Argetoianu elnök bejelentette, hogy Öfelsége, II. Carol király fogadta a szenátus küldöttségét, amely a trónbeszédre adott válaszfeliratot nyújtotta át. Az elnök ezután felolvasta az uralkodónak a trónteremben elmondott beszédét, a

mely a következőket tartalmazza:

Elnök úr! Szenátor urak!

Azok a szavak, amelyekkel a szenátus a jelenlegi parlamenti ülészek megnyitása alkalmából elmondott trónbeszédre válaszolt, olyan szavak, amelyek biztosítanak arról, hogy ez a tiszteletreméltó testület, amely magában foglalja a román élet legkitűnőbb férfiai, el van határozva, hogy a leghazafiasabb módon való együttműködést biztosítja kormányommal. Ez a határozat biztosíték számomra, hogy az együttműködés az ország szempontjából a legtermékenyebb lesz. A jelenlegi időben minden tevékenységünket a hadsereg felszerelésére kell fordítanunk és erre a célra, a mely

parancsolóan szükséges minden erőt és áldozatot meg kell hoznunk.

Elsősorban én vagyok tudatában ez áldozatok nagyságának, de én tudom legjobban, hogy ezen áldozatok nélkül veszélyeztetve van az a jövő, amelyet a multra építettünk és amely nemzeti életünkben az ósók hosszú sorának áldozatkészségét és hazafias ellenállását jelenti. A mai nemzedék és elsősorban azok, akik a vezetés felelősségét vállalták, kötelesek szünet nélkül öröködni és mindent megtenni, hogy ezt a szent örökséget megtarthassuk, hogy azoknak a szellemében dolgozzunk, akik ezt a mai Romániát, amelyben élünk, megteremtették. Olyan időben élünk, amikor

a személyi szükségleteket és kívánságokat félre kell tenni,

mert ennél parancsolóbb kötelesség teljesítése vár reánk, amelytől a nemzet léte függ. A Románia keretein belül élő valamennyi lakosnak egyénileg és a közösségben is arra kell törekednie, hogy a román haza megszilárdításán dolgozzon. Ellenállásunk megerősítésének munkáján dolgozva, szüntelen felhívással fordultam az ország polgáraihoz a lelki egyesítés érdekében és az erre kapott válaszok örömmel töltötték el szívemet, mert ez azt jelenti, hogy az ország határain épült erődírművek mellett megerősödtek a nemzeti ellenállás várának falai is.

Ma csak egy jelszavunk és egy hitünk lehet: csorbíthatatlanul megőrizni az egységet és Románia területi épségét. Rendkívül örömmel tölt el, hogy

ez a tiszteletreméltó testület teljes egészében magáévá teszi az ország külpolitikai irányvonalát,

amelyet leszögeztünk a béke megkötése után huszonegy évre az Európát gyászba borító háború kitörése alkalmával. Amikor ezt a külpolitikai irányvonalat megszártuk, kizárólag a haza érdekeit vettük figyelembe. Hasonlóan örömmel töltött el az a tény, hogy a Balkán-szövetséghez tartozó országokkal kapcsolataink megerősödtek, valamint az a rokonszenv, amelyet a Straja Tarii parancsnokának olaszországi tartózkodása alatt észlelt épp úgy, mint a pénzügyminiszter bulgáriai tartózkodása alatt.

Gyakran hangoztattam és most is ismétlem, hogy

a legjobb viszonyt akarjuk fenntartani az egész világgal, de különösen szomszédainkkal.

Nem kívánunk semmit, ami határainkon túl fekszik, de ami a miénk, azt elszántan és azzal a meggyőződéssel fogjuk védelmezni, hogy ehhez szent jogunk van.

A hamarai felirati küldöttsége Öfelsége előtt

Szombaton délelőtt fél 12 órakor történt meg a királyi palotában a képviselőház bizottságának fogadása, amelynek során átnyújtották a trónbeszéd válaszfeliratát. Öfelsége a király Mihai nagyvajda társaságában fogadta a képviselői küldöttséget, amelynek tagjai a trónteremben jelentek meg. Az ünnepség a királyi tanácsosok, a kormány tagjai, valamint a királyi ház polgári és katonai udvartartásának tagjai jelenlétében folyt le. A kamarai küldöttség tagjai Vaida-Voevod királyi tanácsossal az élen jelentek meg a palotában és az udvari főszertartásmester mutatta be őket a szertartásoknak megfelelően, az uralkodónak. Vaida-Voevod kamarai elnök felolvasta a trónbeszéd válaszfeliratát, majd az uralkodó a következő beszédet mondotta:

— Elnök úr, képviselő urak! Mélyen meghatottak azok a szavak, amelyekkel a képviselőház tagjai biztosítottak, hogy megértve az idők szavát elhatározott szándékukat juttatták kifejezésre, amely szerint a nemzeti konszolidálás munkájához teljes támogatással hozzájárulnak, valamint a szent örökség megvédése érdekében mindent el fognak követni. Ez a munka, amely elsősorban és mindenek felett a haderő felszerelését célozza, jól tudom én is, mindenkitől jelentős áldozatokat kíván, de ugyanakkor feltétlenül biztosítja a ránk hagyott örökség csorbíthatatlanságát.

A továbbiakban az uralkodó hangoztatta, hogy a jövőről van szó és hogy Románia évszázadokon keresztül fontos szerepet töltött be ezen a vidéken. Összefogásra, egy célért és egy hitért való együttműködésre szólította föl a hazafiakat. Kifejtette, hogy nem a visszapillantás időszakát éljük, hanem a jövő felé kell fordítani tekintetünket. Meleg elismeréssel emlékezett meg a hadseregről és hangsúlyozta, hogy gondolatai jelen pillanatban a haza védelmezői felé fordulnak.

— Elnök úr! Képviselő urak! Az ország külpolitikáját oly módon határoztuk meg, hogy csakis a román érdekeket vettük figyelembe, már a világ nyugalalmát megbolygató konfliktus kezdete óta. Lo-

Elnök úr! Szenátor urak!

Azok a szavak, amelyeket a trónbeszédre válaszolva hozzám intéztek, mélyen meghatottak és lelkem mélyéből köszönetet mondok érte. Meg vagyok győződve arról, hogy

a legnagyobb hazaszeretet vezérel majd önöket abban a munkában, amelyet a parlamenti ülészek folyamán végre fognak hajtani, mert ez a nemzeti együttérzés parancsoló kívánsága.

Az új Románia szenátusa ily módon dolgozva hozzá fog járulni az ország ellenálló erejének fokozásához. Egészséget!

A királyi beszéd felolvasása után az elnök felkérte a szenátorokat, hogy napidíjait öt százalékkal engedjék át a NUF számára és egy hónapi fizetésüket a hadsereg felszereléséhez való hozzájárulásra.

jálisan megőrizni semlegességünket, ami arra készít minket, hogy a legjobb kapcsolatokat tartsuk fenn az összes országokkal, különösen szomszédainkkal.

A továbbiakban a pénzügyminiszter és a Straja Tarii parancsnokának római útjáról emlékezett meg a király azzal, hogy ez a két utazás élő példája annak, hogy az ország politikáját a határokon túl is értékelik. A Balkán-értekezetről is az elismerés hangján emlékezett meg az uralkodó, majd a gazdasági kérdésekre tért, hangoztatva, hogy fáradságtalan munkára van szükség úgy a mezőgazdaság, mint az ipar terén. A NUF útján való képviselői beszéve kifejtette II. Carol király, hogy a Front új lendületet ad az újjászületés mozgalmának. Végül köszönetet mondott a király a felirati válasz alkalmával elhangzott szavakért.

Vasesztergapat,

prizmás, Astra-gyártmány, teljes tartozékkal
kitűnő állapotban
eladó

Cím a kiadóhivatalban

Megerősítik a svéd haderőt

Stockholmból jelentik: Svédország intézkedéseket tett a véderő megerősítése céljából. A svéd haderő főparancsnokává a legfiatalabb tábornokot, Ivar Holquist neveztek ki. A hadsereg főparancsnokság 10 ezer unjocot hívott zászlók alá, a kiket 150 napig fognak kiképezni. Götland szigetét rendkívül megerősítették.

Felfedező repülőutak Franciaország felett

A francia hivatalos jelentés közli, hogy a Saartól keletre felderítő tevékenység folyt.

A német hivatalos jelentés szerint a nyugati arcvonalon nem volt semmi különös esemény. A német légiőro penteken az ellenség légelharító ütegeinek és vadászrepülőinek heves tevékenysége dacára, sikerült felderítést végzett Franciaország felett. Néhány ellenséges repülőgép jelent meg német terület felett is és eközben egy német repülőgép harcra bocsátkozott egy angol repülőgéppel, amelyet lelőtt. A március 22-ről 23-ára virradó éjszaka az ellenséges repülőgépek több alkalommal megsértették a holland, belga és luxemburgi felségterületeket.

NATHA,
HÜLÉS,

ELLEN

NEVRALGINE
JURIST

HIREK

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepeket követő napok kivételével.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

BELFÖLDÖN:

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhöz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1.200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1.400 lei.

TELEFON

18—10 és este 9 óra után 28—15.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

(—) **BOLDOG HUSVÉTI ÜNNEPEKET** kívánunk lapunk minden előfizetőjének, hirdetőjének és barátjának. A Déli Hírlap legközelebbi száma szerdán reggel a rendes időben jelenik meg.

(—) A királyi helytartó látogatása Arad megyében. Marta Alexandru dr. királyi helytartó Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár kíséretében látogatott Arad megye árvíz sújtotta területeire. Aradon csatlakoztak hozzájuk Ionescu Iuliu dr. prefektus és Beia mérnök. A királyi helytartó végigjárta a Podgoria valamennyi községét, megtekintette az árvíz által több helyen megszakított utat és utasítást adott az út, a gátak és a hidak kijavítására. Szükség esetén a falusi lakosságot közmunkára kell kirendelni a javítási munkálatokhoz.

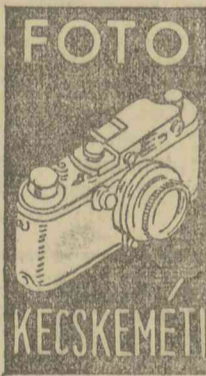

FOTO LEICA

fényképezőgépek, kellek, felszerelés

Szines filmek

Laboratórium, előhívás, másolás.
TIMISOARA I.

Színház

Hat operett szerepel a gyárvárosi színház husvétii műsorán

A husvétii ünnepek alatt vasárnap és hétfőn hat előadást tart a gyárvárosi magyar színtársulat. A vasárnap és hétfő délután három órakor rendező előadások mérsékelt helyárrakkal, a többi előadás pedig rendes helyárrakkal lesz. A nagy érdeklődésre való tekintettel ajánlatos jegyekről idejében gondoskodni. Jegyek délelőtt tíz órától egy óráig és délután négy órától válthatók a gyárvárosi Colosseum sörgyári pénztárnál.

A GYÁRVÁROSI SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Vasárnap délután 3 órakor: Obsitos (Hevesi Miklóssal a címszerepben).
Vasárnap délután 6 órakor: Szibil. (Rendes helyárrakkal.)
Vasárnap este 9 órakor: Túl a Nagykrivánon. (Farkas Imre operettje.)
Hétfőn délután 3 órakor: Mánás Miska (Mérsékelt helyárrakkal.)
Hétfőn délután 6 órakor: Túl a Nagykrivánon. (Rendes helyárrakkal.)
Hétfőn este 9 órakor: Nyitott ablak. (Kacagató vígoperett. Rendes helyárrakkal.)

Száz, meghűlés, grippe DIANA bedörzsölés

— Román filmek nagy sikere Belgrádban. Belgrádból jelentik: Két hét óta megszakítás nélkül forgatják a két legnagyobb belgrádi moziban a román turisztikai hivatal által készített két filmet: „Románia át” és „Bucuresti”. A két filmnek óriási sikere van. Eredetileg csak három napra tűzték műsorra a filmeket, de a közönség kívánságára és a megnyilvánult nagy érdeklődésre való tekintettel, a filmek bemutatását meg kellett hosszabbítani.

— Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggel éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz abszolút megbízható hasajtó, amelynek hatása igen kellemes. Kérdezze meg orvosát.

(—) Szolgálati főnökök értekezlete. Tegnap délelőtt Marta Alexandru dr. királyi helytartó elnöklése alatt a helytartóság különböző hivatalainak szolgálati főnökei értekezletre gyűltek össze. Az értekezleten megvitatták az egyes szolgálati ágak jelentéseit az elmúlt költségvetési esztendőről. Ciupe Gheorghe dr. vezértitkár közölte, hogy a belügyminisztériumtól kapott értesülés szerint a Timis tartományi költségvetést háromszázmillió lei végösszeggel jóváhagyták.

— Agyonlőtte magát a Magyar Nemzeti Bank főellenőre. Budapestről jelentik: Jurenák Aladár, a Magyar Nemzeti Bank 57 éves főellenőre Uri-uccai lakásán öngyilkossági szándékkal szájba lőtte magát és azonnal meghalt. Hosszabb idő óta betegeskedett és emiatt határozta el, hogy megvált az élettől.

— Auschnitt benyújtotta fellebbezését. Bucurestiből jelentik: Auschnitt Miksa benyújtotta fellebbezését elítélésére ellen. A fellebbezést a vacarestii központi fogház igazgatósága juttatta el a törvényszékhez. Minden valószínűség szerint a jövő héten már tárgyalják a fellebbezést és miután közbizonyon eltulajdonításáról van szó, az ítéletet hamarosan meghozzák.

— Legideálisabb hashajtó, vértisztító, epehajtó a Dr. Földes-féle Solvo-pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor- és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 25 lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

(—) Akik megmentették az előadást. A „beugró” pesti színészekkel, színésznőkkel beszélget a riportert egy érdekes interjú keretében a Délibáb husvétii számában, amely kétszeres terjedelemben jelent meg. A gazdag tartalomról kiemeljük a szenzációs képes színházi riportokat, szórakoztató cikkeket, a nagyszerű filmrovatot. Magyar írók észlelései, humor, divat, szépségápolás, képesheti rádió műsor és keresztretjvény teszik felülmulthatatlanná a legnépszerűbb képes színházi hetilapot.

(—) Egy kifizetetlen koresmaszámla következményei. Egy fiatal magyar szabólegény elindul világot látni. Utitársa becsapja: azt mondja, hogy az egyik beszállókoresma tulajdonosa neki rokona. Ezért jól élnek, de amikor fizetésre kerülne a sor, az utitárs megszökik s a magyar fiút büntetésből besorozzák katonának. Elviszik déli Ázsiába, ahol gazdag urrá lesz. Ennek a magyar fiúnak, Jelky Andrásnak most ott szobrot állítanak. Regényes életét mondja el a Tolnai Világlapja legfrissebb száma. Ez a duplateraljelmű husvétii szám a legkiválóbb magyar írók novelláin, a rendkívül érdekes cikkek dús során kívül gazdag rejtjénrovatot és több, mint száz pompás képet közöl.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Lehrer András Lajos György, Prepler Erika Mária Lujza, Manciu Eufrozina Maria, Scheller Kímhilda Gertrud, Kocsis Géza János Márton.

(—) A Déli Hírlap szegényalapja javára Kiss Imre olvasónk háromszáz lejt adományozott.

Legújabb sport

Újból le kell igazolni a ping-pong versenyzőket

A kerületi ping-pong szövetség közli, hogy az összes ping-pong játékosokat újból kell leigazolni. Az igazolási kérelmet az egyesületeknek legkésőbb április elsejéig be kell nyújtani és csatolni kell minden egyes játékosról három fényképet és az egyesületi bizonylatot. Azok a játékosok, akiket egyesületük nem igazoltat le újból, nem indulhatnak az április 14-ére kitűzött Román Kupa és országos ping-pong versenyen.

Timisoara (Temesvár) husvétii futballmüSORA

Ma, vasárnap, két A-ligás és egy B-ligás bajnoki mérkőzést bonyolítanak le Timisoarán (Temesvárott). A Banatul-pályán kettős mérkőzés lesz. Délután negyedhárom órai kezdettel a Chinezul-ILSA játszik bajnoki mérkőzést az aradi Gloria ellen, míg negyedöt órai kezdettel a CAMT—Victoria bajnoki meccsre kerül a sor. — Az Electrica-pályán a Ripensia küzd a bajnoki pontokért a fővárosi Unirea-Tricolor együttese ellen. A Ripensia hétfőn, húsvét másodnapján délután az Electrica-pályán az aradi Gloria csapatával játszik barátságos mérkőzést.

(—) Józseffalváért. A leégett Vorniceni (Józseffalva) újjáépítésére Roth Simonné 200 N. N. 100 lejt adományozott. Eddigi gyűjtésünk 82.705 lei. A gyűjtést tovább folytatjuk és minden hozzánk juttatott adományt a Déli Hírlapban nyugtázunk.

(—) Halálozások. Meghaltak: Katz János 76 éves vegytisztító, Dragomir János 89 éves molnár, Döme Imre 44 éves kovács, Stirban Dorina 4 éves, Neszelephy Mária, született Bermy 56 éves.

(—) Öngyilkos gazda. Riti Iota, 56 éves stanciovai (sztancsófalvai) gazdálkodó a háza padlásán felakasztotta magát és meghalt. Az idős gazda beteges volt és legutóbb a felesége is súlyosan megbetegedett, ami annyira elkeserítette, hogy véget vetett életének.

Nemcsak modern, nemcsak szép, hanem olcsó

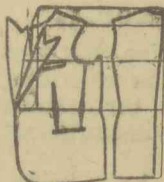
BUTOROK

kaphatók rendelésre és készen

SCHUSTER MIHÁLY

bútorgyárában, III. Coroana de Otel 11.

(—) Házasságok. Az anyakönyvi hivatalban a következő párok kötöttek házasságot: Naschitz Pál dr. és Baruch Mária dr., Mager János és Juhász Erzsébet, Haredea Terentie és Margulescu Atena, Dér Mátyás és Molnár Róza, Babau Mihai és Kipper Gizella, Arend János és Martin Ilona, Tóth Ferenc és Szeibert Gertrud, Miclea Gheorghe és Cheriea Anisie, Piekny János és Fazekas Erzsébet, Schraut György és Thierjung Erzsébet, Wilhelm Ferenc és Balogh Erzsébet, Nagy Dezső és Tóth Erzsébet, Iga Nicolae és Abrudeano Zeina, Kovács Tivadar és Szász Karolina, Auer János és Kovács Erzsébet, Nagy Dénes és Tofalean Maria, Bodó Mátyás és Totter Olga, Doda Mihály és Bakó Erzsébet, Adám Henrik és Wagner Margit, Ghirosan Ion és Kovács Róza.

Szabászművelődési tanfolyam

Nappali és esti órákban. Férfi és nőszabóság részére „Szabászművelődési szakiskola” (Szabászművelődési Akadémia) — Timisoara, I., P. Unirii 13.

— Elmarad az interparlamentáris unió idel gyűlése. Luganóból jelentik: Az interparlamentáris unió a háborús állapotra való tekintettel, ebben az évben nem tartja meg szokásos értekezletét. Ehelyett a március 27 és 30 között Luganóban tartandó tanácskozásra összehívták az interparlamentáris unió több bizottságát abból a célból, hogy alkalmuk legyen megtárgyalni az időszerű politikai és gazdasági kérdéseket.

(—) Új egyháztanács választása az Erzsébetvárosban. Az erzsébetvárosi római katolikus egyházközség új tanácsának a megválasztása ez évi április hetedikén, vasárnap délelőtt kilenc órától déli egy óráig az egyházközség irodahelyiségében, (Novotny) megy végbe. Szavazati joga van minden nagykorú, 21 éves férfúnak, amennyiben esedékes egyházközségi adóját megfizette és egyházi jogképességének teljes birtokában van.

— Mannerheim tábornok magas kitüntetése. Helsinki-ből jelentik: Kallio köztársasági elnök a legnagyobb finn kitüntetést, a „Gyémántos szabadság keresztet” ajándékozta Mannerheim tábornoknak.

(—) Pacha püspök üdvözlése. A katolikus káptalan tagjai, a központi papság és a teológia tanári kara szombaton délelőtt 11 órakor testületileg megjelent Pacha Agoston megyéspüspök előtt és jókívánságait fejezte ki a húsvéti ünnepek alkalmából. Az egyházfőt ékes latin nyelvű beszédben Kayser Lajos nagyprépost üdvözölte és a püspök meghatóttan mondott köszönetet.

(—) Házasság. Müller Sándor és Nagyváthy Ica március 24-én, délután 5 órakor tartják esküvőjüket az erzsébetvárosi plébániatemplomban. (Minden külön értesítés helyett).

— Megválasztották a tihanyi főapátot. Budapestről jelentik: Kelemen Crisostom pannonhalmi főapát a Szent Benedek-rend tagjainak szavazatai alapján Gidro Bonifác komáromi házfőnököt nevezte ki tihanyi apáttá. Az új főapát Ciuc (Csík) megyében született ősrégi székely családból.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATÁ

Vasárnap, március 24-én a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a 10 Mai utcában levő Blumberg gyógyszertár.

Gyárvárosban a Stefan cel Mare utcában levő Jahner R. gyógyszertár.

Erzsébetvárosban a Carol úton levő Maria gyógyszertár.

Józsefvárosban a Gen. Dragalina téren levő Csillag gyógyszertár.

Mehalában a Corvin gyógyszertár és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszertára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Hétfőn, március 25-én a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban az Unirii téren levő Weisz gyógyszertár.

Gyárvárosban a Dacilor úton levő Kovács dr. gyógyszertár.

Erzsébetvárosban a Porumbescu utcában levő Sárga gyógyszertár.

Józsefvárosban a Gen. Dragalina téren levő Craciun gyógyszertár.

Mehalában a Corvin gyógyszertár és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszertára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Kedden, március 26-án a következő gyógyszertárak tartanak éjszakai szolgálatot:

Belvárosban a Sft. Ioan utcában levő Irgalmasok gyógyszertára.

Gyárvárosban a 3 August úton levő Löw gyógyszertár és a Petru Maior téren levő Meisner gyógyszertár.

Erzsébetvárosban a Lahovary téren levő Cristea gyógyszertár.

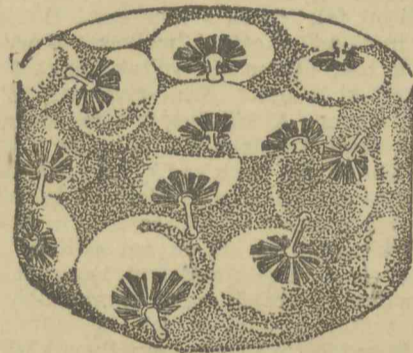
Józsefvárosban az I. C. Bratianu utcában levő Diana gyógyszertár.

Mehalában a Corvin gyógyszertár és Újkisodán Panajoth Ernő gyógyszertára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Coty
Puder

neve a legjobb
minőséget és a
valódi francia
eredetet
biztosítja.

COTY

EREDETI COTY-PARIS KÉSZÍTMÉNYEK

(—) Vallásos ünnepély a református templomban. Ma, húsvét első napján, délután hat órai kezdettel a Református Ifjúsági Egyesület templomi ünnepélyt rendez a következő műsorral: Gyülekezeti ének, utána Nits István lelkész ígét hirdet. A református egyházi énekkar Zöld Zoltán vezényletével előadja Gebhardt-Vesley: Hald, az ég harangi zengnek című énekét. Balogh Mária elszavalja Muraközy Gyula: Az anya című versét. Kiss Imre hegedűn előadja Goldmark: Air című szerzeményét. Orgonán kísér Zöld Zoltán. Fodor Kornél elszavalja Gyenge Gyula: Húsvéti ének című versét. Divéky Erzsébet énekel Zöld Zoltán orgonakíséretével. Mohácsy Iloana elszavalja Muraközy Gyula: Látomás című költeményét. A műsoros ünnepélyt gyülekezeti ének fejezi be. Önkéntes perselyes adományokat köszönettel fogadnak.

(—) A felekezeti iskolák támogatása. Marta Alexandru dr. királyi helytartó körlevélben közölte a községekkel a nemzetkisebbségi miniszter leiratát, amely arról intézkedik, hogy a községek költségvetésében az iskolák számára törvényesen előírt támogatásból arányosan a felekezeti iskolákat is részesítsék.

— A létért való küzdelemben gyakran hathatós segítségére van a dolgozó embernek egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz reggel éhgyomorra bevéve azért, mert ez gyorsan szabályozza a szellemi és testi munkaképességre oly igen fontos bélműködést és anyagcserét. Kérdezze meg orvosát.

(—) Az 1939. évi szeptember 10. előtti útlevelek láttamozása. Megírtuk, hogy a belügyminisztérium rendelete alapján mindazok az útlevelek, amelyeket még 1939. szeptember tizedike előtt bocsátottak ki férfiak részére, érvényüket veszítették. Ez a rendelkezés tegnap megérkezett a timisoarai (temesvári) rendőrséghez is. Ezekkel az útlevelekkel csak akkor lehet külföldre utazni, ha azokat előzőleg a kibocsátó hatóságnál, tehát a városiak a rendőrségnél, a megyében lakók pedig a megyei prefekturán láttamoztatják. Az erre vonatkozó kérvényhez csatolni kell az illetékes hadkiegészítő parancsnokság által kiállított és a kérvényező katonai helyzetére vonatkozó bizonyítványt is. Csak ennek a bizonyítványnak az alapján láttamoztathatók minden külön illeték nélkül ezek az útlevelek.

— Elismerő belga lapvélemények Giurescu és Stoica miniszterekről. Brüsszelből jelentik: A „Vers l'Avenir” című lap hosszú cikkben foglalkozik a román sajtószolgálat átszervezéséről és üdvözli Giurescu, valamint Stoica minisztereket, akiket Őfelsége II. Carol király bízott meg ezzel a szolgálattal. Az európai tragikus napokban és amikor Románia ismét példáját adta egységének, nemzetközi fontossága van ennek a szolgálatnak. Hasonló cikkek jelentek meg a többi belga lapokban is.

(—) Ünnepi istentisztelet az unitáriusoknál. Ma, húsvét első napján délután öt órakor a belvárosi evangélikus templomban unitárius istentisztelet lesz. Prédikál és úrvacsorát oszt Nagy Zoltán, timisoarai unitárius lelkész.

Mozi

MŰSOR:

Vasárnap, hétfő, kedd:

APOLLÓ: Az emigránsnő (francia film)

CAPITOL: Majd ha eljön a holnap (angol film)

CORSO: Tűz a határon (német film)

SCALA: Hotel Imperial (angol film)

BEGOVITS - tánciskolájában

I., Piata Libertății 4. I. emelet.

március 27-én új
tánckurzus kezdődik

Szerkesztői üzenetek

Előfizető. A bakelittárgyak ragasztására a külföldről importált úgynevezett bakelitcementet használják, amelyet házilag nem lehet elkészíteni. Így tehát a bakelittárgyakat házilag ragasztani nem lehet és azt csak szakember tudja végezni.

JEGYZETT MÁR HADFELSZERELÉSI BÓNT?

Tavaszi ujdonságok

férfi-szövegekben

legnagyobb választékban

RABONG & SCHNEIDER R. T.

TIMISOARA, I, Piata Brătianu, sarokhelyiség, a püspöki palotában

Hatvan éves Móríc Zsigmond

Móríc Zsigmond, a modern magyar irodalom legnagyobb prózaírója 1879-ben született Csécsén, Szatmár megyében. Arról a vidékről származott, a melyik egykor a Párciumot alkotta. Ady szerint, „itt él a világ legkülönösebb demokráciája”, a parasztközből lett nemesek és nemesekből lett parasztok világa ez. Nagy familiák zuhantak itt rongyosan alá a hétszilvafás ezrek sorába, ahová máról holnapra a paraszt is felkerülhetett. Apja, Móríc Bálint egyszerű paraszt volt. Csak elemi iskolát végzett, de amit az iskola nem nyújtott, azt bőven pótolta az élet és a szorgalom. Felesége Pallaghy Erzsébet, papleány volt és valamelyik ősi és családi hagyományok szerint a bárói rangig emelkedett. Ebből a házasságból született, mint első gyermek Zsigmond. Apja eleinte földműveléssel foglalkozott, majd, hogy nagyszámú családját eltarthassa, mindenféle munkát vállalt, de különösen ács munkákat. Elemi iskolába itten járt és ezekre az évekre később is a legnagyobb szeretettel gondolt, számos elbeszélésében örökítve meg gyermekkorra szegény, de boldog napjait. Ezekre az időkre gondolva írta egyik visszaemlékezésében: „Ha visszagondolok erre az édes gyermekkorra, könny szökik a szemembe a meghatottságtól és szeretettől.”

Az öreg Móríc Zsigát hat éves korában a szomszéd Istvándiba küldte nagybátyjához. Itt végzi az első elemi. Itt hall először egy Jókai novellát, amelyik hamar felébreszti a lelke mélyén lappangó művészi hajlamokat. Ebből a gyermekkorból ered az a nagy Jókai imádattal, amelynek lenyűgöző hatásától csak húsz évvel később tud végleg megszabadulni. Istvándiról nemsokára visszakerül szüleikhez, akik közben Szabolcs megyébe, költöztek át. Itt apja ácsmunkát vállal, de így is csak nehezen tudja fenntartani családját. Ezután jönnek a debreceni évek, 1891-től 1894-ig. Mint Nyilas Misi: a „Légy jó mindhalálig” hőse, akiben saját múltját rajzolta meg, ő is jó tanuló volt. De az új világ, az idegen és ellenséges érzületű tanárok nem tudták új otthonát boldogabbá tenni. Közben otthon tűzvész ütött ki és vagyonuk immár másodszor válik az égő lángok martalékává. Emiatt szülei Sárospatakra költöznek és magukkal viszik Zsigát is. Sárospatakot még nehezebben szokta meg Móríc. A tanulásban is lehangyatlak. Az ötödik osztályban három szekundát szerzett és lelke megtelik elkeseredéssel és gyűlölettel az iskola és tanárai iránt. A pataki éveket tükrözik vissza az „Isten hátamögött” és a „Kamaszok” című regényei. Már-már az ismétlés veszélye fenyegeti, amidőn nagybátyja, a kisujszállási igazgató gondjaiba veszi és Móríc csakhamar osztálya legjobb növendékévé, tisztellett tanulóává lett. Itt ismerkedik meg a magyar irodalom nagyjaival, de Jókain, Keményen és Aranyon kívül olvassa Carlyle-t, Taine-t és Mollieret is. 1899-ben tett érettségi. Az érettségi után papnak készül. Beiratkozik a debreceni teológiára és lelkét a hivatás szent lángja tölti be. Az emberiség tanítója akar lenni, de a papi hivatás iránt érzett lángoló szeretete hamar kialudt és figyelme az irodalom felé fordult. Irni kezd. Első cikke a debreceni „Ellenőrben” jelent meg. „Refleksziók Schoppenhauer olvasása közben” címen. Nem értékes írás, de mutatják írójuk elmélyedő lelkületét. Nemsokára jogász lesz és segédszerkesztő a „Debreceni Hírlap”-nál. Iró akar lenni és szörnyű rossz anyagi helyzetét csak az a gyermek öröm pótolja, hogy versei, tárcái nyomdafestéket látnak és megkapja a hangzatos segédszerkesztői címet. Közben jogászodik, de sem ez, sem a segédszerkesztőség nem nagy dicsőséggel kecsegtetik. Felmegy Budapestre és ott próbál szerencsét. Egy-két vizsgát le is tesz a jogból, de nemsokára áttér a tanári pályára és ott is lehagyat néhány évet, anélkül, hogy diplomát szerezne. Hogy megéljen, mindent elvállal. Ingyen díjnoskodók a kultuszminisztériumban, majd a statisztikai hivatalba kerül. Közben szorgalmasan írogat, de írásai közül csak néhányat tud elhelyezni. Később megbízást kap a Kisfaludy Társaságtól szülőföldje népköltési termékeinek összegyűjtésére. Három nyáron át gyűjt

Szatmár megye népies szokásait, népmeséit és dalait. Munkája közben sokat gyalogol és ekkor ismeri meg igazán a magyar falú népét. Témája van bőven, de az általa is nem egyszer átélt és látott benyomások nem képesek önállóan feldolgozni. 1903-ban Kozma Andor segítségével bejut az akkoriban alakult „Újság” szerkesztőségébe. Munkaköre nagyon megszabott volt. A tudományos és irodalmi társaságok gyűléseiről kellett cikket írnia, önálló írásai ott fejeződtek a szerkesztő fiókjaiban. Egyedüli irodalmi alkotásai, melyek akkoriban napvilágot láttak, állatmeséi voltak, mikből később két kötetet ki is adott „Erdő-mező világa” és „Boldog világ” címen. A külsőleg vidám állatmesék mögül írójuk sötét, tragikus életfelfogása tükröződik vissza. Ekkoriban ismerkedik meg Halicsy Eugéniával, egy gömöri tisztviselőcsalád leányával. A szerelemből nemsokára házasság lesz. E korai házasság csaknem végleges anyagi zűllésbe taszította az amúgy is gyenge jövedelmű Mórícot. A száz koronás havi fizetésből csak a legnagyobb nélkülözőések árán tudtak kijönni és felesége önfeláldozó szeretete tette lehetővé csak, hogy ilyen körülmények között se csüggedjen el, hanem tovább dolgozzék és keresse a felemelkedés útjait.

Felesége bájos alakját rajzolta meg több regényében is, melyek közül különösen a „Harmatos róza” válik ki. De az érvényesülés lassan jön. A fiatal házaspár az Üllői-út egyik bérpalotájának sötét udvarában húzódott meg. Boldog családi életükre árnyékot vetett első fiacskájuk korai halála. De Móríc az alföldi magyar paraszt törhetetlen életerejével és akaratával tudta elviselni a sors csapásait és tudott szemébe nézni a már-már kérelhetetlen végzetnek. Az anyagi nehézségek nem izgatták, hiszen kisdiák korától fogva ismerte az élet végtelen nyomorúságát és tudta jól, hogy a létért való harcban csak az erősebb maradhat fenn. A század elején indul meg a Nyugat és bár Móríc gúnyosan fogadja az új irodalom nagy harsonákkal meginduló orgánáját, mégis épen ez az a lap, amelyik észreveszi eredeti tehetségét és felkarolja. Osvát novellát kér tőle és ekkor írja meg a „Hét krajcár”-t, a mely általános feltűnést keltett és az irodalmat olvasók nagy táborának figyelmét magára irányította. A novella címét viselő kötet 1909-ben jelenik meg. Ady az új magyar irodalom vatese elragadtató, extatikus sorokban ír az ismeretlen íróról. Móríc most már nem bánta azt a hideg közönyt és rémaságot, amely írásait a konzervatív írói táborban fogadta, mert mellette volt Ady is és az ifjú harcosok lelkes légiója. A Hét krajcár-tól fogva Móríc pályafutása egyre felfelé ívelt. Alig mulik el évt, hogy egy-két kötetet ne jelennek meg, újabb sikert és dicsőséget biztosítva írójának. Mindvégig a Nyugathoz dolgozik és sokáig Babbitssal szerkesztette azt.

Móríc előtt Jókai uralta a magyar regényt. Az ő végtelen képzeletének aranyos sugarai tartották igazán nemcsak a nagy közönséget, amelynek mindvégig legkedveltebb írója maradt, de ugyanannak feltűnt prózaírókat is. Mellette csak három író tudott érvényesülni: Gárdonyi, Mikszáth és Herczeg. De mindhármukon meglátszik Jókai öröksége, a magyar irodalom nagy szentjének bélyege, amelyet akarva, nem akarva homlokukon hordoztak. Az ifjú Móríc is, mint már láttuk, diákkorában, teljesen Jókai hatása alatt állott. De később, újságírói éve alatt is hiába próbál megszabadulni az általa anynyira szeretett, de egyéniségét kifejldőni nem engedő Jókai hatás alól. Nem tudott. Egy később Jókairól szóló visszaemlékezésében érdekesen írja le azt a küzdelmet, amelyet eredetiségéért, az önmagáralálásáért folytatott. „Még nem tudtam írni, sem olvasni, mikor már egy idegen fantázia belém hatolt és megmérgezte saját képzeletemet. Hat éves forma voltam s már egy nagy családi életkriszisen túl, mikor döntő befolyással volt reám egy különös ismeretlen, rendkívüli távolságban élő egyéniség, aki megfoghatatlan módon küldte felém lenyűg

Szerencse, hogy utamba került a GASTRO-D. gyógyszer...

írja nekünk özv. Vöchmüller Hermína volt osztrák kir. tanácsos neje, aki jelenleg Sebes-Alban, Str. Mihai Viteazul 23. szám alatt tartózkodik és aki boldog, hogy egészségesen visszautazhat hazájába.

2 éven keresztül próbálkozott, hogy bélbajaitól megszabaduljon, de csak miután egy üveg GASTRO-D-t elhasznált, multak el fájdalmai. Szeretné, ha minden szenvedő megtudná, hogy kár szenvedni, ha létezik egy ilyen orvosság, mint amilyen a GASTRO-D.

Egyformán jó gyomor-, máj-, vese-, epe- megbetegedéseknél, valamint ezen betegségek-ből eredő idegzavaroknál.

A GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 150 lei utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

Orvosok is ajánlják.

nek szuggesztív hatását. Ó, Jókai te állasz tündérvilágod varázsbottjával gyermekéveim határmegyéjén. Az életszenvedések áradó, kavargó nyomora teszi zordonná, hádeszivé ezt a kort, hat éves koromtól tizenhatig, mikor három szekundával hátamon indultam bolyongva új hazát keresni. De a mélyben az élet mindennapisága alatt ott volt Jókai tündérvilága. Ez ez a belül lévő, magamban élő, soha nem sejtett álomvilág kárpótolta a valóságos élet szenvedéseit.”

Móríc első nagy regénye a Sárarany 1911-ben jelent meg. Kritikusai ezt tartják egyik legszebb alkotásának. Sőt vannak olyanok, akik benne a modern Toldit látják. Az alföldi parasztot sokan és sokféleképpen rajzolták meg a magyar irodalomban. De ezek a rajzok egy-két kivétellel romantikus elképzelések voltak, melyek nem az igazi parasztot adták, hanem azt a parasztot, amit csak egy városi ember tud négy fal között elképzelni. A Zola által megteremtett naturalista irodalmi forradalom magyar képviselője Móríc Zsigmond volt. Ő fedezte fel először a magyar paraszt új arcát és ő mutatta meg azt az élet vak szenvedélyeinek viharában. De míg Zola túlzásba ment és egyoldalúan rajzolja a francia vidéki életét, addig Móríc észreveszi annak eszményi oldalait is. Látja nemes törekvéseit, eredménytelen, de felemelkedni akaró küzdelmeit, ő az egész, a csorbitatlan magyar parasztot adta. A Sárarany hőse egy hatalmas erejű paraszt; Turi Dani, aki lépten-nyomon megcsalja beteges feleségét, a vallásos lelkű Takács Erzsébetet. Turi Dani a falú Don Juan-ja, aki előtt nem tudnak ellenállni a nők s szeretője lesz maga a grófné is. Félelmetes, leosztó, elkedvetlenítő, de igaz, mint maga az élet. Turi Dani büne nem marad büntetlenül és a sors pohara lassanként betelik számára is. Felfedezik gyilkosságát és Danit, most végig viszik mindenki szemeláttára csendőrszuronyok között a poros országúton. És Turi Dani összetört, hit nélkül elmélikedik magában az élet értelméről. Érzí, hogy magasabb hatalmak kezében van sorsa. Az emberi igazságszolgáltatásban. Az örök élet kezében van már a fákllya, amely arra volt elhivatva, hogy világot látson, de amelyik gyujtogatóvá lett. „Minek életem, — mondja magában. — Hát ugyan miért jöttem erre a világra? Mi az élet? Sár és az ember benne? Arany a sárban. Ki hát a bűnös, hogy ebből az aranyból semmi sem lett? Ki? Isten, aki nem csinált belőle semmit.

Ezekkel a szavakkal végződik a Sárarany. Írójuk, sötét pesszimista felfogásának hű tükré. A magyar paraszt életének reális zordon látása ez, annak a magyar parasztnak, amelyet alig egy pár évvel ezelőtt még egészen másnak láttak és rajzoltak meg.

Móríc Zsigmond egyik főműve a Fáklya, a mely a háború második felében jelent meg. A magyar faj féltő szeretete és az élet sivár, elcsüggesztő pesszimizmusa iratta Móríczal ezt a regényét. A „Fáklya” Móríc Zsigmond legszebb és legkomolyabb alkotása a „Tündérvilág” mellett. Regényét az éleslátás lenyűgöző brutalitása jellemzi. A szépen induló történeteket a kegyetlen sors haragja gubancolja össze és a vidám oldalak után a legszörnyűbb kétségbeeséssel, a meghasonlás örületével találkozunk. De a végén van valami kiengesztelődés, megalkuvás, beletörődés az élet változhatatlan realitásába.

Móríc Zsigmond regényírói pályája nem zárodott még le. Újabb könyvei írásművészeti kimeríthetetlen gazdagságát árulják el, de ugyanakkor írójuk lelkének fiatalságát, emberien magyar arcát is. Hisszük és reméljük, hogy a Tündérvilág, a Sárarany és Légy jó mindhalálig írója írásaival gyakran fogja felkeresni mindazokat, akik regényeiben nem csupán a művészi kifejezés nagyszerűségét keresik, hanem a kortárs és a mélyen érző mai magyar ró mondanivalóit is!

JANCSÓ ELEMÉR

**KÖHÖGÉS ELLEN
FAMEL**
SZŐRPÖT MEGBIZHATÓ KÉSZÍTMÉNY

A totális háboru megzavarná a hadviselők hajóépítkezését

Anglia elhanyagolta a flottaépítkezést, amelyet csak 1935 óta vett komolyan
Jellegetes angol taktikai tulajdonságok

Az alábbi cikket egy zürichi lap katonai szakírója írta.*

A későbbi időkre marad a felelősség megállapítása azért, hogy Anglia a világháború alatt bírt nagy flottáját a háború után pusztulni hagyta és világbirodalmi hatalmát — amely őt minden pillanatban feladatok elé állította, — teljesen elégtelen nagyságú flottával gyakorolta. Érdekes kép tárul elénk, ha a húsz évnél nem régebbi hajók mennyiségét vizsgáljuk, amelyek tehát mint elsővonalbeli csatahajók jöhetnek számításba. Az angol hadiflotta állománya a világháború elején a következő volt: csatahajó 69, cirkáló 108, torpedózúzó és hasonló típus 285, tengeralattjáró 74.

1919-ben ez a tengeri erő a következőképpen fejlődött vissza: csatahajó 49, cirkáló 88, torpedózúzó 450, tengeralattjáró 98. Az arány tehát a torpedózúzó javára tolódott el, mert a búvárhajók elleni védekezésben a csatahajók és cirkálók alkalmatlannak bizonyultak, míg a torpedózúzókat aránylag rövid idő alatt építették fel.

1933-ig annyira elhanyagolták az angol flottát, hogy annak állománya ekkor ez volt: csatahajó 15, cirkáló 47, torpedóromboló 143, búvárhajó 56. Ennek okát abban kereshetjük, hogy a háború után ellenséges flotta nem volt. A német flottát elsüllyesztették, az orosz bolsevizáltak, Franciaország, Olaszország és Japán szövetségesei voltak és az angol kényelmesség, amelyet egy pacifikus jövőben bízó közvélemény is támogatott, nem látta okát annak, hogy egy nem látható veszély esetére pénzt adjon ki. Angol sajátosság, amit a világháborúban is tapasztaltunk: nem készülnek a veszélyre. Ha a fenyegető helyzet katonailag közeledett, akkor veti magát — példátlan szívóssággal — az ellenintézkedések megtételére. Erre nagyon jó példa az, hogy bár már a világháborúban kitudódott, hogy a német tengeralattjárók elleni védekezésre egyedül a convoy-rendszer, a hajókaraván alkalmas, ahelyett, hogy a jelen háború első percétől azt alkalmazták volna, mindenféle más, kevésbé hatékony rendszerhez folyamodtak. Hasonló ehhez

a teljesen védtelen horgonyzás, a Shetland-szigetknél, ami a háború elején egy öreg csatahajóba került.

De ha felismerték a veszélyt, akkor rendkívül erősek az annak elhárítására alkalmas eszközök megteremtésénél. Ezt mutatja az 1935-ben készült flottaépítési terv keresztülvitele. Ezzel ellensúlyozták azt, hogy más államok akkor már nagyarányú hajóépítkezést hajtottak végre. Micsém nehezebb, mint a tengeri fegyverkezés és így nagy teljesítmény volt a mulasztások részbeni pótlása. Egy nagy csatahajó építése 3—5 év. Az angol flotta nagyhajóinak jórésze ma is régi, rekonstruált hajó. Az új építkezési hajók azok, amelyek 1925. óta hagyták el a dokkot. Ilyenek a két 34 ezer tonnás: a Nelson és a Rodney. A legtöbb hajó 1913—1916 építésű, az óriáshajó: a Hood 1918-ban került vízre. 1935 óta épült az öt legmodernebb csatahajó, ezek közül elsőnek a King Georg V., amely — mint a többi négy, — 35 ezer tonnás. A négy másik hajón a belső építkezés ma is folyik és ezévből nyer befejezést.

Este 2-3 nem
Artin

MEGOLDOTTAK A MAGNESES AKNA
ELLENI VÉDEKEZÉST

Hasonló a helyzet a repülőgépanyahajókkal is. Angliának csak egyetlen modern anyahajója van, az Ark Royal, amely 1937-ben lett készen. A többi 1916—1919 évekből való. Jól áll a helyzet a gyorsan építhető cirkálóknál és a múlt évben 11, egészen modern cirkáló jutott vízre. Az angol hajóépítés ma is a cirkálókra helyezi a

súlyt és ezeken kívül az úgynevezett zseb-cirkálókra, amelyek 20 méter szélesek és 80 km. gyorsaságig fokozhatók. Ezek úgy a tengeralattjárók, mint a repülőök ellen igen alkalmasnak bizonyultak. Az U-hajókat üldözni képesek, míg a repülőgépek számára igen kis célpontot mutatnak.

A tél folyamán nagy gondot adott az angol tengerészetnek a mágneses akna elleni védekezés. Az elnevezés rossz, mert nem az akna mágnetikusak és nem vonzzák a hajókat, — ami fizikai képtelenség — hanem a gyújtószerkezetben egy kis mágnes van, amely a hajó vastestének behatására helyzetét megváltoztatja és a gyújtószerkezetet begyújtja. Az angol védőháló abban áll, hogy a hajó oldalát háló fogja körül, amelyen elektromosság van és a hajótestet magnetikussá teszi, úgy, hogy az akna mágnesűje nem jön mozgásba.

A tengeri háború eddig a német tengeralattjárók akciójában állott Anglia és a vele kapcsolatban álló tengeri kereskedelem ellen. A világháború elején Németországnak cirkálói és segecirkálói voltak kiinn a tengeren, amelyeknek üldözése tengeri csatákra adott alkalmat. Ilyenről most nem lehet szó és a Graf Admiral Spee esete elszigetelten marad. Nem kerülhet sor tengeri csatára, mert Németországnak nincsen erre alkalmas flottája. A német hajógyárak azonban zavartalanul dolgozhatnak az újabb tengeralattjárókon, amelyek kistípusának megépítése félszáz évvel később, a nagyobbakhoz háromnegyed év szükséges. Így Németország a veszteséget bőségesen tudja pótolni és a védekező Anglia még nagy áldozatokat kényszerül hozni.

HÁNY TENGERALATTJÁRÓT ÉPÍT
NÉMETORSZÁG?

Ingadozók azok a számítások, amelyek azt kutatják, hogy Németország hány tengeralattjárót tud építeni? A helykérdésen, a motorgyárak termelőképességén, nyersanyagban és üzemanyagban fordul meg a kérdés. Lényeges a személyzet utánpótlása is, mert a búvárhajó legénységének kiképzéséhez legalább egy esztendő kell. Annyira bizonytalanok a számítások, hogy az angol szakértők is 100—200 darabra becsülik a folyó évben előállítható német tengeralattjárók számát. Ha a totális légi háború kitör, a hajógyárak munkáját állandóan és súlyosan zavarni fogják, amint a tendencia a legutóbbi angol repülőátadásokból is látható. Egyelőre azonban mindkét fél tartózkodik a totális légi háborútól.

VÁROSI SZÍNHÁZ

A CLUJI ROMÁN OPERA
VENDEGJÁTÉKA

Szerdán, március 27-én, este fél 9 órakor:

LAKMÉ

Delibes operája

Csütörtökön este fél 9 órakor

CARMEN

Bizet operája

Pénteken este fél 9 órakor:

AIDA

Verdi operája

Szombaton este fél 9 órakor

Don Pasquale

Donizetti operája

Vasárnap délután 3 órakor félhelyárakkal

RIGOLETTO

Verdi operája

Vasárnap este fél 9 órakor:

TURANDOT

Puccini operája

Helyárak 20—120 lei. — 140 tagú együttes.
Pazar díszletek és jelmezek

A német-szovjet megállapodás nem érinti a kommunistaellenes egyezményt

Arita japán külügyminiszter közeledést keres Németországhoz

Tokióból jelentik: A képviselőház mai ülésén Hata tábornok hadügyminiszter a következő nyilatkozatot tette: A kétféle emberből álló 250 kínai hadtestet, amely a csung-kingi kormány rendelkezésére áll, fegyverhiány miatt felére szállították le. A hadügyminiszter kijelentette, hogy

a csung-kingi kormány ellenállása egy harmadik hatalom támogatásán alapszik, de nem áll módjában ezzel kapcsolatosan részletesen nyilatkozni.

Utána Arita külügyminiszter szólalt fel, aki hangsúlyozta, hogy a japán kormány politikája oda irányul, hogy a nankingi kínai kormánynak a kínai japán engedményes területeket visszaadja. A japán politika — folytatta a külügyminiszter —

nem bocsátkozik bele az európai viszályba és a kommunista ellenes egyezményt nem érinti a német-szovjet megállapodás. Megcáfolta a külügyminiszter, hogy Japán és Németország között a barátságos kapcsolatok szorosabbá tétele érdekében tárgyalások indultak meg. Japán nem kapott javaslatot arra nézve, hogy a brenneri megbeszélésen képviseltesse magát. Japán és az Amerika közötti kereskedelmi kapcsolatokat illetően kijelentette, nem hiszi, hogy az amerikai kormány a kongresszusnak a japán árukra vonatkozó behozatali tilalmat javasolná. Ennek ellenére a japán kormány — minden eshetőségre készen — megtette a szükséges intézkedéseket. (Rador)

„Nyugaton a helyzet változatlan...”

1

Már hónapok óta patkányok módjára éltek a betonfedezékben. Falevéllhulláskor hatalmas falragaszok jelentek meg, amelyek 20—50-ig fegyverbe szőlítették a békés munkának és családjuknak élők százezreit. A vasútállomások megélenkültek, itt is, ott is könnyes búcsúzások. A kocsi ablakaiban katonafejek jelentek meg, szemükből erőltetett mosolyt küldtek a hátramaradtak felé. Az emberek mint megbolygatott hangyaboly kódorogtak, céltalanul. Sopánkodtak, vitatkoztak és nagyokat káromkodtak, de — mentek.

Azóta az aranyugaras ősz már kemény, csikorgó télbe hajlott. Erős férfikarok túrták, ásták és vájták a földet, amelyről csak néhány hegy takarították be a termést. Odahagvták a külső világot, a napsugárt és az éltető, üde levegőt, hogy megbújjanak a föld mélyében csodálatos fuffanggal megépített betonfedezékben.

Túl a vizen, a folyó jobb partján, sok-sok százezer ember ugyanezt az életet éli.

2

A társalgónak elnevezett nagy földalatti teremben vágni lehetett a füstöt. A helyiség zsúfolva volt katonákkal. A közepén végighúzódó hosszú asztalnál heves vita folyt, míg a kisebb asztaloknál katonák sakkoztak vagy oivastak. Az egyik asztalkán elhelyezett rádióból pattogó indulók és vidám katonanóták szüremlenek ki. Fiatalok és korosabbak elmerengve, öntudatlanul ütik az induló ütemét.

— Halló! Halló! Figyelem! Felolvassuk a mai hadijelentést.

Az egyik fiatal altiszt ideges mozdulattal fordít egyet a gép kapcsolóján. A közelében ülő tartalékos őrmester visszafordítja.

... Kurtafalvát, amelyet tervszerűen előkészített visszavonulás után már régebben kiürítettünk, az ellenség ma délelőtt nehéz ütőekkel lőtte. Visszavonuláskor a hidakat, nagyobb épületeket, ajtókat, kútgemeket, házakat az ellenség fogadására aknákkal előkészítettük. A légi tevékenység szünet.

Most a tartalékos őrmester volt az, aki olyan nagyot csavart a masinán, hogy kevés híján le nem rántotta.

— Kurtafalvát lőtte az ellenség — motyogta maga elé meredve.

Társai elhalkultak és nem zaklatták kérdéseikkel. Később már nem is törődtek vele és tovább folytatták a megszokott egvhangú semmittevést. A tartalékos őrmester elkomorodva ült vissza a helyére, érezte, hogy melege van. Ki gombolta zubbonyát, majd felugrott és elköszönve társaitól, nyugovóra tért.

A társalgó vasajtaja nagyot koppant mögötte.

— Mi baja van ennek? — kérdezte egy nyurga, szemüveges káplár.

— Az, ami neked — jött valahonnan a felelet.

— Tudjátok, mit hallottam ma az irodistától? — kérdezte az örökké jól értesült utazó, akin csak úgy lötyögött a mundér.

— Tudjuk, tudjuk, békekötés, tárgyalások, leszerelés. A régi lemez — zajongtak bosszúsán jobbról-balról.

— Nem, nem, hallgassatok csak ide. Ma délután parancs jött, hogy néhány korosztályt szabadságotnak. Előbb az idősebbeket, majd bennünket is szabadságra küldenek, de előbb...

A terem ajtaja hirtelen felpattant és a százdiroda küldönce lépett be papírral a kezében. Mindannyian elhalkultak és kíváncsian fordultak a belépő felé. A küldönce átnyújtotta a kezében levő írást az altisztnek, utána eltávozott. Az altiszt hamar átfutotta a néhány sort és kiadta a parancsot: Tizenöt emberből álló járőr azonnal indul felderítő útra.

A tizenöt ember hamarosan útrakészen állott.

— Szabadságra mész? — kérdezte csípősen a nyurga, szemüveges káplár a fegyverével bibelődő utazótól.

A felvonóig a földalatti vasúton mentek, majd kiértek a ragyogó téli éjszakába. Az ég kárpitját milliárdnyi csillag ékítette, a metsző szél pedig könnyet csalt a szemükbe. Kabátjuk gallérját feljebb, sapkájukat pedig lejjebb húzták, aztán óvatosan, szökődve haladtak előre.

Néhány kilométert haladtak, amikor a parancsnok megálljt vezényelt. Belehasaltak a hóba, a gépfegyvert hamarosan készenlétebe helyezték. Köröskörül néma, halálos csend. Egyszerre puszkagolyó fűtyült el a fejük felett, majd gépfegyver-tűz zúdult feléjük. A parancsnok hasonló csúszva közeledett a gépfegyverhez és csakhamar viszonzta a tüzelést. Az utazó szorgalmasan tömte a gépfegyvert. A túloldalra elült a tüzelés, hogy rövid idő múlva újra végigseperje a terepet.

Az utazó egyszerre mereven kiegyenesedett, majd keresztbe a gépfegyverre zuhant. A parancsnok azonnal a helyére csúszott és tovább etette a gyilkos szerszámot. Később aztán elhalkult minden. Súlyosan sebesült társukat magukkal vonszolták vissza a fedezékbe, ahol az orvosok azonnal műtétet hajtottak végre rajta. Az orvosok távozása után halkán kinyílt a betegszoba ajtaja és a nyurga, szemüveges káplár lábujjhegyen lépett be. Az ágyhoz közeledett és leült a székre. A beteg alig észrevehetően lélegzett, de az elszálló lélek megérezte a mellette ülőt. Lassan kinyitotta a szemét és bágyadt mosollyal nézett társára. Fáradtan tette rá kezét a káplár szontos kezére.

— Szabadságra megyek — lehelte bele a levegőbe.

3

Másnap este ismét együtt ültek a közös teremben.

— Halló! Halló! A folyómenti arcvonalon az elmúlt éjszaka járőr tevékenység volt. Embereink mindannyian visszatértek. Az ellenséges járőr vesztesége két ember volt.

— Szegény fiú! Milyen lelkesen adta elő reménykeltő rémhíreit.

— Vajjon ki következik utána?

A háziadásra berendezett rádióból vidám spanyol táncdal csendült ki. Forgatják jobbra, forgatják balra, de mindenfelől ugyanaz a dal hangzik fel. Nehezen indul meg a társalgás és hamarosan el is akad. Az ajtó csendesen kinyílt és a századparancsnok lépett be. Barátságos csevegésbe merültek, de az utazóra való emlékezés ismét csak merengővé tette őket. A százados később közölte, hogy másnap hajnalban a második század járőrt küld Kurtafalvára.

— Velük megyek — ajánlkozott a tartalékos őrmester.

— A mi századunk nem ad embert holnap — volt a kurta válasz.

Mielőtt eltávoznánk Timisoaráról (Temesvárról), tizenkét éves munkásságunk eredményét, március 23-tól kezdve a Kultúrpalota helyiségében, kiállítás keretében mutatjuk be.

Littecki és Kraus Ilonka

A kötőtűt tedd félre kedvesem,
Játszi munkával lehetsz sikkes, szép.
A varázs titkát meg is fejthetem:

Trico-record kötőkészülék

— Én pedig szívesen elmennék, mert azelőtt ott laktam s így jól ismerem a falut és környékének minden zegét-zúgát.

Alig pirkadt még, amikor a járőr elindult. A kapott parancs szerint másfél óra alatt kellett jutniok a faluba. A vezetést a tartalékos őrmester vette át és csak lassan, óvatosan haladhattak előre. Egy darabig a folyómenti bozótban surrantak tova. A távolból gépfegyverkattogás tompa zaja jutott el hozzájuk. Az országúton egyenként szaladtak át és miután mindannyian együtt voltak, kis ideig meglapultak a domboldalra levő temető árkaiban. Az őrmester közölte velük, hogy ő egyedül indul a faluba ők pedig húsz perc múlva a halottas ház irányában és a temetőt megkerülve közelítsenek a faluhoz. A katonák mindegyike önállóan dolgozik. Két óra múlva ugyanitt találkozhatnak. A temetőárok elég mély volt ahhoz, hogy lehalolva végigmenjen benne. Helyenként térdre felül süppedt a hóba. Az első házhoz érve, pillanatok alatt bent termett. Néhány másodpercig várt. Az órájára nézett. Társai most indulhattak el útjukra. Miután meggyőződött róla, hogy körülötte minden csendes, falhoz lapulva kiosont. A magányosan álló háztól az első uccasárig körülbelül ötven-hatvan méter távolság lehetett. Gyorsan kellett cselekednie, azért hirtelen elhatározással átrohanta a távot.

A főucea közepén álló templom tornyából az előző napon belopakodott ellenség látszóval figyelte az őrmester közeledését. Ketten voltak a toronyban, egy ötvenkörüli szakaszvezető és egy keményvonású, ragadozószemű fiatal tizedes.

Az őrmester háza a templom mögött volt. Itt lakott azelőtt kicsi családjával. A hadüzenet első napján a lakosságot az ország belsejébe szállították. Alig volt annyi idejük, hogy a legszükségesebbeket magukkal vigyék. Két kis gyermekét az ágyterítőbe bugyolálva, a hátán vitte a húsz kilométerre levő legközelebbi vasútállomásra. Az emeletes iskola előtt levő kút mögött újból megbújít és végigkémlelte a főucát. A falura nehezedező halotti csend szorongással töltötte el a lelkét. Újabb egy-két nekirugaszkodás és bejutott a jól ismert falak közé. A lakásban csaknem minden úgy volt, ahogy hátrahagyták, csak a konyhát szakította le az ellenséges ágyúlövedék. Gyorsan a kredenchez ment és szuronyával pillanatok alatt felfeszítette. Gyors mozdulatokkal tömött meg egy zsákot.

— Kezeket fel! Ne mozdulj, mert lövünk!

A térdelésből, háttal állva az ajtónak, megdöbbenve emelkedett fel. Két karját fáradtan nyújtotta a levegőbe. Fegyverét elszedték. Tudta, hogy nincs menekülés, így megadta magát sorsának. Amikor szembe fordult ellenségével, mélyszégyen szomorúság tükröződött ki szeméből, ami a szakaszvezetőt is meglepte. A tizedes a zsák tartalmát a közepén álló asztalra borította. Apró lábbelik, kicsi bárányszőr kucsmák, gyermeklábra való meleg harisnyák hulltak az ámuló ellenséges katonák elé. Majd meleg kis köntös, egy pár kis csizma is előkerült.

— Mi ez? — kérdezte a szakaszvezető.

— A gyermekeim téli holmijai. A ház az enyém volt, — mondotta az őrmester elcsukló hangon. Az őszi meneküléskor nem vihették magunkkal, most pedig Isten tudja, hol fagyoskodnak. Eljöttem, hogy magammal vigyem.

Nem birta tovább, hirtelen heves zokogás rázta meg.

A fiatal tizedes makacs, feszes tartása engedett merevségéből. A büszke katonafej megbicsaklott. A szakaszvezető szemében könny csillogott, a fegyvert szorongató kéz lehanyatlott és kezét nyújtotta. Keményen, katonásan kezét szorították.

A fiatal tizedes könnytől fátyolos szeme nem látott mást, mint a baráti kézzel szorított kezét egybefonódó kerges tenyereket.

KOVACS GYÖRGY

Grippa Veszély!
Az első tünetek jelentkezésekor azonnal

ASPIRIN
TABLETTÁT

csak a »Bayer« kereszttel!

= KÖZGAZDASÁG =

Részletes ismertetés a rekvirálási törvényről

A nagyvezérkar felhívta a közönséget a törvény tanulmányozására

Nagy vonalakban már ismertettük a rekvirálási törvény rendelkezéseit. Az említett törvény a hivatalos lap 1940 február 27-iki 48. számában jelent meg. A törvénnyel kapcsolatban a nagyvezérkar közleményt bocsátott ki, amelyben felhívja a lakosság figyelmét a törvény rendelkezéseire. A törvényt részleteiben a következőkben ismertetjük:

A törvény mindenekelőtt azt szabályozza, hogy milyen körülmények között kerülhet sor rekvirálásra s kimondja, hogy bármilyen formában bármilyen természetű rekvirálások eszközölhetők összpontosítás, hadgyakorlat, kiképzés céljából történő utazás, részleges vagy általános mozgósítás idején, vagy olyan más körülmények között, amelyekben a hadsereg felkészültsége, a nemzetvédelem általános érdekei, vagy az állam rendje és biztonsága megköveteli.

A rekvirálás joga a nemzetvédelmi, légügyi és tengerészeti, valamint hadfelszerelési minisztériumot és azokat a közhatóságokat illeti meg, amelyek a nemzetvédelemmel kapcsolatosak. A rekvirálások idejét és azokat a vidékeket, amelyeken rekvirálások eszközölhetők, minisztertanácsi határozattal állapítják meg.

Senki sem vonhatja ki magát a törvényben előírt kötelezettségek teljesítése alól: minden természetes személytől, tekintet nélkül az állampolgárságra, és jogi személytől eszközölhetők rekvirálások. Kivételt csak azok a természetes és jogiszemélyek képeznek, akiket ily kötelezettségek alól nemzetközi egyezmény, vagy kölcsönös gyakorlat mentesít.

Az élelmiszer, takarmány és tüzelőszer tekintetében a törvény kimondja, hogy az elrekvirált mennyiség lehetőség szerint nem haladhatja túl az illető vidék készleteit. Feltétlenül meghagyandó a következő természetes betakarításáig szükséges élelmiszer és takarmány.

Senki sem kötelezhető oly tárgy átadására, amelynek a rekvirálás pillanatában nincs birtokában.

REKVIRÁLÁSI ÁRSZABÁLY FOG MEGJELENNI

A rekvirálások a béke időben bérlet, vagy végleges rekvirálás formájában történnek. Az időleges jellegű rekvirálások készpénzfizetés, vagy használati bón ellenében eszközölhetők. A végleges rekvirálás — a háború idején a rekvirálások rendszerint véglegesek — rekvirálási bón ellenében történnek.

Ingyatlanok csak használatra rekvirálhatók el. A rekvirálási törvény alapján személyi munkaszolgáltatások is igénybevehetőek.

Az elrekvirált tárgyak használatáért, vagy a rekvirálás alapján teljesített munkaszolgáltatásért az évi rekvirálási árszabályban megállapított árak fizetendők. A rekvirálási árszabályt a törvény által létesített bizottság állapítja meg s az a hivatalos lapban való közzététel által általános érvényűvé válik. Az árszabályban szereplő árakat a minisztertanács módosíthatja. Külön bizottságok értékelik azokat a szolgáltatásokat és elrekvirált tárgyakat, amelyek az árszabályban nem szerepelnek. Ugyanígy bizottságok állapítják meg az esetleges rongálásokért fizetendő kártérítést.

AZ INGATLANOK REKVIRÁLÁSA

Rekvirálás esetén az ingatlan tulajdonosok kötelesek ingatlanukat a rekvirálási bizottság rendelkezésére bocsátani. Az elrekvirált helyiségekért a

tulajdonosnak az árszabályban megállapított bér s a rongálásért kártérítés jár. Természetszerűleg nem jár kártérítés a normális használat okozta természetes kopásokért. Beszállásolás esetén az elrekvirált helyiségekért bér csak 30 napi használaton túl terjedő időre jár. A beszállásolás fogalma a lakáson kívül a fűtést és világítást is magában foglalja abban az esetben, ha a tulajdonos az ehhez szükséges eszközökkel rendelkezik. Tekintet nélkül a rekvirálási idő tartamára, nem jár bér a mozgósítás, vagy a határvédelem, vagy az ország belső biztonsága szempontjából szükségessé vált összpontosítások idején a katonaság, polgári hatóságok, menekült lakos-

Milven javak mentesek a rekvirálás alól?

A királyi család tagjainak, a külföldi követségeknek és állam, megye, község tulajdonát képező, vagy azoknak használatában levő — ingatlanokon kívül csupán béke idején mentesek rekvirálás alól és mozgósítás esetén elrekvirálhatók a közoktatás zavartalan menetéhez feltétlenül szükséges épületek, a kórházak, nevelési és kulturintézmények, árvaházak, múzeumok és nyilvános könyvtárak, a szerzetesrendek rendházai, az ipari vállalatok működéséhez szükséges épületek. Nem rekvirálhatók el sem békeidőben, sem mozgósítás esetén az állam által elismert felekezetek templomai és imaházai, a női szerzetesrendek rendházai, a fogházak és a javítóintézetek.

Mentesek a munkaszolgáltatás alól a 70 évesnél idősebb polgári személyek, a szemmel láthatóan terhes nők, valamint azok az anyák, akiknek 12 évesnél kisebb gyermekeik vannak hadirokkantak, továbbá azok, akik valamely betegség, vagy fogyatékoság következtében alkalmatlanok, a közhivatalnokok, valamint azok az ipari és mezőgazdasági alkalmazottak, akik helyben vannak mozgósítva, az állam által elismert felekezetek papjai, valamint a királyi tanácsosok, a kormány tagjai és a törvényhozó testületek tagjai ülésszakok idején.

A magas méltóságok és közhivatalok állatain kí-

ság beszállásolása, végül bármily anyagkészlet elhelyezése céljából elrekvirált helyiségekért.

Bármilyen rekvirálás csak rekvirálási bón, vagy a közigazgatási hatóságok által kiállított számmal és hivatalos bélyegzővel ellátott ideiglenes nyugta ellenében eszközölhető. Az ideiglenes nyugtákat a községi hatóságok a törvény végrehajtási utasításában megállapítandó határidőn belül kötelesek rekvirálási bónokra becsérlni. A rekvirálási jogokat a katonai hatóságok, vagy a minisztertanács határozatával ezen joggal felruházott más hatóságok gyakorolják.

Ha a rekvirálások, vagy más okok következtében egyes vidékek gazdasági élete hátrányt szenvedne, a közigazgatási hatóságok ezt más vidékeken eszközölni bevételekkel orvosolhatják. Hasonlóképpen a közigazgatási hatóságok a belügyminisztérium rendelete alapján a polgári lakosság sürgős szükségleteinek kielégítése céljából is eszközölhetnek rekvirálásokat, amelyeknek árát a községek vagy megyék fizetik meg.

A közigazgatási hatóságoktól a rekvirálások eszközölését csak az igényelheti, akinek az illetékes hatóságoktól írásbeli felhatalmazása van és akinek birtokában egyúttal rekvirálási bón tartalmazó könyveské is vannak.

Háború idején az elszigetelten tevékenykedő csapat parancsnokok az itt írt feltételek nélkül is eszközölhetnek rekvirálásokat.

MUNKASZOLGÁLTATÁSI KÖTELEZETTSÉG

Amennyiben a közigazgatási hatóságok a rekvirálási munkákat hanyagul végzik, azokat a katonai hatóság közvetlenül, katonai szervek útján is elvégeztetheti.

Minden dolog elrekvirálható, valamint minden személy személyes munkaszolgáltatásra kötelezhető abban az esetben, ha az ország általános érdeke ezt megkívánják. Munkaszolgáltatásra kötelezhető 70 éves életkorig minden férfi, vagy nő, foglalkozásra való tekintet nélkül, lehetőség szerint azonban lakóhelyén és képességeinek, vagy felkészültségének figyelembevételével. A munkaszolgáltatás díjazása szintén az évi árszabály figyelembevételével történik.

Mozgósítás, vagy háború idején minden a katonasággal összefüggő szolgálatban, vagy az elrekvirált vállalatok szolgálatában levő személy katonai fegyelem alatt áll. Ugyancsak katonai fegyelem alatt állanak a munkaszolgáltatásra kötelezett személyek is.

vül nem rekvirálhatók el azoknak a tisztviselőknél és katonai személyeknek lovai és járművei, akiket ezek tartására törvény kötelez. A hadirokkantaknak és hadiözvegyeknek meghagyandó fejenként egy jármű és két ló. Nem rekvirálhatók el a földművelésügyi minisztérium által kibocsátott bizonyítványban tenyészállatoknak minősített, valamint általában a négy éven aluli lovak. Mentesek a rekvirálás alól a tenyész bikák, a tehén 8 éves korig, a disznók 4 éven alul, a juhok 5 éves korig. A magszemésztő állomások nemesített magvai szintén nem esnek rekvirálás alá.

Háború idején a mezőgazdasági munkák elvégzése céljából a végrehajtási utasításban megállapítandó feltételek mellett a rekvirálás alól való mentesítést a hatóságok a földművelésügyi minisztériummal egyetértésben fogják megadni.

Az elrekvirálható javakat a hadügyminisztérium rendeletére időnként összeírják. Az összeírásokat községenként bizottságok eszközlik. Az összeírások idején mindeki köteles a bizottságoknak bejelenteni elrekvirálható javait. Aki ezt nem tenné meg, súlyos büntetést szenved.

A továbbiak során a törvény a jogorvoslatokkal és a büntető rendelkezésekkel foglalkozik. Erre a részre legközelebb visszatérünk.

Uj cégek az exportőrök listáján

A Hivatalos Lap március 21-i száma közli a külkereskedelmi minisztérium rendeletét, amelyben az exportőrök 4. számú hivatalos pótvjegyzékét közli le. Ebben a pótvjegyzékben következők ardeali és banati exportőrök szerepelnek (a név előtt levő szám, a hivatalos iktatási szám):

- 1632. Uniunea Cooperatilor, Timisoara.
- 1633. „Tisa” S. A., Sighet.
- 1635. Rafinaria de Petrol, Fratii Freund Satu-Mare.
- 1636. „Cisla” S. R. R., Satu-Mare.
- 1643. Iosif I. Henz Timisoara.
- 1644. Spirtoemert S. A. R., Satu-Mare.
- 1648. „Untex” Soc. Agricola, Cărei.
- 1659. Uzinele Chimice si Alimentare S. A. R. Oradea.
- 1664. „Făget” s. i. n. c., Cluj.
- 1667. Arad-Chitila S. A. R. Fabrica de Zahar,

Arad-Bucuresti.

1668. Fabrica de Zahar din Banat S. A. R., Bucuresti.

1671. Alexa Markovits, Satu-Mare.

= Az olasz-román egyezmény alkalmazása.

Az olasz-román egyezmény, amelyet 1938 december 3-án a kétszeri megadózottas elkerülése végett hoztak, április elsején ideiglenesen életbelép.

= Gyapjutermekek utáni illetékkülönbözet. A pénzügyminisztérium közölte a pénzügyigazgatóságokkal, hogy a gyapjúnyersanyagoknál a fuvardíjból, vámilletékből álló azon különbözet, amely a vámhatártól a gyári raktárig áll elő, a következő goroporcionális illeték fizetendő: importált gyapjúfonal: 14.60 és 4.90 százalék (az utóbbi az aviatikai alap javára) importált gyapjúrongyoknál 17.75 plusz 5.90 százalék, fésült, importált gyapjúmál 25 plusz 8.40 százalék, importált gyapjuszövetnél 3.60 és 1.20 százalék. Nem vehető ki illeték forgalmi adó után. A különbözetet 1939 ápr. 1-től számítják ki és azonnali kezdettel három havi egyenlő részletben tartoznak az érdekeltek kifizetni.

MAKAGÓ FÉRFAJÁS ELLEN: BERETVÁS pasztilla!

A Magyar Gazdasági Egylet közleménye

Kike'et és a méh

Márciusi szellő végigsurran a tájon s a határ alvó növényzetét körülölelgetve oda súgja nekik, ébredjétek hosszú álmotokból, itt a kikelet, megjött a tavaszi nap éltető sugara. A tél zordsága már csak a magas régiókban tudja tartani magát, a tavasz hírnöke rohamai előtt, minden harci modorát igénybe véve. A győzelem a tavasz előőrsének a javára dőlt el. A tél vissza vonul zordon hazájába.

Lent a rónán már megjelentek a fűrgeseregélyek labdázó csoportjai, melyek egy-egy magasabb fatetőt megszállva dúdolgatják vidám egyveleg tavaszi dalukat. A hegyek napos oldalait máról-holnapra, a jégkorszak ittfelejtett gyermekeit, a hóvirágok milliói lepik el, hogy megjelenésükkel felejtessék el azt az ádáz küzdelmet, amely fölöttük néhány nappal a tél utóhada és a tavasz előőrsé között lefolyt.

Az erdők szélein bár még fázósan, de már ott hímáldozdik a mogyoró barkás virága, hímportól duzzadó tüszőkkel, hogy őt vegye előbb észre a kirepülő méh, ne azt a sárga sápadt virágu somfát, amely elmaradhatatlan riválisa. A keserű mandulafa virágbimbói is feslegetnek, hogy a fokozatos átmenetet átvéve, hirdessék a természet újra ébredését.

A határ szántóföldjein, a falvak kertjeiben, sáncok napos oldalain már ott virít a törpe csalán és a marilapu. A fűzesekben szerelmes áhitattal várja lovagját a kecske fűz barkás virága. Ezek a növény világ tavaszi ébredésének első gyermekei. Hűdeg csókot, de gazdag nászajándékot, sok hímport tartogatnak, a termékenyítő méh részére.

A növényvilág tavaszi ébredését, s azok szerelmes hívó szavát már megértették a termékenyítő méhek, de várják azt a kedvező hőfokot, amit az

ő szervezete megkíván a kirepüléshez. Sokszor élte kockázatásával is kirepül a méh, de egy hideg légáramlat elég ahhoz, hogy a kötelesség mártírjaivá váljon. A növényt legtöbbször, bár megtermékenyítette, de a kedvezőtlen hirtelen beállt légáramlat örökre rabul ejtette, a természet szent törvényét hiven betartó méhet. Megdermedten hullt le a növény lábai mellé. A növény a méheknek ezt az önfeláldozó munkáját viszont azzal hálálja meg, hogy a méhek életéhez nélkülözhetetlen hímport és mézet adja jutalmul.

A méhek eme gyönyörű munkája aszerint fokozódik, ahogy a határ növényvilága azt megkívánja. Kint napról-napra tarkább lesz a határ a virágok millióitól. A méhalkásban napról-napra szaporodik a termékenyítő méhek száma. Ezt így kívánja a természet élete, egy virágnak sem szabad terméketlenül maradnia. Hogy a termékenyítés minden növény-nél biztosan beálljon, a méhek ebben a nagy munkájában segítségre jönnek még egyéb virágon élősködő rovarfélések is. Este és éjjel nyíló virágoknak szintén meg vannak a termékenyítést végző éjjeli rovarai. Így is a nagy fizikai munkát végző méh nyári élete alig nyúlik 3-4 hétnél hosszabb időre. Ezer veszély között végzi e szép feladatát, és amidőn érzi halálának közeledtét, azt kint várja meg a szabad természet ölen, szerelmesei a virágok lábainál, hogy kimúlt tetemének eltakarításával társainak dolgot ne okozzon.

Egy-egy ilyen kis hulla előtt ember áhitattal hajts fejet s gondolj arra, hogy az a kis halál annak a nagy mindenségnek a fenntartásáért történt, amibe te is tartozol.

Bíró Pál

== Gabonavételnél nem fizetendő két százalékos illeték. A pénzügyminiszter a gabonaexportőrök kérdésére rendeletet adott ki, amely szerint a gabonakötvelek után nem fizetendő az új két százalékos nemzetvédelmi adó, mivel a gabonaexportot támogató törvény szerint nem lehet újabb illetékek a gabonaügyleteket megterhelni.

Sporthirek mindenfelől

Sipos a jugoszláv válogatottban játszik? Andreevics jugoszláv szövetségi kapitány elvben már összeállította a román csapat ellen játszó válogatottat, amely a következő: Lovrics—Stolovics, Dubac—Lehner, Dragievics, Manola—Tirnacsics, Valearevics, Petrovics, Bozsovic, Perlics. A szövetségi kapitány megegyezett a horvát szövetséggel és ennek a megegyezésnek az értelmében a jugoszlávok kapuját Glazer védi, aki a román fővárosból repülőgépen utazik Zágrábba, ahol április 2-án a svájci válogatott ellen véd. Andreevics kapitány ezenkívül azzal a tervvel foglalkozik, hogy igénybeveszi Sipos, a Rapid FC játékosainak szolgálatait is. Sipos most nagyszerű játékmódban van, így szereplése több, mint bizonyos.

A szövetség ellenőrzi az ifjúsági játékosok egyesületi életét. Popa Nicolae, az ifjúsági csapat kapitánya kijelentette, hogy a jövőben szigorúan ellenőrzik az ifjúsági játékosok egyesületi életét. Erre azért van szükség, hogy az egyesületek ne vegyék túlságosan igénybe az ifjúsági játékosokat. Eppen ezért ezeket a játékosokat állandó orvosi vizsgának vetik alá és így ellenőrzik egészségi állapotukat.

SOHNEIDER MAGDA legújabb szerepében: Leány az előszobában.

A timisi királyi helytartóság építészének (constructorii) céhe Timisoara székhellyel, Strada Eugen de Savoya 18.

A jogi személyiség az 1939 évi június 22-iki 2541 számú királyi rendelettel elismerést nyert.

MEGHÍVÓ.

A timisi királyi helytartóság területére megalakult munkaadó építészek (constructorii) céhe az alapszabályok 48. szakasza értelmében meghívja tagjait

évi rendes közgyűlésre

1940 évi március 30. napjának délután 11 órájára a céhnek a belvárosi Eugen de Savoya ucca 18. szám alatti helyiségébe.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A pénztári jelentés és a záróművelek bemutatása.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. Az 1939 évi működés jóváhagyása és a felmentvény megadása.
5. Az 1940 évi költségvetés megállapítása.
6. Az alapszabályok 65. szakaszának módosítása.
7. A hites könyvszakértő és az ügyész tiszteletdíjának megállapítása.
8. Az igazgatóság kiegészítő 12 tagra, 2 póttag és 2 felügyelőbizottsági tag választása.
9. Danciu Stefan céhtitkár megválasztása.

Amennyiben a tagok nem jelennek meg az alapszabályok szerinti határozatképes számban, úgy a közgyűlést másnap, március 31-én délelőtt 11 órákor tartják meg ugyanazon a helyen és tárgysorozattal a megjelent tagok számára való tekintet nélkül.

Timisoara, 1940. március 23.

Buciu N. elnök.

Danciu S. titkár.

Női konfekció áruház

JASZENSZKY

Tavaszi ujdonságok!

Női doubl-kabátok!

Női szövetrohák!

nagy választékban!

Timisoara, II. ker. Piata Traian

Camera de Comert și de Industrie din Timisoara.

Publicație

Camera de Comert și de Industrie din Timisoara, caută pentru angajare pe data de 1 Aprilie 1940, un ingrijitor de casă, care să facă în același timp și serviciul de fochist de încălzire centrală. Doritorii, cari posedă practică demecanic, se vor adresa secretariatului Camerei.

Butorokat

nagy választékban, részletre is.
a régi árbán elárusítok
UNGOR I., Merczy-u. 7.

Tartós hullám

a legmodernebb készülékkel és gép nélkül

Waltrich

íodrász

II., Traian-tér 8. szám,
a hatos villamos megállójánál

Sírkövek

nagy választékban fekete gránitból

Timisoara III., Calea Sagului 3. józsefvárosi kat. temetővel szemben. Gátsor sarok. Telefon: 32-15.

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben
Állandó rakár
szárazított és fekete üz-
helyekben

KÁLMÁN DEZSŐ

speciális takaréktűzhelyüzem
Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

A timisi királyi helytartóság faipari munkaadó céhe.

MEGHÍVÓ.

A timisi királyi helytartóság területére megalakult faipari munkaadó céhe meghívja tagjait

évi rendes közgyűlésre amely 1940 évi március 30. napján délután hat órákor megy végbe a belvárosi új tanoncotthon helyiségében (I., Bulev. Regina Maria 13. szám.)

A közgyűlés napirendje:

1. Elnöki megnyitó.
 2. Az igazgatóság jelentése az elmúlt évről.
 3. A pénztári jelentés, a mérleg előterjesztése és a jövő évi költségvetés.
 4. A felügyelőbizottság jelentése.
 5. A felmentvény megadása.
 6. Az igazgatóságnak 3 évre, a felügyelőbizottságnak 1 évre való megválasztása.
 7. Az alapszabályok 11., 43 és 27. b., pontjainak megváltoztatása.
 8. Esetleges indítványok.
- Amennyiben a tagok nem jelennek meg határozatképes számban, úgy a közgyűlést másnap, március 31-én délelőtt 9 órákor tartják meg ugyanazon a helyen és azonos tárgysorozattal. A céh összes tagjait kéri, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.
Timisoara, 1940 évi, március 23.

Novac Traian elnök.

Tavaszi kabát

és egyéb női és férfi divatszövetek érkeztek a

M radék ruh zainkba

III., Bulev. Carol 5., szuterén,
Doja-ucca sarok. Telefon: 35-90.

MAGNESIA S. PELLEGRINO

Kisérleje meg a habzó hajószerit

Rádió

VASÁRNAP, MARCHIUS 24.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 9.30: Istentisztelet közvetítés. 11.30: Szimfónikus zene. 13.30: Látványosság. 13.40: Grigoras Dinicu zenekara hangversenyez. 14: Rádió ujság. 14.20: Grigoras Dinicu zenekara folytatja hangversenyét. 14.55: Közlemények. 15: Gazdasági tanácsok. 15.15: Falu órája. 16.15: Katonai előképzősök órája. 17.15: A „Munka és jókedv” órája. 18.15: Időjárásjelentés. 18.17: Luceafărul zenekar hangversenyez. 19: A hét. 19.15: A Luceafărul zenekar folytatja hangversenyét. 19.50: Sporthírek. 19.55: Hangverseny. 20.05: Előadás. 20.25: Hangverseny. 20.45: Rádió ujság. 21: Színelőadás. 22.10: Rádió ujság. 22.30: Könnyű- és tánczene.

Budapest I. 8: Ébresztő. Majd: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 10: Református istentisztelet. 11.00: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Evangélikus istentisztelet. 13.20: Időjelzés, időjárás, vízállás-jelentés. 13.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 14.10: Rádiókrónika. 14.45: Hírek. 15: Hanglemezek. 16: Időszervi gazdasági tanácsadó. 16.45: Cigányzene. 17.30: Felolvasás. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Katonazene. 19.20: Színházi tréfák. 19.45: Hangképek a husvéti nemzetközi labdarugótornáról. 20.15: Hírek. 20.25: Elbeszélés. 20.45: Hegedű hangverseny. 21.15: Sporteredmények. 21.25: „Az orfeumtól a hangosfilmig.” Előadás. 22.40: Hírek. 23.10: Cigányzene. 24.00: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Pátria lemezek.

Budapest II. 12: Cigányzene. 13.05: Levente rádió-félóra. 16: „János vitéz.” Daljáték három felvonásban. 17: Néhány szó a János vitézről. 18.10: Néhány szó a János vitézről. 19.20: tánczene. 21: Hírek. 21.25: Zenekari művek hanglemezről. 22.30: Előadás. 23: Időjárásjelentés.

HÉTFŐ, MARCHIUS 25.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, időjárás, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Román zene. 12.45: Predescu Victor hangversenyez. 13.20: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek, sport. 13.30:

Predescu Viktor folytatja hangversenyét. 14.00: Rádió ujság. 14.20: Ilona nemzeti ünnep. 15.05: Közlemények. Radio Romania. 19: Időjárásjelentés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.17: Hanglemezek. 19.50: Magyar nyelvű hírek. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20: Előadás. 20.15: Hanglemezek. 20.45: Rádió ujság. 21: Szalónzene. 21.30: Énekhangverseny. 22.10: Rádió ujság. 22.30: Hegedű hangverseny. 22.55: Hanglemezek. 23.45: Idegen nyelvű hírek.

Budapest I. 9: Ébresztő. Majd: Hanglemezek. 10: Unitárius istentisztelet. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Görögkatolikus egyházi ének és szentbeszéd. 13.20: Időjelzés, időjárás, vízállás. 13.30: Az Operaház Zenekara. 14.45: Hírek. 15: Cigányzene. 16: Vidám csevegés. 16.30: Szórakoztató hanglemezek. 17.30: Emlékezés egy százesztendősi gyermekkönyvre. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Rékai Miklós hárfázik. 18.35: „Isten és a világ.” (Istenes versek.) 19.10: Fazekas Mária és Kalmár Pál magyar nótákat énekel. 20.05: Sporteredmények. 20.15: Hírek. 20.25: Harmonikaszámok. 20.40: „Süt a nap.” Vigjáték három felvonásban. 22.40: Hírek. 23.10: Beethoven: Tavasz szonáta. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.25: Cigányzene.

Budapest II. 12.15: Szalónzene. 19.30: Előadás. 20: Hanglemezek. 20.30: Felolvasás. 21: Hírek. 21.25: Katonazene. 22.40: Időjárásjelentés.

KEDD, MARCHIUS 26.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, időjárásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Stanescu testvérek hangversenye. 13.20: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek. 13.30: A Stanescu testvérek folytatják hangversenyüket. 13.40: Hangverseny. 14.00: Rádió ujság. 14.20: Hanglemezek. 15: Közlemények. Radio Romania. 19: Időjárásjelentés. 19.02: Orvosi krónika. 19.17: Rádió szereplések. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20.10: Előadás. 20.25: Bécsi keringők. 20.45: Rádió ujság. 21.00: Szalónzene. 22: Énekhangverseny. 22.10: Rádió ujság, sport. 22.30: Zongorahangverseny. 23.03: Hanglemezek. 23.45: Idegen nyelvű hírek.

Budapest I. 7.45: Ébresztő, torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Divattudósítás. 13.10: Hegedűhangverseny. 13.40: Hírek. 13.55: Énekhangverseny. 14.30: Szalónzene. 15.30: Hírek. 17.15: Előadás. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Cigányzene. 19: „Szíria.” Előadás. 19.30: Magyar tánclemezek. 20.15: Hírek. 20.25: Az Egyetemi Énekkarok műsora. 20.55: Régészeti szemle. 21.20: A Budapesti Hangverseny Zenekar. 21.55: „Przemysl negyedszázados évfordulója. Előadás. 22.40: Hírek. 23.10: Cigányzene. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Szórakoztató zenekari művek.

Budapest II. 18.30: Ruszin hallgatónak. 19.30: Mezőgazdasági félóra. 20.25: Francia nyelvoktatás. 21: Hírek. 21.25: Előadás. 21.55: Szórakoztató hanglemezek. 22.50: Időjárásjelentés.

SZERDA, MARCHIUS 27.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, időjárás, vízállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Hanglemezek. 13.20: Látványosságok, művészeti és kulturális hírek. 14: Rádió ujság. 14.20: Hanglemezek. 15: Közlemények. Radio Romania. 19: Időjárásjelentés. 19.02: Művészeti krónika. 19.20: Hanglemezek. 20: Magyar nyelvű hírek. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20.10: Énekhangverseny. 20.45: Rádió ujság. 21: Szalónzene. 22.10: Rádió ujság. 23: Hanglemezek. 23.45: Idegen nyelvű hírek.

Budapest I. 7.45: Ébresztő, torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.15: Gyermekdeléltől. 11.45: Csevegés az engedelmességről. 13.10: Francia szerzők hanglemezei. 13.40: Hírek. 17.15: Diákfélóra. 17.45: Időjelzés, időjárás, hírek. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Szalónzene. 19.05: Felolvasás. 19.25: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.30: „Bánk bán.” Dalmú három felvonásban. 21.35: Külföldi negyedóra. 22.50: Hírek. 23.50: Azonos Budapest II. műsorával. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Cigányzene.

Budapest II. 19.45: Olasz nyelvoktatás. 20.40: Előadás. 21: Hírek. 21.25: Magyar tánclemezek. 22: „Elsler Fanny Pesten.” Előadás. 22.30: Cigányzene. 23.10: Időjárásjelentés. 23.15: Szórakoztató hanglemezek.

Európai magyar nyelvű hírszolgálat: 18.15: Bécs. 18.30: Prága (Reichsender Böhmen 269.5 m. RH 31 m.) 18.50: Pozsony (298.8 m.) 18.50: Pozsony. 20: Prága (Reichsender Böhmen 269.5 m. RH 31 m.) 20: Toulouse (328.6 m.), Marseille-Provence (400.5 m.) 20.55: Róma II. (245.5 m. és RH 31.15 m.) 22.15: London Nat. (261.1 m., RH 49.59 m. és 30.96 m.) 22.15: Bucuresti (364.5 m.) 23.15: Prága (Reichsender Böhmen 269.5 m, RH 31 m.) 23.45: Pozsony (298.8 m.) 23.45:

TENGEREK RABJA

Írta: RÉVAY GÉZA

A Déli Hírlap eredeti regénye.

Utánnymás tilos.

MEGY A HAJÓ

Megy. Úgy, ahogy azt többé-kevésbé jó vagy rossz amerikai filmekben látni szoktuk. Olajsíma tengeren fekete füstkarikákat okádó fehér hajó, felette olyan valószínűtlenül kék az ég és olyan szabályosan gömbölyűek a báránylevelek, mintha csupa festett díszlet volna minden.

A hajó orrán engedelmesen simulnak kétfelé a hullámok, hátul pedig a hajócsavar egyhangúan kelepelve húzza a barázdát maga mögött, mintha valami nagy síkságon húzná az ökör a mögéje fogott ekevasat.

Rab az egyik és rab a másik. Csak a hajó nem unhatja el soha a húzást, csak annak később áll meg a szíve... A négy lábú szárazföldi társ talán hamarabb kidől, pedig bánni egyformán rosszul bannak velük.

Megy a hajó és ahogy most messziről rá gondolkodok és ha felszáll kissé ez a sűrű fekete füstfelhő róla... nem is olyan fehér. Ha jobban megnézem, nem is olyan filmszerűen nyugodt a tenger, nem is olyan kék az ég és a gömbölyűre hízalt báránylevelek bizony megfogynak innen az idők távlatából. A szétnyúló víz muzsikája sem olyan engedelmesen egyhangú, mint ahogyan azt a földszinti páholy harmadik székéről láttam és hátul a hajócsavar... az mintha többet forogna a levegőben mint a vízben. A kelepelés harsogássá erősödik, aztán zúgás és mennydörgés lesz belőle és ebből a mennydörgő szimfóniából régen elveszett hangok, régen elkiallított kiáltások és fájó jajok sikoltanak felém.

Csúnya idő van. Olyan, amilyent az ember legfantasztikusabb álmában álmodik, olyan — milyen is?

Délután kezdődött. Reggel a barométer még hét-százhatvanötön állt. Dél felé apró tremoló futkostak a hajó felett, jöttek és mentek... mint mikor az

embert este valami nagy csapás éri és délfelé már megérzi vagy megsejti és valahol valamilyen hetedik érzéke ösztönösen és akarat nélkül reagál a később bekövetkezendő sok rosszra...

Valahogy így volt ott is, aztán csúszott lefelé a barométer, a mutatója elkezdett remegni, táncolni és hajolni lefelé olyan irtózatossá gyorsasággal, hogy a lélekzet élt az emberben.

A tenger széles, lompos hátán meggyűrődött a síma víztükör. Kicsi fehér habok gurultak erre-arra, a szél is hol innen, hol onnan fujt és a hajó oldala mellett született hullámgyerekek szétszaladtak... újak születtek és újra meghaltak és mindig újak és újak jöttek a régi helyre. Aztán dagadtak, nőttek, terebélyesedtek a hullámok. Messziről jött szél fútyult végig a hajón és az árbócok felett mérgesre dagadt fekete felhők rohantak egymásnak ádáz gyűlölettel. Irtózatossá harc kezdődött odafenn. Mint a óriások bírkóznának, az erősebb felfalta a gyengébbet, a hatalmasabb a gyámoltalanabbat és a pokoli csata pokoli zajjal, ropogással, dübörgéssel járt.

Az első csattanásra mérföldes villám futott végig az égbolton. Zegzugos, sokágu istennyila. A szürkés-feketébe mártott délután megvilágosodott tőle, mintha a túlvilági hangverseny isteni karmestere emelte volna meg lángoló fehér pálcáját!

Kezdődhetik!

És elkezdődött. Mindenki a helyén... mindenki figyel feszülten, izgatottan... a természetben nincsenek diszsonáns hangok, nincs melléfogás, nincsen gixer...

Orgona, fuvola, hárfá, oboa, kürt... vonósok és kürtösök egyszerre zendítettek rá minden idők legnagyobb hangversenyére.

Az árbócok köztéte között síró, jajgató hangok támadtak, pengett, zsongott, zúgott a sok kötel között fútyuló szél. Ha útját állta valami, fönn a hajóhid apró kiszögellései, vagy az irányító cifra kupolája, olyankor fujtatva, zihálva furakodott keresztül az akadályokon és sípolva igyekezett feljebb, egyre feljebb.

Néha beledörrent az ég — a nagy dohos. Hogyan lettek az előbb született hullámok? — Csattanó.

rohanó, mindent összező hullámhegyekké nőttek. A táncra perdült hajó mélyen, engedelmesen meghajolt előttük és keskeny orrát megmerítette bennük. Zuhogva ömlött be a víz hol az egyik, hol a másik oldalon, a fedélzet tonnaszámmra hőmpolygott a kérelhetetlen sós vendég és percekig tartott, míg a sok lefolyó valamelyest könnyített a hajón. Az árbócok örületes írka-firkát rajzoltak a levegőbe.

Irkáló árbócok! Mintha régen elfelejtett gyermekével egyetlen ákom-bákomjait rajzolták volna a feketére festett mennyei palatáblára. Csupa pont, csupa szeszélyes kérdőjel, csupa kiálló felkiáltójel volt minden odavetett rajz... csupa értelmetlenség és mégis... mégis...

— Mintha az el nem mondott kérdésekre jönne onnan felülről felelet, — gondolta magában a fiú.

Délután négy óra óta állt a híd. Izmos kezében a kormánykerék egy-egy küllője, tiszta kék szemének egy pillantása az iránytűn, aztán percekig nézett kifelé a kormányház vízes ablakán, fel-felé, oda, ahol mintha órála firkáltak volna mesét az íráló árbócok.

Tizenkilenc éves volt. Hazuról hozott hit, optimizmus és hallatlan akaraterő feszítették azt a rossz gúnyát, ami úgy lötyögött rajta, mintha kölcsönkérte volna valakitől. Óriási csizma idétlenkedett a lábán, hatalmas szörme galléros kabát volt rajta a báránylevelek sűrűjében mélyen beleszaladt a homlokába. A kezén egyújjas kesztyű, messziről ökölvívónak képzelte volna az ember csak mikor lehúzta kesztyűt, hogy megnézze az óráját, akkor látta; hogy formás, fehér keze van.

Kicsiket csavart a keréken hol jobbra, hol balra — mintha használt volna, hiszen a hajó már régen nem engedelmesegetett a kormánylapátnak. Váltakozta a lábait, előbb az egyiket ácsorgott darab ideig, aztán ráállt a másikra... izgett-mozgott, tekintgetett előre-hátra, megint megnézte az óráját és fölnyúlt a feje felett lógó harang köteléhez. Kondított egyet rajta. A fedélzet kicsit megelevenedett, csörömpöltek a lapátok a kazánházban, jöveménés, kiabálás zavarták meg a vihar harsogó üvöltését... háromnegyed nyolc volt. (Folytatjuk.)

Vasárnapi levél

Elnémult harangok

Másfélezer esztendő óta szólnak a harangok és ezerháromszáz éve, hogy Sabinianus pápa elrendelte egyházi célokra való használatukat.

Isten dicsőségére és az emberek figyelmeztetésére.

Megszólalnak örömben és bánatban, hirdetik a dicsőséget és figyelmeztetnek a veszélyre.

Mondák és legendák keletkeztek a harangok körül.

A franciaországi Orleansban a Szent István székesegyházban van egy régi nagy harang, melyet különös tisztelet övez. A hagyomány szerint, mikor Chlotar frank király ostromolta a várost és már-már úgylátszott, hogy a védősereg nem tudja feltartóztatni az ellenséget, a püspök meghúzatta a toronyban a harangot, mintegy Isten segítségét így is kérve és figyelmeztetve, hogy hívői veszedelemben vannak. És mikor az ellenség meghallotta a harangok vész kongását, olyan rémület vett erőt a katonákon, hogy vad pánikban hanyat-homlok menekültek és a város felszabadult az ostrom alól.

Félrekerik a harangokat vész zivatarok alkalmával, tűzvész esetén, minden olyan alkalommal, mikor úgy érzik, hogy emberi erő már nem segíthet.

Örömet és bánatot hirdetnek.

Megszólalnak minden délben a keresztények által lakott összes területeken annak emlékére, hogy Hunyadi János és vitéz magyar seregei Nándorfehérvárnál döntő győzelmet arattak a kereszténységet fenyegető törökökön.

Isten házába hívják az élőket, elsiratják a halottakat és megtörik a villámok pusztító erejét. Vivos voco, mortuos plango, fulnera frango...

És szóltak a világháborúban is nálunk is, másutt is, ha nagy diadalt kellett hirdetniük.

Szóltak, hívtak, figyelmeztettek, kongtak-bongtak és messzire hallhatóan zúgtak, míg azután egy szomorú napon leparancsolták őket a templomtornyokból, elvitték, elszállították, hogy ágyúcsöveket öntsenek belőlük.

És a harangok, melyek békés harmoniában templomba hívtak, temetőbe kísérték, fenyegető veszedelemre figyelmeztettek, maguk is emberéletet pusztító veszedelmek hordozói lettek. Ágyú lett a harangból és toroka öntötte magából a gyilkos tüzet, míg egy másik napon betelt a mérték, a föld már nem akarta befogadni a piros, meleg emberi vért s az ágyúkból ismét harangok lettek. Felkerültek, elfoglalták újra helyüket az elárvult templomtornyokban és hívták az élőket, megsiratták a halottakat, érces hangon hirdették: Vivos voco, mortuos plango...

Újra viharfelhők tornyosulnak a nemzetközi élet egén. Hiába szóltak a harangok, hangjukat elnyomta a harcba hívó parancs, ezren és ezren, millió és millió ember hagyta ott újra békés otthonát, hogy a pogány Mars oltárán hozzon véráldozatot. Szólnak az ágyúk, repülnek a gyilkos lövedékek, élő húsba merülnek a szuronyok és a harangok hívó, békét hirdető szavát nem hallja senki, mert elnyomja a harci zaj.

Itt van Húsvét, a piros öröme ünnepe, melyet megelőz a Golgota dicsőséges tragédiája. A Koponyák-hegyén keresztre feszítve szenved az istenember, hogy megváltsa a bűnös emberiségét. És a nagy kinszenvedés emlékeztetere elnémúlnak a harangok, hogy három nap után zengve hirdessék a dicsőséges feltámadást, az élet erejét a halálon, a szeretet diadalát az álnokságon, a világosság győzelmét a sötétségen.

Elnémúlnak a harangok, de a némaság fojtó levegőjén áttör a hit, a remény, a bizalom fénye,

mely hirdeti, hogy a némaság nem örök, mert három nap áldozatossága újra megnyitja az érc-ajkakat és újra szólnak a harangok, nagyszerűen zengő szimfóniában egyesülve a hálaadó énekekkel: Krisztus feltámadott!

Elnémúlnak a harangok...

Újra megszólalnak a harangok...

Amint újra megszólaltak két évtized előtt, mikor egy hosszú, véres háború után visszaválasztottak.

Ismét háború van. És Németországban újra leparancsolják a harangokat a templomtornyokból, hadiszolgálatra sorozzák be őket, beolvasztják és ágyúkat öntenek belőlük. És a harang, melynek ércszíve oly tisztán és zengőn hirdette az élet dicsőségét, a halál utáni feltámadás reménységét, ágyútorokká lesz, hogy bömbölve okádjá a halált az ellenfélre, emberre, embertársra, felebarátra, akit szeretni tanítottak, mint enmagunkat.

Nem, nem, az nem lehet, hogy a megszentelt harang egyszerű nyersanyaggá változzék. Nem lehet, hogy eddigi hivatását megtagadva és megcsúfolva gyilkos szerszámmá legyen. Szinte halljuk, amint a belekényszerített gránátok süvítve hasítják a levegőt és a harangból ágyúvá lett ércetörök lázadva és mélyen zengőn most is a régi hangon szól: Vivos voco, mortuos plango... Nem gyilkolok, nem ölök, az élet szentségére figyelmeztetem az embereket és siratom a halottakat...

Ágyú lesz újra a harangból. Mégis ágyú lesz.

A húsvéti harangok is elnémúlnak, de három nap után újra megszólalnak és hirdetik a dicsőséges feltámadást.

Leparancsolják a templomtornyokból és besorozzák a harangokat. Hányszor három napnak kell elteltie, hogy ismét elfoglalhassák régi helyüket, meggyőzőn és szívhezszólóan hirdetve: Vivos voco... Soha, soha többé háború... És teljesíthessék nemes hivatásukat Isten dicséretére és az emberek figyelmeztetésére...

(vere)

KUBÁN ENDRE:

IGY BESZÉL A KŐ

Kő...

Az én nevem ez. Egyszerű.
Rövid. Mindössze két betű.
Közönnyel mondják emberek.
Az ajkukról úgy leperog,
miként esőcsepp a magasból,
vagy rádobált borsó a falról.
Nem cifra név. Nem mázos-ékes.
De ám erős, kemény, zord, éles.

Kő...

Átok volt első szerepem,
melyet az ember szánt nekem,
Bár Isten szólt: ölni tilos,
testvérvértől lettem piros.
Kaján Kaján ölt öcsőt kővel...
Azon voltam, hej, hogy idővel
lemossam a szegényt, mely megvert
s hogy szolgáljak esendő emberre.

Kő...

Aldás akartam lenni én,
hasznos és jó a Föld színén.
Egyetlen célom lett nekem:
segíteni az emberen.
Akartam, hogy a régi vétek
legyen a múlté s feledjétek,
hogy eszköze voltam halálnak.
Élethez elszegődtem gyámnak.

Kő...

Régmult évezredek során
szerszám voltam. Későn, korán
az ember vélem dolgozott,
mikor létért fáradozott.
Fegyver voltam, mikor vadászott
csákány, mikor barlangot ásott.

Kalapács és pöröly elégszer
voltam. És olykor nőknél ékszer.

Kő...

Az emberélet küszöbén
elmaradatlan állok én:
szentelt vizes medencekő.
Ott esik a keresztelő.
A gyermeket fölémben tartják,
mikor hívővé fölavatják,
hogy kísérje malaszt, szerencse.
Fontos a kő-keresztmedence.

Kő...

Kőből épülnek templomok,
ahol ima esd és zokog,
Istentől kér támaszt, vigaszt
és megtalálja mindig azt.
Belőlem készül minden oltár,
melyen — amíg eseng-zeng a szoltár —
pap áldozatot nyújt az Úrnak,
ki királya Földnek, Azúrnek.

Kő...

Kis kunyhó, nagy palota, vár,
mind kő. Biztos otthonnal vár
munkától fáradt lelkeket.
Oltalmat ad és fedelet.
Szegénynek s gazdagnak hajléka
kőből van. Erőt rajta még a
pokol kapui sem vehetnek,
ha fészke meleg szeretetnek.

Kő...

Malomkő őrli a magot,
mely a talajból sarjadott.
Alóla dúsan permetez

a liszt. Kell a kenyérhez ez.
Mikor az emberek így kérnek:
„Isten, bőségét add kenyérnek,
hogy éhségünk elmuljék tőle”, —
nem gondolnak malomkőre.

Kő...

Az árvizek zuhatagát
mi tartja vissza? Csak a gát
Mikor őrzöm a félelem
hullámtól, gát a védelem.
Mégvéd mezőt, erdőt, községet
a pusztulástól. Termés, élet
a gát mögött megáll merészül.
A védőgát is kőből készül.

Kő...

Az út, min halandó halad,
egymásba rótt sok kődarab.
Kő nélkül az út csupa vész,
szekér, ember kátyuba vész.
Hirdet a kő sok dicsőséget,
sok kegyeletet, sok emléket.
Hódolatul az elhaltaknak
szobrot, sírdísz kőből faragnak.

Kő...

De mindennél legbecesebb,
tartósságban legteljesebb
s a teremtésben legfőbb pont:
hogy Föld testében kő a csont.
A Föld szilárdságának titka,
hogy összetartja kő meg szikla.
Kő-csont nélkül a Föld elmúlna
és apró darabokra hullna.

Kő...

Én, a kő, mondom, emberek:
emberségesek legyetek.
Szeretet és béke legyen
a sziveken, a lelkeken.
Mert ha mérgemben széjjelmállok,
sár s por lesz büszke Földanyátok,
s ti semmivé lesztok merőben.
Irtó hatalom van a kőben!...

Amerika igazi arca a bábeli városban, Newyorkban tükröződik vissza a leghivebben

Irta: AUBERMANN FÉTER

Amerikáról szóló cikksorozatunkban a legutolsó hely Newyorknak jutott. Pedig, ha van olyan amerikai város, mely csodálkozásba szédít és az idegen szívet gyorsabb dobbanásra készíti, amelynek látára a legcinikusabbak ajkáról is lépten-nyomon önkéntelen „ah” kiáltások roppannak el, akkor a maga nemében párját ritkító Newyork az. Ez a bábeli város és hatalmas ország cégtáblája, felhőkarcolóival és nyomortanyáival, milliommosaival és kifosztott nincsteleneivel Amerika igazi arcát mutatja. Míg Detroit és Csikágó iszapon és mocsarakon épült, addig ennek a gigantikus citadella alapjait csakis rendkívül kemény gránitsziklák képezhették. Newyork a világ legjelentékenyebb kikötője, kereskedelmi gócpontja és az Unió szellemi központja. Tulajdonképpen nem is egy város, hanem egy csomó város anorgánikus tömkelege, amelyben a legkülönbözőbb nemzetiségű, fajú és vallású emberek élnek.

A LEHIRESEBB MŰVÉSEK HAJLÉKA

Az Amerikába érkező idegenek legtöbbször ezt a várost látja legelőször. Jómagammal is itt volt a legelső alkalmam az amerikai élet arcába tekinteni. Amennyire az idő engedte, megnéztem tehát mindazt, ami érdekesnek és tanulságosnak ígérkezett: az áruházakat, templomokat, nagy mozikat, köztük a világ legnagyobb színházát, temetőt, a világkiállítást és számos középületet. Egyik-másik látványoságról előző írásainkban külön-külön is szó volt. De lehet-e egyáltalán mindent leírni? Itt vannak a múzeumok. A Metropolitan múzeum tele van történelmi leletekkel, emlékekkel és értékesebbé-értékesebb képekkel. Képviselve van itt minden számottevő nemzet legkiválóbb művészeivel: Corregio, Tizian, Veronese, Greco, Velasquez, Degas, Renoir, van Dyk, van Ryn, Dürer. Böven szerepel azonban az álmódó Kelet is exotikus világával. Vagy említsük-e a Central Park közelében levő másik gazdag gyűjteményt, a Hayden planetáriummal? Micsoda pazar változatosság a művészesen kitömött állatokban pompásan rekonstruált milióban! Milyen mérhetetlen sok anyagot hordtak itt össze az indiánok életéből! Gyöngyös mokaszinok, tomahawkok, színes tollszívek, könnyű csónakok, furcsa agyagedények, ékszerek és más használati tárgyak láthatók itt. Eszünkbe jutnak May Károly és Cooper indián történetei, amelyeket diákkorunkban olyan kimondhatatlan gyönyörrel faltunk.

BÚCSÚ A MEWYORKI RENDŐRTŐL

Három heti amerikai tartózkodás után ime ismét Newyorkban vagyok. Mielőtt véglegesen búcsút vennék az Újvilágtól, még egyszer végigszaladok néhány szép uccáján. Istenhozzádot mondom este a tündérieren kivilágított Broadway-nak, ahol a neonfények és reklámok valóságos polgárháborúja dúl. Mindenekelőtt a mozik, színházak és music-hallok hirdetik magukat öles betűkkel és hatalmas fény effektusokkal, de kihívóan viselkedik a diadalmasan terpeszkedő kozmetikai és piperecikkek mellett a borotvaszappan és a rágógumi is.

Lélekben kezét szorítok és elköszönök a rendőrtől is, aki bronzszlopként emelkedik ki a pokoli forgalomból. Hálásnak kell lennem neki, mert az én életemre is vigyázott. De nemcsak mint hivatalnok, hanem mint ember is megérdemel egy barátságos kézszorítást. Nagy darab, erősizmű ember. Fínom és udvarias. Sötétkék uniformist hord, fehér kesztyűt és gumikabátot. Szolgálatát gyalog vagy lovon teljesíti. Hivatalból ellensége a gépkocsiknak olyan helyen, ahol csak egy órát, egy félórát vagy egyáltalán nem szabad parkolni. Lovával ide-oda nyargal, kihajol a nyeregből, és krétával ráírja az autó tetejére a tartózkodási időt. Nem egyszer vágatva közeledik a gépkocsihoz és a sofőrnek szerelmes levél helyett büntetési bárcát nyom a markába.

A MILLIOMOSOK UCCAJA

Végigkutyagolok az előkelő Park Avenuen, ez az egyetlen út, amin sem autóbusz, sem villamos nem közlekedik, még földalatti sem. A világ legdrágább földje ez, itt vannak a legarisztokratikusabb apartmenthouse-ok, itt laknak a newyorki milliomosok. Exkluzív ucca kétoldalt hatsoronként járnak az autók és a házakban egy-egy nagyon drága vendéglőn kívül nincsen üzlet sem. Milyen ragyogóan tiszták érrefelé az uccák! Újjal és nappal kétszer-háromszor is kedvükre használhatják fel a nagy-

lelkű város vízbőségét. Az uccán kinyitják a vízvezetési csapokat, tussolják magukat vagy a nyilvános szökőkutak vizében lubickolnak.

Utam elvisz egy-egy vendéglő mellett. Itt minden faj, nyelv és ízlet megtalálja a szája íze szerinti vendéglőt. Kuriozumból ismerőseimmel megtekintettünk többek között egy kínai vendéglőt is, ahol hamisítatlan, macskazenés óhazai melódiák mellett titokzatos csészékben és fazekakban az elmaradhatatlan fapálcikákkal együtt rizkszítványokat szolgálnak fel. Érdekes, akármilyen vendéglőben jár az ember, nem találkozni itt az európai stílu kávéházi töltelékkel, akinek bőven jut ideje, hogy végig böngéssze az összes újságokat, elbáméskodik és órák hosszat tétlenül diszpintyként elterpeszkedik az asztala mellett.

Ijesztően sok a közlekedési baleset

Innét a felhőkarcoló tetejéről látszik csak igazán, hogy milyen geometrikus szabályossággal épült ez a város. A számokról elnevezett, egyforma távolságban haladó uccákat 11 nyilegyenes „avenue” szeli keresztül. Egész Manhattant két részre osztja az északról dél felé haladó Fifth Avenue. Ez a pompás út Washington Square-nál kezdődik és az északi irányban a Central Parktól betorkollik a négernegyedbe. Általában az amerikai városokban igen könnyű a tájékozódás, mert modern alapelvek szerint vannak rendezve s mint mondtuk, az uccák számokkal vannak ellátva.

Egy másik dolog, amit a magasságból jól megfigyelhetünk, az az uccákon végigcsapkodó, örülten kavargó forgalom. Az emberek ezrei hullámanak előre és kigyóznak át az autók között az ucca egyik oldaláról a másikra. Amerika hírhedt arról, hogy rengeteg közlekedési baleset történik népes uccáin. Az utóbbi 20 év alatt nem kevesebb, mint 300 ezer halottja és 6 millió sebesültje volt a sok autószerencsétlenségnek. Érthető, hogy rádióeladásokkal, röpiratokkal és egyéb eszközökkel úgy az autóvezetőket, mint pedig a közönséget a legnagyobb óvatosságra igyekeznek nevelni.

A FÉNYKÉPÉSZ MASINAJA ELŐTT

Végül, mielőtt az expresszlifttel lerobogtam az Empire State tetejéről, stilszerűnek találtam, hogy egy ottani fényképpel megörökítem magam. Eszembe jutott egy kép, amely Goethe ábrázolja

KOSZTOLANSZKY ISTVÁN

Husvéti harangszó

Ujjongó hangok szállnak a toronyból,
Hallelujára nyílik ajkunk...
Hitünk szárnyán emelkedünk a porból
— Gíling-galang... mi is feltámadunk!
Bús századoknak golgotás útjáról
Halódva nézünk holnapok elé,
Ugy kerestük: utunk az éjszakából
Mikor tér a világosság felé.

Ezerszer éltünk s haltunk is meg újra
S mindig az Ezme volt az ok, a cél...
Ezer halálnak, hogy ne volna jussa
Feltámadni s élni a holnapért?
Élni akarunk — jogos akarással:
Építsük szebb jövőnk útjait
S hogy a béke színenellen ragyogással
Hintse reánk enyhe sugarait!...

Csak zúgjatok, ó, husvéti harangok,
Vigyétek lelkiünk mély fohászeit;
Éreszavatok közt (égbetörő hangok)
Imánk is megleli majd útjait.
Ki a keresztől égi trónra hágott,
Hisszük, meghallgatja esdő szavunk;
Leveszi róánk szenvedést, az átkot,
Hisz' mindnyáján követi vagyunk.

Csak szálljatok... Addig mi a békének
Egyengetjűk göröngyös útjait,
Hogy elsimítsuk a gyűlölködésnek
Könnyet fakasztó, durva nyomait...
A hit s igazság szelid fegyverével
Egy szebb, egy jobb életet akarunk...
Ha győz — pedig győzni kell az Ezzménnek,
Mindannyian feltámadunk!

A VILAG LEGMAGASABB ÉPÜLETÉNEK A TETEJÉN

Következő napon este van a hajó indulása. Utolsó nap, amelyet Amerikában töltök. Felmegyek a világ legmagasabb épületének, az Empire State Building tetejére. Innen a 102 emelet, azaz 380 méternyi szédítő magasságából búcsút veszek és keblemre ölelem az egész amerikai tájat. Igazán felséges látvány a Hudson és az East River közé ágyazott körreteret. A tekintetem azonban nemcsak a félelmetes mélységbe ereszkedik, hanem messze el-kigyózik addig a vonalig, amely a láthatárt olyan élesen elválasztja, mintha kés metszette volna. Mintha hatalmas térkép feküdne előttünk, amelyen pontosan kivehető a kisebb és nagyobb szigetek, köztük New-Yersey, Brooklin, Weehawben, Staten Island. Az utóbbi egész közelről is láttam, amikor Pater Fehérrel Soud Beachban fürödni voltunk. Komppal mentünk át a tulsó partra. Ilyen kompból, amelyet hatalmas úszó autóbuszoknak lehetne nevezni, több tucat akad. Naponta 4—5 millió embert is szállítanak rajtuk. Ez a nagy tömeg Manhattanba, a tulajdonképeni Newyorkba igyekszik, illetőleg onnan tér vissza nappali vagy éjszakai munkájából. A City és a szigetek között közlekedő kompokon jó üzletet csinálnak a cipőtisztítók. Az átkelés ideje alatt az amerikai tétlenségre van kárhoztatva és ezért az idővesztéséért azzal kárpótolja magát, hogy kitisztíttatja a cipőjét mialatt az újságlepedőket böngészi és a rágógumit csámcsogja.

olaszországi útja alkalmából. A költő a bársonyos gyepen ül és jóleső érzéssel elmereng a kiesfekvésű tájon. Van valami giccszerűség abban, ha másokat igyekszünk utánozni, különösen a nagy embereket. A fényképész masinája elé álltam, könnyedén a korláthoz támaszkodtam és melázó tekintettel néztem a felhőkarcolókat és a mögöttük elmosódó amerikai tájat. Eszembe sem jutott, hogy ugyanezt a tucatpózt sokan megcsinálják s tulajdonképpen egy banális sablonba merevitem magam. Ellenkezőleg, valami ünnepélyes érzés ömlött el rajtam és arra gondoltam, hogyha majd hosszú évek múlva nekiülök régi emlékeim hulló szeméit morzsolgatni, ez a kép nagyban fog hozzájárulni az amerikai élmények rezonanciáinak felébresztéséhez.

BÚCSÚ AZ ÚJVILÁGTÓL

Az idő rohan. Már csak néhány óra van a hajó indulásáig. Ismerőseim közül öten kísérnek ki a kikötőbe. Ők talán még jobban meghatódtak, mint én. Ki tudja miért? Lelkiükben talán a régi haza emlékei viharoztak fel. Olyan búcsúzik tőlük, aki a nagy Óceánon keresztül oda tér vissza, ahol talán életük legegyszerűbb, de legszebb korát élték. De bennem is különös érzések kavargotak. Nehezen búcsúztam. Nem ok nélkül, hiszen annyi szépet, érdekeset és felemelőt láttam itt, mint talán sehhol. Igaz, talán kissé egyoldalúan, felületesen, futólag: a vendég és a turista szemével. Csupán az újdonság izgalmait élveztem, de nem kóstoltam bele a hétköznapi életbe, annak fárasztó robotjába és névtelen szenvedéseibe. Mentségemre szolgáljon azonban az, hogyha néha fel is öltöttem a szemlélő kritikus tőgáját és rávilágítottam nem egy furcsaságra, mégis az elevenek és holtak fölött itélkező dorongot nem vettem a kezembe. Mert Amerika egészen más világ, vakmerőség volna tehát könnyelműen a fejére olvasni a szentenciát. Legokosabb dolog tehát az, amint erre többször figyelmeztettek, ha az idegen kritizálás helyett igyekszik magát beleélni az ottani sajátos helyzetbe.

A HAJÓ ELHAGYJA A KIKÖTŐT

A hajó dudája rekedten felbúg. Nagy zsivaj és kavargás támad. Búcsúkiáltások ropkódnak, könnyek peregnek, kalapokat lengetnek és zsebkendőket lobogtatnak. A hajó lassanként kiér a kikötőből. Minél jobban távolodik a partoktól, annál inkább összetömrülnek a felhőkarcolók, hatalmas acél- és sziklatömböt képezve. Ezek a fantasztikus bábeli tornyok a legelső kép, amit az ember érkező Amerikáról kap és a legutolsó, amit megával visz. Olyan rendkívüli élmény ez, amit az ember soha életében el nem felejt.

Hazaérve alig hét múlva megtörtént az, amitől már elutazásom előtt tartottam. Kitört a háború. Boldog Amerika! Te nyugodt lehetsz, neked nem kell rettegni a háborús veszélytől. A korhadt Európa horizontján egy új világégés konturjai parázslanak, míg ez a vér és acél fürdőjében gyötörődik, a Te 48 államod a legnagyobb békekességben a szebb jövőért dolgozhat. Mert nemcsak házaink törpülnek el büszke felhőkarcolóid mellett, hanem egész mentalitásunk, jelen és jövő kilátásaink. Nem csodálkozunk már azon, hogy az a tisztelet, amivel néhány évtizeddel ezelőtt a civilizált Európát illetted, megvetéssé és maró gunnyá változott át Ben-ned. Egy romboló szellemű Európa mást nem is érdemel.

Szentirmay Gizi:

A csuda

Kerekes Péterné, született Csorba Boris éppen vízért indult, de a kapuban megtorpant s egyszerűen visszaugrott.

Hát hogyan, amikor meglátta az apját, aki nagy peckesen ott jött az ucca közepén.

Hat éve annak, hogy Boglyás Csorba István megtagadta a lányát, azért, mert az Kerekes Péterhez ment feleségül, akit éppenséggel nem kívánt vőül. Hiába volt minden. Boriska is csak olyan kóknok volt, mint az apja.

Biz az igaz, hogy István bácsi megjósolta a lányának ezt a mostani szegényes életét, de hát mindezek nem lehet már változtatni.

Jó ember volt Péter, de szegény. Ennél nagyobb bűne meg nem lehet senkinek Csorba előtt.

Amikor azt mesélgették neki, hogy milyen rosszul mén a lányának, csak a pipát lökte a szája egyik sarkából a másikba és imígyen intézte el:

— Az új dolga!...

Minden békéltetési kísérlet kárba veszett. Még csak az unokájára sem volt kíváncsi. De az se rá. Szegény kis Ferkónak csak annyit kellett mondani, hogy ehun jön nagyapád — hát az úgy elbűjt, mintha magával az ördöggel fenyténék. Nem az anyja ijesztgette, hanem a többi gyerekek.

Szegény Boris ott lapult a kerítés mögött s csak arra várt, hogy apja tovább kerüljön.

Rangosan, tempósan ment Boglyás Csorba. Csak úgy viritott róla a jómód, meg gazdagság. Ma meg nagy volt a kedve is. Hát hogyan, hiszen mindenki tudja, hogy ma megyen a község házára, hogy valami újabb vételi szerződést írjon alá.

Az új ködmöne feszengett rajta, de amúgy igazán.

Ott került szembe a Kerekesék kapuja előtt Veres Miskával, a varga inassal, akinek a nyakába valami formátlan, olcsó kis gyermekbakancs lógott madzagon.

Nem volt sem beszédes, sem kedves ember Boglyás Csorba, éppen azért csodálkozott a Miska, amikor odaszólt neki — igaz, hogy csak úgy félvállról, de mégis:

— Na Miska, hát kinek viszed a cipőt? Talán nem is volt rá kíváncsi, csak hogy szóljon valamit...

— Ippog a kend unokájának... Most váltotta ki a lányegylet... Mert hát hogy nem vót szegénynek semmi lábára való...

— Egen — felelte Boglyás Csorba és lépkedett is tovább, de nem messzire. Valahogy szíven ütötte a „lányegylet.”

Megállt egy pillanatra, maga elé nézett, majd visszafordult és egyszerűen lekapta a Miska válláról a cipőt.

— Ezt a vernyeges, harcsaorrú bakancslit... A lányegylet... Az én unokámnak, az én Borikám gyerekének?... Hunnye azt a keserít ennek a betang velágnak... Hát mit gondol a lányegylet... Hogy ezt vinnéd a kis Ferkónak? De viszed ám majd mondom hová.

Paprikapirosan a méregtől — taposta, rugta, köpte a kis cipőket...

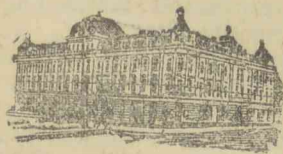
— A zanyád... még ezt mered nekem mondani, nekem Boglyás Csorba Istvánnak? Hiszen, ha akarom, olyan csezmát varratok neki, amilyen még a szolgabírónak sincs, oszt aranyseget veretek rá... Nem rezet, hanem aranyat. Csapjon beléd a ménkü, de még a lányegyletbe is, úgy pusztulj innét, hogy a fejedhez ne verjem, ebadta láncos kölyke!...

De erre már nem várt szegény Miska. Bógve, ordítva nyargalt visszafelé, hűtlenül otthagya a rábízott legyalázott cipőket. Ellenben Boglyás Csorba ugyancsak nekifeküdt a haragnak s eszéágában sem volt abbahagyni a mondókáját.

— Mert azt hittétek pokolfajzatjai, hogy e már ezután mindég így megyen... Engöm szapultatok éjjel-nappal, de nem hallgattam rátok... Hanem ha én aszondom, hogy vége a haragnak, akkor azt Boglyás Csorba István mondja és aztán cupász!... Hát ezt tугyátok meg a zanyátokat!...

... És nekiindult a Kerekesék ütött-kopott kis kapujának, ami mögött szegény Boriska lapult, hol sírva, hol imádkozva:

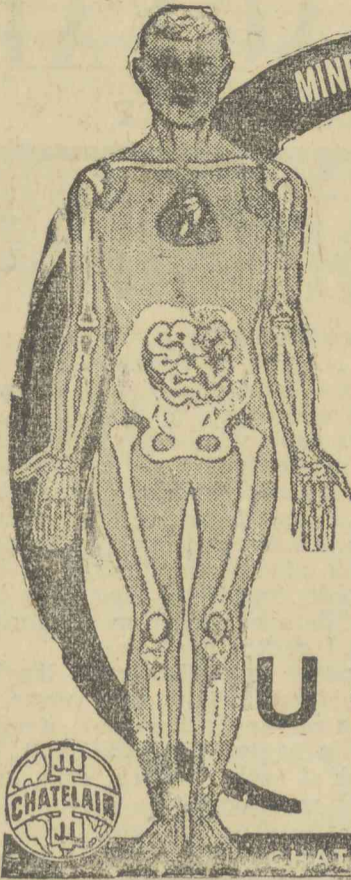
— Ó, én Máriám, egy édes Szűz anyám, hogy Te még mindég csinálsz csudát!...

Csak

GRAND HOTEL

LAFAYETTE-ben lakjon Bucuresztiben
Központi tekvés. Komfort. Olcsó. Otthonos
Calea Victoriei No. 11. - Telefon 3-34-10

Ha migrénje van, szédül, zug a füle, emésztés zavarokban, derék fájástól szenved, ezek mind betegség előjelei és itt az ideje, hogy védekezzen. Vére telítve van mérgező anyagokkal, amelyek behatolnak a vérkeringési rendszerbe, mája el van dugulva és a vese-szűrők nem működnek. Mindez azt jelenti hogy könnyen súlyos betegségek prédája lehet.

Az Urodonal megmenti, ha mindennap bevesz egy két káveskanállal egy kevés vízben. „Az Urodonal olyan gyógyszer, amelynek formulája a gyakorlatban igen szerencsésnek bizonyult. Az az atmoszféra, amelyet hatása kifejti, minden esetben és mindenki számára nagyon hasznos”: rendszeres használata hozzásegíti számos komoly betegség megelőzéséhez és megakadályozza az időelőtti megöregedést.

Professzor G. POUCHET
az orvosi akadémia tagja

URODONAL

méregtelen... a szervezetet

Kapható gyógyszerárkában és drogeriákban

PÁKOZDY FERENC:

A P Á M

Édesapámmal álmodtam az éjjel. Szép volt az álom, kedves és furcsa. Rengeteg nyáját láttam szanaszéjjel s apám ügyelt a tömérdek juhra. Juhász volt apám, számadójuhász volt, subában állott a nyáj közepén, de hajadonfejt állott és nem látszott délibáb másutt, csak pápaszemén.

Csak állt az öreg, majd az égre majd meg a földre bámészkodva szólatlan, mint egy megrogyott kutagás, amelynek gémje-vize régesrég odavan. Hasztalan kémlelt fölfelet az égen, hasztalan nézett a földön mezőt. Rítt a sok jószág, panaszosan, éhen, nem talált, szegény, sehol legelőt.

Olyan bánatot, mint akkor apámon, sohase láttam húsvér emberen. Olyan szomorúság talán az álom országában is csak egyszer terem. Olyan ráncos volt édesapám arca, olyan halovány, olyan szomorú, mint környeskörül az aszályos róna, mint egy letiport, fonnyadó lapu.

Egyszer csak beborult. Villámlott. Dörgött. Sűrű záporral jött a fürgeteg. Megriadt a nyája, hangosan bőgött. Apám egyszerre sirt és nevetett. Szárnyék alá se duródhatnék jobban, mint ahogy akkor apámhoz, a juh. Rikkantott az öreg, rikkantott nyomban: — Helyén legyen ám az eszed, fiú!...

Ameddig élek, szüntelenül látom juhász-apámat, hallom a szavát. Ameddig élek, úgy kísér az álom, mint fényes nap a sötét éjszakát. Kísér az álom, mint a villám a felhőt, mint villámot a felhőszakadás, mint szívárvány a futó zellefellt, mint a szívárványt a bizakodás.

Azóta mind úgy gondolok apámra, mint akin a gallér, a pantalló, az egész cifra gúnya csupán lárvá, fortélyos álruha, mely arra jó, hogy megtartsan egy eleven parasztot, a nyája végett bosszús számadót, hogy le ne vágják az úri poroszlók a báránynál szelídebb lázadót.

Mert lázadó volt az öreg lódoctor, betvár markában hit és tudomány karikásostora csattant látomtól vakulásig a tanvák nyomorán. Az oltófecskendő volt a puskája, bicskaja pedig a sebész kéz. Pusztult nyomában az ólak ragálya s enyhült az aklokban a szenvedés.

Meglátta, hogy lélek van a baromban, a gazdája meg baromsorban él. Csatázott hát egyforma számalommal hulló jószágér, hulló emberér. Harcolt értük, mint némelyik őse, a rongyos kuruc és a pártütő, azoknak a vére ütötte előre, a vérbenújuló örök idő.

Apám, bennem továbbforr hetvenéved, amelynek hilla nincs, csak heve van. Szeretném, ha most megölelhetnék és még soká mondanád, hogy: „Fiam!...” Harmincegy múltam már én is, de egymást nem sokszor csókoltuk meg ezalatt. Nem zokszóképpen mondom, csupán, hogy lásd, milyenek is vagyunk mi, férfiak.

Ha mégegyszer a kisfiad lehetnék, karistolgatnám a szőlőt veled, fajtyukjaidat mindig én etetném, magam tartanám rendben méhesed, hej, nem tennék most semmit ellenedre, hej, megfogadnám most minden szavad, olyan jó lennék, mint az anyám lelke, olyan jó, mint a tizparancsolat.

Dehát ez ábránd. Nagyfiad vagyok már, világgáment vénülő nagyfiad, aki tegergő tilos utakon jár, és semmi bajtól vissza nem riad. Nagynéha látod, mást se kaptál tőle, mint egy sorsárabizott unokát. Ki tudja, mi lesz sorsa, jövődjöje? Tudom, ez bántja most a nagyapát.

Meg a rossz nagyfia. Nem, nem vagyok rossz, apám, csupán a te fiad vagyok! Oda törekszem, akármít is gondolsz, amerre a te csillagod ragyog. Fegyvertárból én nem örököltem, csak a szívedet és a tolladat, de fogadom, hogy emberül elvégzem e két szerszámmal minden dolgodat. (1936.)

**ASTHMA KÖHÖGÉS
MEGHÜLES SZAMARKÖHÖGÉS
ELLEN HASZNALJON**

Thymus

CUKORKAT

KAPHATÓ
GYÓGYSZERTÁRBAN
ÉS DROGERIÁBAN

EGÉSZ KICSI MAGYAROKNAK

Összeállítja: KUBÁN ENDRE

JELIGE:
JÓ GYERMEKBŐL
JÓ EMBER LESZ!

SZERESSÜK ÉDESANYÁNKAT!

Egészen kicsi magyarjaim, pufók arcú kisfiúk és mosolygó szemű kislányok, már beszéltem nektek arról, hogy kicsoda nekünk az édesanyánk. Az édesanya a legdrágább lény a világon, akinek az életünket köszönhetjük, aki bölcsönket ringatja, táplál minket, beszélni és imádkozni tanít, nevel, ápol, gondoz és akinek minden gondolata csak az, hogy nekünk minél több örömet szerezzen.

Most megint csak az édesanyáról beszéltek nektek, mert bizony az édesanyáról sohasem lehet eleget beszélni. Amerikában, amely messzemesse van tőlünk, kezdődött az a szép szokás, hogy minden esztendőben megtartják az anyák napját. Ez valóságos ünnep. Ilyenkor arról beszélnek, hogy a gyermekek mi mindent köszönhetnek az édesanyáknak, ezenkívül szép verseket mondanak és kedves énekeket dalolnak, amelyek mind az anyákról szólnak. Az anyák napján a gyermekek virággal kedveskednek az édesanyáknak és megköszönik nekik azt a végtelen jószágot, amelyben az anyák részesítik őket. Amerikából áterjedt az anyák napja.

Édes, jó anyámnak

Irta: SZABOLCSKA MIHALY.

Édes, jó anyámnak a nevenapjára,
beléfogok százszor a levélírásba.
Mit irjak, mit irjak, hogy mikor olvassa,
engemet érezzen, engem lásson abba?
Bíznám a szívemre, bíznám a lelkemre,
de szót nem találok sem arra, sem erre.
És fölé hajolva a fehér levélnek,
köszöntő szó helyett a könnyem ered meg.
Mintha az ő fehér kezére hajolnék,
mintha őt ölelném, mintha ottthon volnék.
S im, mire a papírt lassan telesírtam,
azon veszem észre, hogy amit akartam,
mind, de mind megírtam.

A legnagyobb csapás, ami bennünket érhet, az, ha édesanyánk meghal. Az édesanyát nem pótolhatja senki. Azért, amíg csak élünk, mindig gyászoljuk az édesanyát. Visszagondolunk a sok szeretetre, amelyben részesített. Szívesen fogadnánk még azt is, ha szidna és korholna, csak élne. Ezt tanulhatjuk meg az alábbi versből.

Édesanyánk emléke

Irta: KUBÁN ENDRE.

Az édesanyám szent volt,
— Ó, minden anya szent, —
hogy engem dédelgessen,
soha meg nem pihent.

Reggeltől késő estig
viselte gondomat,
szorgos, áldott kezével
vezette sorsomat.

Reggeltől késő estig,
csak értem fáradott,
szeretetet s szép gúnyát
mindent reám rakott.

Növésemet figyelte,
ügyelt rám szüntelen,
ápol, ha beteg voltam
s nem aludt éjjelen.

Mégis sokszor duzzogtam,
ha megpirongatott,
amikor rosszközlöttem
s ő jóra oktatott.

Hej, most sokért nem adnám,
ha élne jó anyám,
s pirongató szavának
a hangját hallanám.

Mint zene körülfogna
lány hangja engemet,
édesanyánk szidása,
az is csak szeretet.

nak szép szokása a világ minden más országába és eljutott hozzánk is. Nálunk is megtartják minden év májusában az anyák napját.

Kedves egész kicsi magyarok ha ma d eljön az anyák napjának ünnepe, a többi gyermekkel együtt menjetek el ti is a templomba és imádkozzatok a jó Istenhez, hogy édesanyátoknak hosszú-hosszu életet, egészséget és boldogságot adjon. Aztán menjetek el az ünnepélyre is, mert ott sok mindent tanulhattok az édesanyáról. Végül pedig fogadjátok meg, hogy édesanyátokat soha, de soha meg nem szomorítottátok és mindig szót fogadtok ma d neki.

Most pedig apró fiúk, apró lányok, megint megtanítalak néhány szép versre. Ezek a versek is az édesanyáról szólnak. Kérjétek meg szülőiteket és nagyobb testvéreiteket, hogy addig olvassák el azokat nektek, amíg könyv nélkül tudjátok valamennvit.

Sohase feledkezzünk meg arról, hogy a távolból édesanyáknak születésnapjára, vagy nevenapjára levelet küldjünk. A jókívánságokat írjuk ilyenkor szívünk és lelkünk szerint, amint azt a következő vers is mutatja.

A meghalt édesanya még a síron túl is szereti gyermekét. A lelke fölkerül halála után az égbe, a jó Istenhez és onnan figyeli a földön maradt gyermekét. Az édesanya forró szeretete erősebb, mint a halál. Az édesanyai szeretet a sírból ellátogat árva gyermekeihez. Eről is van egy nagyon gyönyörű versünk.

Éji látogatás

Irta: GYULAI PAL

Három árva sír magában,
elhagyott sötét szobában,
zivataros, hideg éj van,
édesanyjok kiinn a sírban.

„Édesanyám, édesanyám,
altass el már, úgy alhatnám!“
Mond az egyik s el nem alszik,
sóhajtsa föl-föl hallszik.

„Beteg vagyok, édesanyám,
hol maradtál, nem gondolsz rám?“
Mond a másik s jajjal végzi,
a fájdalomt kétszer érzi.

„Édesanyám, gyújts világot,
nem tudom én, jaj, mit látok!“
Harmadik mond, mindenki sír...
Temetőben nyílik egy sír.

Megnyílnak a nehéz hantok,
kilép sírből édesanyjok,
s tova lebben a vak éjben
hazafelé a sötétben.

Arca halvány, hangja régi,
fia, lánya megösméri,
immár tőle hogyan félne,
megesókolja, mintha élne.

Az egyiket betakarja,
másikat fölfogja karja,
elringatja, altatgatja,
harmadikat ápolgatja.

És ott virraszt a kis ágyon,
míg elalszik mind a három,
majd megindul, széttekintget,
keresi a régi rendet.

Kakas szólal, üt az óra,
el kell várnai virradóra,
visszanéz a véghatárrul,
sír megnyílik, sír bezárul.

Ó, a sír sok mindent elfed:
bút, örömet, fényt, szerelmet,
de ki gyermekét szerette,
gondját sír el nem temette.

A jó gyermek élete végéig eljárógat a temetőbe édesanyja sírjához, ápolja azt és virággal ülteti be. Édesanyánk sírjánál újból érezzük azt a szeretetet, amellyel életünkben körülölelt. Ahí-tatosan megállunk az édesanya sírjánál, gondolatban megköszönjük végtelen jószágát és kérjük, hogy a mennyországából szeretettel tekintsen le ránk. Van azonban gyermek, akinek édesanyja már réges-rég meghalt és azt sem tudja, hol van eltemetve, mert az élet messzire sodorta el onnan még kicsikorában. Az ilyen gyermek azonban lélekben mindig odatalál az édesanya sírdombjához. Ezt mondja el utolsó versünk.

Egy sír

Irta: KISS JÓZSEF

Valahol messze, valahol régen,
megástak egy sírt temetőszélen,
fája besüppedt, hantja behorpadt,
ki nyugszik ottan, azt én tudom csak,
azt én tudom csak.

Nem jártam arra, de oda szállnék,
nem láttam soha, de rátalálnék,
valami titkos erő él bennem,
az megmondaná, merre kell mennem,
merre kell mennem.

Te alszol ottan, édes, jó anyám,
kietlen gond közt, sívár éjszakán,
ha élttem sorát meghánynom, vetem,
hej, azt a sírt be meg is könnyezem,
be megkönyvezem.

Elmondok még nektek, gyerekek, három történetet anyákról.

Coriolanus fiatal vitéz volt Rómában. Azonban megsértették hiúságát, mire otthagya szülővárosát, Rómát és annak ellenségeihez, a volszkokhoz ment. A volszkok nagy sereggel kiűzték Coriolanust Róma ellen. Már elérkezett Róma elé, ami nagy ijedelmet keltett a városban és azért követséget küldtek eléje, hogy visszavonulásra bírják. Coriolanus azonban nem volt hajlandó engedni és kijelentette, elpusztítja Rómát. Erre a római asszonyok mentek Coriolanus elé. Az asszonyok küldöttségét Coriolanus anyja, Veturia vezette. Kérte fiát, kímélje meg szülővárosát és sírva könyörgött kíméletért. Coriolanus erre térdre rogyott anyja előtt és kijelentette: „Anyám, Róma megmenekült, de fiad elveszett!“ Visszavezette seregét a volszkokhoz, mire azok megölték.

A másik történet arról szól, hogy egy rossz fiú azért, mert az anyja nem adott neki korcsmázásra pénzt, kezét emelt az édesanyjára és megverte. A szomszédok látták ezt és jelentették a bírónak, aki maga elé idézte. A bírónál megjelent az édesanya is végtelen szeretetében nem akarta, hogy rossz fiát megbüntessék és tömlöcbe csukják, azért azt mondta a bírónak, hogy a fia egy ujjal sem bántotta. Anyjának nagylelkűsége annyira meghatotta a rossz fiút, hogy sírva fakadt és így szólt a bírónak: „Csukasson le engem, bíró úr, mert megvertem az édesanyámat!“ Az édesanya megbocsátása így birta bűnbánatra a megtévedt fiút.

A harmadik történet is egy rossz fiúról szól. Ez a rossz fiú gonosz társaságba került. Pajtásai arra biztatták, lopjon anyjától pénzt és más dolgot. Amikor már nem volt mit lopni a kifosztott édesanyjától, egyik cimborája így biztatta: „Eredj, gyilkold meg anyádat és hozd nekünk ide a szívét, hadd lássuk, bátor vagy-e?“ És a gonosz fiú elment, megölte anyját és kivette a szívét, amellyel cimboráihoz szaladt. Útközben megbotlott, elesett és a véres szív, amelyet kezében tartott, az út porába esett. A porban fekvő anyaszív megszólalt: „Édes fiam, nem ütöttem meg magadat?“ Az anya még holtában is törődött hálátlan fiával. Ez annyira meghatotta az anyagyilkos fiút, hogy megbánta tettét, elment a bírósághoz és önként jelentkezett. Kérte, hogy büntessék meg, mert vezekelni akar.

Gyerekek, szívleljétek meg ezeket a történeteket. Tanuljatok és okuljatok belőlük. Ne keserítsétek és ne bántásatok meg édesanyátokat. Sohase feledkezzetek meg anyyira, hogy felnőtt korotokban kezet emeljétek édesanyátokra. Tartásatok be az Isten negyedik parancsolatát, amely így szól:

„Tiszteld apádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess a földön“

EMLÉKEZÉS AZ ÖRÖK TAVASZ HONÁRÓL

IRTA: AMBRÓZY MÁRTHA

Az eső lassan permetezik. Fűnek, fának, virágnak, mezőnek friss úde szaga tódul be az ablakon. Meghatottság és emlékezés fog el a tavasz sejtelmes léptű közeledtére. Elkalandozik képzeletem oda, ahol a legszebb tavaszpompát láttam valaha: Itáliába.

Primavera, Italia. Dallama, színe van e szavaknak. Színe, ahogyan Boticelli megfestette egykor és dallama, ahogyan Verdi szedte kottába a melódiát.

Kéklő égbolt, lágyan csobogó kutak, virágfűzres portálék, nehézillatú pergőlák, azúr színű tenger, omló fővény, andalító mandolin futamozik, áhitatosan kongó harangszó, nyilsebesen suhanó fecskerajak, repkényes, omladozó romok... Benyomások, emlékek, hangulatok, benső éntünké kristályosodott kincsek, melyeket nem tud kitörölni, megfakítani sem fájdalom, sem bánat, sem az élet mindennapi prózája.

Itáliában különös közelségben érzi magát az ember: Istennel és a természettel! Mintha közünk lenne a legeldugottabb kis kolostorhoz, kápolnához, az utolsó, kis lazzarónihoz és a legsenyvedtebb, kis agávészóhoz is. Annyira idegenben és mégis annyira rokonlelkek között érezzük magunkat és nosztalgikus otthonkereső vágy fog el az olaszthoni tájak, az anylin-színű habos partok után. Egy nagyszerű lendületnek, zengő dallamnak, összevont Szépség-fogalmak csodálatos paroxizmusának látom Itáliát! Mennyi mondanivalója, megénekelni és megmutatni valója van ott mindennek és mindenkinek. És ez a nagy, ajándékozó közlési vágy, a tavasz varázsos, kábitó színpompájában nyilatkozik ott meg a legpregnansabban.

A római certósák, velencei terraszok, a sorrentói rejtett lugasok, a palermói sóhajos ligetek, a luganói árnyas fasorok, a decenzánói illatpárás pergőlák, soha nem tudnak olyan tündérik lenni, mint fülemüecsattogások... A fáról, melynek lombjai közül szólnak, azt hihetnők, hogy azok sokan nem hoznak gyümölcsöt, csak nyíló, bimbozó szíromhullató „virágot”... Mert, — nem illik hozzájuk a nyár, az érés beteljesülése, csak az ígért, a vágy, a sejtelmes remény...

Emlékemben végig suhan velem az Express — mint egykor — a tarkavirágú toscanai mezőkön. Az Arnó méltóságos hömpölygéssel üdvözlő, a lagunák halk csobbanással verődnek, a Tiberis meggondolt komolysággal nyaldossa az évszázados partköveket. Ismerősen köszöntenek a firenzei Via-dei-Calzajoli hotel-palotái, — a Canal-Grande ódon, selyemkárpitos casa-i, a római campinák, comói viláék pálmái és csipkés ballustrádejai.

Ma jobban foglalkoztat minden jelentéktelen emlék, apró epizód, mint akkor, mert hatalmasabb lett az ország, a nép, mely azt lakja. Nemcsak terjedelmében, történelmi, művészi kincseinek, egyházi uralmának birtokában, hanem erkölcsi és fizikai erejében, öntudatában és önbecsülésében is túlnőtt az egykori határokon.

Valamikor a firenzei Ponte-alla-Graziánáról nézve a suhanó Arnó habjait és a szélesívelésű Riáltó oszlopainál, a lagunák felett, meg a Tiberis trasztaveri, márványlépcsős híd szélén sokszor eltűnődtem azon, hogy mi is lett volna írva az olasz történelem lapjain, ha például Julius-Caesar nem korrigálja véletlenül Sulla romboló gesztusát és fel nem építi újra az Arnó-mosta ősi falakat? Vagy, ha a jámbor fiesóliak ott nem hagyják feldult otthonukat és át nem költöznek Firenzébe, megteremtve annak mai gazdagságát? Vagy, — ha Velencének nincsenek Morosini és Dandólo doge-i, Rómának Nagy Károlya és Sylvester pápája? És nem következik el a bölcs és okos Mediciek kora, kiknek krónikái mellett elmosódnak a pártoskodó, oligarchikus Olaszország véres és fekete betűs föliánsai, feledtetve a „bianchik” és „nerik” villongását, a hatalmas Sforzák, Borghesek és Strozziak kérérlhetetlen despotizmusát... E krónikák aranybetűs, — dicső kiegészítésül oda-fűzheti maholnap a boldog olasz nép mai vezére nevét és történelmi korát is.

Mennyi válságos, villodzó sors-szeszélyt élt át az évezredes olasz hon a történelem megfejthetetlen elkövetkezéseiben és mégis mennyi kincses szépsége maradt meg nemcsak szellemi és lélekbeli, de tárgyi konkrétumokban is. Ehhez hozzájárult éghajlata az örök-tavas is. Tavasszal a legtermőbb, a legalkotóbb a Természet és az emberi fantázia is. A régi rómaiak, vallásuk legnagyobb tiszteletével diadalmas ünneplésekkel illették a tavaszt és mennyire igazoltan. Hiszen a művészi alkotások legcsodálatosabbjai talán életre sem kelhettek volna, vagy maradandóvá sem válhattak volna az olasz égal

Gondoljon arcbőrére és kérje a jól bevált receptek szerint gyártott

Heinrich-féle gyógyszappanokat

u. m.:

- Csecsemők fürösztésére a „HEINRICH“-féle BABY (kövérgyermek) szappant
- Zsíros és fényes arcbőrnek a „HEINRICH“-féle BORAX-szappant
- Száraz, érzékeny arcbőrnek a „HEINRICH“-féle NEUTRAL v. Lanolin-szappant
- Szeplők és májfoltok ellen a „HEINRICH“-féle EPE-szappant
- Bőrviszketés, ekcéma, miteser ellen a „HEINRICH“-féle KATRANY szappant
- Kéz- és lábizzadás ellen a „HEINRICH“-féle CHROM-szappant
- Hajhullás és korpázás ellen a „HEINRICH“-féle PETROL-szappant

Használja a HEINRICH-féle SENLASLO toalett-szappant,

mert amellett, hogy kellemes illatú toalett-cikk, számos orvostanár szakvéleménye szerint is elismert tökéletes fertőtlenítő szer.

Használata megvédi a fertőző betegségektől.

nélkül. És mennyi lelki élménnyel, művészi kielégüléssel, szépségadta ihlettel volnánk szegényebbek, ha nem ismernénk például a vatikáni múzeum kincseit. Kezdvé a Perikles klasszikus szépségétől az uffici Rafaelejeinek, a sienai Volumniusoknak, a Farnesinának, a Dante házaknak, a tornyos Aggullaranak, a verónai condottieri síroknak, a megszámlálhatatlan templom, kolostor nagyszerűségének értékét. A csodálatos kincseket, melyeket a magánpaloták, a csipkéserkélyi csak rejtenek ősi, történelmi nevű patriciusoknál; a firenzei Bargello mentén, a velencei Canal-Grande, a római Corso palazzóiban; álomszerű alkotásokat, vizionális festőköteményeket, lehelet-freskókat.

A suhanó évek, muló századok, forduló tavaszok mindig és mindig több patinát, több értéket raknak a carrarai márványok remekbe formált szoborgymántjaira, a lágyvonalú, eszményi Madonnák, Jézusok fennkölt arcúlatjára büszke nobilek és donák fenséges képmásaira.

És lehetnek a világnak aranybányákkal tele országai, technikai csodák és természeti erőforrások sohanemvárt meglepetései, a századok előtti szellemóriások zsenijének művészi csodáit semmi felül nem multhatja, míg lélekkel és szívvel is gondolkodik az ember.

Mikor a messzeszálló képzelet-szárny, a zúgó szél szava, a templomharang bűgása, visz el az öröké csobogó kutak, a bíbor alkonyok, gyöngyszínű reggelek, selymes levegő, a Nattier-kék tenger hazájába, akkor érezzük valóban át, hogy az ember lelki alkatának nemességéhez, a vallás bensőségéhez, az áhitatkészséghez, mennyire hozzájárul a művészetadta kincsek környezeté, a természet szépsége, az éghajlat lágyasága.

Mindenhol mélységesen imádhathatjuk Istent, de ha a kedves, olasz „albinó” Madonnák előtt térdelve küldhetjük Hozzá imánkat, a sienai L'osservanza — Lucca-della-Robbia, — tabernaculum előtt

érezzük a tömjénfüst illatos felhőjét vagy Jacopó-della-Fonte szenteltvíztartójába mártathatjuk ujjunkat, akkor mintha inkább meghallgatna bennünket az Úristen...

Az emberi természet gyarlósága a szebb utáni vágy, még a hit áhitatának gyakorlásában is.

Vannak talán még, akik velem érzik, hogy elvétette a Sors helyünket, mikor nem oda helyezte otthonunkat a mimozafák alá, a tengerparti azurfővény szélére, a virágos certósák örökillatú szomszédságába! Mindenütt és minden tavasszal kísért a viszárványos Itália-tavasz az Örök-tavas után. Ahol csak átfutó vendég, — idegen utas lettem. Utas, — mint vagyunk e földilétben mindannyian halandók — és maradunk is örökké azok. A földi létnek minden pompázó tavasza csak elrohanó filmszalag számunkra, melyet átélünk, míg az előadás tart, melyet „Életnek” nevezünk. Hogy utána majd számot adjunk, miként tudtuk megbecsülni, értékelni és tovább adni a szépségeket és kincseket, — melyeket nekünk az Életfilm megmutatott és adott.

Melynek tökéletesítéséhez nekünk — egyenként is „adakoznunk” kellett, az összesség számára, a Lét magasztos ajándékáért.

Mert csak az fog megjutalmaztatni, aki megtanulta a juttatást! Im, ilyen akarja a nemes, nagy Természet, mely semmit sem akar ingyen, de semmit sem is ad ingyen, legkevésbé az Életet. S a gyarló ember álmodik tovább az Örök Tavasz honáról, mely soha nem lehet „hona”, mely számára csak megsejtetett, de el nem éretett.

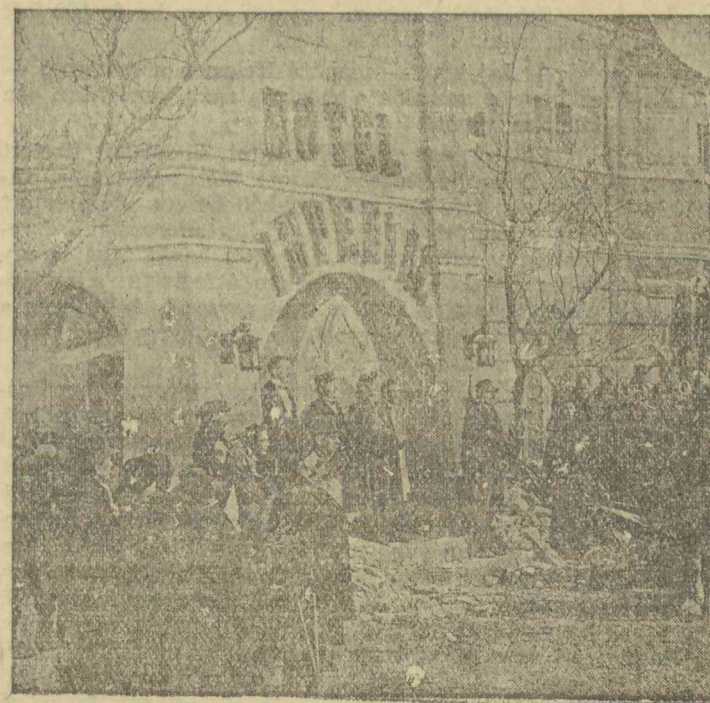
„S álomban szűz szigeteket
Látok, melyeken lábam sohse járt
És hallom kertek hajnali dalát,
Kertekét, melyekhez út nem vezet,
Örökre csukott kertek. — Ismerem
Varázstok és virágtok illatát
Szívom, melyekből kezem nem szedett.”

A husvétii ünnepek nagy filmje a

Scala moziban

Biró Lajos

világhírű regényének
nagyszerű
film-
változata

Erdélyi minorita szerzetes levelei Braziliából

XII.

Százhúsz kilométeres hajókázás után rozoga gőzöstünk (épült 1892-ben Németországban) San Jeronymo városka alá érkezik. Dudálunk és lassítunk. Egy motoros bárka siet mellénk. Átugrálunk, s pár perc múlva egy ponyvával fedett, kopott autóbusszba préseljük tagjainkat. A sofőr kedélyes ember. Folytonos túlközléssel kétszer is körülvisz a községben, utasokat, leveleket és csomagokat szed fel. Gazolinát (benzint) vásárol (á 15 lei) és minden bolt előtt várakozik, amíg az utasok cigarettát, ujságot, cukorkát vásárolnak, esetleg cafezinhos vagy limonádét megisznak. A brazil nem siet és nem türelmetlen. Egyszerű, mint a gyermek és igénytelen. Sohasem hangos. Szíves és udvarias, mondhatnám: szertartásos. Telik az idejéből. Titkokat sem rejteget. Élete szinte az ucca szemellettára folyik. A lakások ajtaja tárva-nyitva. Jól látom a falakon az olajnyomat szentképeket, a reklám kalendáriumokat és az ujságból kivágott képeket. A vendéglő ajtajára ez van felírva: „Hét fogásos menü 2 mil-reis”. De viszont egy szelét is két mil-reis. A nagykereskedő ezzel a barátságos felirattal üdvözli vendőit: Hitel nincs. Tenha a paciencia, nao posso mais! Ne vegye zokon, én nem bírok többet hitelezni.

HÉTFOGÁSOS VACSORA A VADONBAN.

Mire a sofőr elkészül és a községet elhagyjuk, irtózatoss éghiahoru kerekedik. Dörög, villámlik, patatokban folyik a víz, de ő hajjt, rendületlenül. Kövezt útról szó sincs, csak csapásról, melyet a trópák vágnak a campon dombra fel, domról le, keresztül árkon-bokron, inkább görbén, mint egyenesen. Minden pillanatban azt hiszem, hogy felborulunk. A mellettem ülő apáca a rózsafüzérét imádkozza. Egy fiatal asszony szemét eltakarja, gyermekei sírnak, én meg kitekingetek, hál láthatnék házat, ahol meg lehetne állapodni. Ház sehoh sincsen, még fa vagy bokor sem, csak fű és ismét fütenger. Nagyon megvígasztalódunk, amikor teljes három órai vergődés után a vasuti sineket keresztezzük és feltűnek Butiá szénbányáinak kéményei. Elkor meztőláb, csuron vizesen, egy fiú fut elénk és int, hogy forduljunk vissza, mert különben egy tóba hajtunk. A szűk és sikos lejtőn nem könnyű megfordulni, s mikor ez sikerül, magas hidon kell áthajtani, amely csupán két lefektetett vastraverzből áll. Átvergődünk s életben maradtunk; biztosan azért, hogy Butiában a tisztelőknek készített lakomát végig-ehezzük. Leírom tehát, mi volt. Először mindenki kapott egy pohár bort. Édes is volt, szagos is volt. Izabella, Niagara, Delaware keveréke. Azután sorra kirakták az asztalra a hét fogást: egy tál rizsleves, melyben csöves kukorica uszott. Nagy tál fekete babot, rizst, párolt marhacombot egy darabban, szeletet túlkörtojással, makarónit, piros retket, zöld

paradicsom és édes burgonya salátát hagymával, főtt susut (tök), mandiocca lisztet, aipim gyökeret, céklát. Vörösbort és jégkockákat. Csak kenyeret nem. Mikor ennek vége volt, nádcukor készítményeket hoztak földi mogyoróval. Ananász szeleteket nyersen lecukrozva. Görögdiányt, szilvakompótot, fekete-kávét, szivart. A brazil mindent egyszerre tálal és mindent egy tányérból eszik. Csak a vendégek kapnak kettőt. A vizet számomra konzerves dobozban szervirozták, amelyre a bádogos fület ragasztott.

FEKETE POKOL.

Közben kisütött a nap. Alig vártam, hogy mehessünk. A szél az arcomba vágta a szénport, fehér gallérom fekete lett, de hősiesen kitartottam a csuszadánál és a tárnákban estig, mert látni akartam a poklot, ahol 1700 fehér és fekete, minden nemzetbeli letört egzisztencia napi hét és fél mil-reisért (70 lei) halálra ítélteti magát. Egy Szigeti nevűt is találtam köztük, aki 15 év óta nem látott magyar ujságot. Hagytam tehát neki egyet. A butiái szénbánya berendezése 80 éves. A temetője éppen olyan régi. A legutolsó bányászteremtlenység négy nappal ezelőtt volt. Hatan haltak meg a robbanásnál, tizenhatot eltemetett a leomló föld. Egyet pedig a gépszij lapított a falhoz. A szerencsétlenek hozzátartozói megkértek, hogy mondjak ér tük gyászmisét. Nem emlékszem megrázóbb Requiem re, sorvadott asszonyok és kiéhezett gyermekek fájdalmasabb zokogására. Megkönnyebbültem vettem

A Nap mindenki számára fel kel...

Szerencsére nincs meleg, s a lovak nem izzadnak, a vörhenyesre festett báránypőr nyeregtakaró alatt. Nemrégiben Becker érsek járt itt bérnálni. Természetesen ő is, meg a papja is lóháton. A jó hívek az érsek úr számára a legjobb arab félvért szemelték ki s előre nevettek, miképpen fogja levetni a tüzes paripa öccellenciáját. Azonban alaposan csalódtak, mert az érsek a kolónián született s kiskorától lovon járt iskolába. Alig várta, hogy megint lovon ülhessen; azután ugye előre vágatott, hogy a bandérium vezetőnek könyörögnie kellett, várja be az érsek ur a csapatot, mert különben nem lesz bérnálnás. A gauchók hasonló tréfát szerettek volna velem is üzni, de nem hiába voltam én equitációban a huszároknál.

Ahol a nagy tropa utak keresztezik egymást, s ahol az egész határban egyetlen házikót sem lehet felfedezni, áll egy iromba nagy faépület. Minden ajtaja tárva-nyitva, s látni engedi az itt felhalmozott vagyont. Óriási textil- és vasraktár, élelmiszerüzlet és drogériát, füstert és petróleumot, szijakat, köteleket, vendéglőt és kocsikenőcsöt. Tu-

bucsut ettől az átkozott helytől, viskóitól és kengázós levegőtől, csak a plébánia kertjét sajnálom fönn a dombtetőn, ezt a botanikus kertet banánlugasával és válig érő ananász kerítésével.

A moco előhossa a lovakat. Fehér köpenybe bujtat, kezembe ezüstnyelű ostort ad s nyeregbe szállunk. A látóhatár tiszta, a messze tájak körvonala, Arrois dos Ratos felé élesen látszanak. A falu alatt egy gaucho jön szembe Nagy fekete köpenye, melynek egyik szárnyát hanyagul átveti, piros-sárga-zöld zászlóval van béelve. Rio Grande színei. Majdnem átszur a szemébe, de miután a reverenda nem veszélyes és én nem viselek idegen színeket, köszön és tovább lovagol. Nem olyan egyszerű a dolog, ha ők találkoznak a campon. Akkor meg kell állni, kezefogni, egymás karját és lapockáját megvergetni. Aki a baráti éritkezés szabályait nem tartja be, gyanus, mert valószínűleg revolvvert szorongat a kezében.

A campon a nagy füben elsűrve marhák legelnek. Nagy távolságokban látszik egy-egy fákkal körülvett tanya, de aztán, a négy méteres kaktuszokat leszámítva, semmi sem zavarja a kilátást. A kaktuszok tele vannak sárga virággal, de közelről megnézve, siralmasak. Mind össze-vissza van furkálva százféle rovar és hangya fészke. A campo hullámos. A mélyedések tele vannak esővízzel, a tócsák szélen királykócsagok sétálnak begyesen. Mivel a lemagasabb pontok a fazendák drótkerítésének tartóoszlopai, azokon ül mindenféle madár, leginkább kibicék (quero-quero) és ragadozók. Őt-hat lépésre is bevárnak, aztán rebbennek fel. Az egyik dombtetőn két strucc nyújtogtja nyakát, oldalt egy fehér farku róka (zorilho) suhan el. Arról híres, hogy a mérges kigyók legnagyobb ellensége és immunis azok harapásával szemben. Azonban mégsem tanácsos vele barátkozni, mert kegyetlen szagot áraszt. Néhány gaviao carrapateiro-t (cara-cará branco) is látok. Ez a madár az ökrök jóbarátja. Kikeresi a lárvaikat a marha bőre alatt, s szépen elfogyasztja.

lajdonosa nagyon gazdag ember. Nyugodtan kiirhatta a táblájára: „Nao teme concurrencia.” Nem fél a versenytől. Ennek dacára vele szemben mégis nyitottak egy egészen kis vegyeskereskedést és a homlokzatára ezt írták: „O sol nasce para todos”. A nap mindenki számára föl kel. A gyengébbek kedvéért a felkelő napot is odafestették. A kicsi és a nagy boltban egyformán árulják a Pastilhas Wildet. Az idej záporos nyár kedvez a rizsföldeknek. Ahol nem is remélnék, elsűrve találunk egy-egy táblát alacsony sáncokkal körülvéve. A rizs most januárban két arasznyi magas. Ha nem tudnám, hogy rizs, árpának nézném messziről. A rajta összegyűlt esővizet pár nap múlva a lejobb fekvő táblákra fogják engedni, amíg majd újra esik és a termés beérik. Egy rizs szállító öszvér karavánnal is találkozunk. Elöl halad, csengővel a nyakában, a tropavezető anyaló (egua madrinha). Madrinha annyit jelent, mint „keresztanya”. A kanca bizalmat kelt az öszvérekben. Nyomában maradnak és követik, hátukon a zsákokkal, szárazon és vizen egyformán.

Wild Endre dr.

KELEMEN

A „Déli Hírlap” számára írta:

KEMÉNY JÁNOS báró.

Kelemen, a csavargó, tétován állott meg a Galamb-ucca 87. számú telek előtt. Május 12-én kellett volna idejönnie, éjjel után három órakor. Mint négy év óta minden esztendőben. Ezt az évfordulót eddig pontosan betartotta, ha beteg volt, ha részeg. Most mégis késett tiz napot.

Már októberben híre járt, hogy az öreg házat lebontják. A telket egyesítik a szomszédos telekkel s valami nagy vállalat bérkaszárnját huz föléje. A csavargó mende-mondának hitte. Sok Balog nemzedék nőtt fel ebben a házban s a Galamb-ucca nem is volna Galamb-ucca a Balog ház nélkül. És Kelemennek el kell idejönnie minden esztendőben május 12-én, éjjel után három órakor. Mint a gyilkosok a büntett színhelyére.

Karácsonykor meg is mondta Elek Péternek, a csellistának:

— Szó sem igaz. Ott áll. Javithatatlan pletyka vagy.

A csellista csorba száját rányitotta gunyosan: — Mit hencegsz a rongyaidban?!

Kelemen, a csavargó, restelte, hogy a csellista még az alvilágban sem tudott leszokni a pletykáldásról. Péter! Péter! Aki nem tud verékedni, annak ne járjon a szája! A bot megrándult a kezében, de nem ütötte meg. Idegenek is mozogódtak az uccán. Az ur koldussorban is ur. Ne legyenek züllött senkik mulatsága.

S lám, a csellistának, mégis igaza volt. Most mit csináljon?

Pedig ez a tél nem is volt olyan rossz tél, mint

a többi. Egy délelőtt Pataki az ügyvéd megszólította:

— Nézd Kelemen. Boldogult anyádnak egy régi adósa törleszteni akar. Ezerkétszáz lejről van szó, havonta kétszáz leit fizet. Minden elsején átveheted a részletet, nálam az irodában.

— Kérlek — mondta Kelemen a csavargó. Kérlek. Hagyd a portásnál, sok a dolgod, tudom. Ne zavarjalak. Kérlek, Kérlek. Köszönöm.

Schuller is behívta egyszer a boltba és 500 lejt adott neki.

— Jaj igaz — mondta Kelemen a csavargó — ez ugye a százalék a mozigép után, amelyikre én küldtem vevőt?

Bélatól vett egy télikabátot, ötven lejt fizetett érte. Néha leveleket hordott szét napszámba, favágó gépet is szerzett egy-két helyre. Ajánlgatott itt-ott megbízható cipészt, új kurtakorcsmát, közvetített egy antik vitrint. Lapátolt havat éjjel és egy bodegának a kirakat ablakán átfestette a reklám söröspoharat, a kiflivel és a peroccel. A bodegás a kialakított bért megtoldotta egy üveg igen finom seprő-pálinkával.

Néha kibicegett a vén hársfasoron a jégpályához. Nézegette a száguldó versenyskorcsolyázókat, a köröző párokat. Tekintete óvatosan megpihent a karsu bokákon, egy-egy piruettet meg is tapsolt. Ha akadt olyan ismerős, aki nem fogadta a köszönését, csöndesen legyintett a kezével: bizony manapság már nem minden ur igazi ur. Kicsit talán büszke is volt ilyenkor magára, mert arra gondolt, hogy ő bezzeg milyen tapintatos. Hányszor fordul elő, hogy megpillantja messziről valamelyik régi barátját, vagy azóta emberré lett ifjú lovagot, amint közeleg bókolvá kis fruska balján, félrehúzódik, mielőtt észrevehették volna, beáll egy-egy fa mögé,

kapualjba, hogy ne lássák borostás állát, éhségtől megtárgult szemgödreit, s a rongyait.

Napos délelőttökön szívesen fölvészorgott a város mögötti hogy tetejére, hogy meglesse a sielő fiatalokat. Ó karsu lányok! Hebehurgya diákok! Én is! Én is sieltem valaha!

Farsang idején egy készült hétről-hétre bálba, mint a férjhezadó lányok. Számolta a napokat: mikor lesz szombat?

És szombaton megborotválkozott, leporolta rongyait, csupasz nyakára felkötötte régi szmoking nyakkendőjét és este tíz óra tájban a nagyszállóval szemben meghúzódott egy kapu árnyékában. Innen leste a taxikat, a belőlük kilibbenő estélyi-ruhás, bundás hölgyeket, gavallérokat. Megbírálta a férfiak járását, a mozdulatukat, ahogy karjukat nyújtják a hölgyeknek, ügyetlenkedéseiket, s bántó hányavettségét egy-egy modernkedő fiatalembernek. Kis női ezüst cipőből, elővillanó harisnya színéről, tipegésről kialakította magában a nők jellemét, érzelmi állapotát s eldöntötte, hogy vajjon szerelmes szívet visznek a báli éjszakába, vagy kegyetlen uralmi vágyat. Egy kis fodor, mely kibugyan a prémekek alól, selymeknek halk zizezése elég volt, hogy képzeletében kirajzolódjék a bunda rejtett „nagy estélyi” teljes pompája. Sok kifogásolni valót talált a mai társadalmon. Hogy az idősebbek közül sokan olyan nehezen tudnak beletörődni leegyszerűsödött életkörülményeikbe s hogy mások viszont, akik megengedhetnek maguknak többet, hangosabban hordozzák a jobb módot, mint régen. És hallja azt is, hogy a fiatalok zsúrjain a bájos tréfa, gyöngéd enyelgések helyébe az elvek és elméletek fölötti meddő vita plántálódik. A báli éjszakák a társadalom szó helyébe a „társaság”-ot idézték fel benne és mindazokat az édes, kellemes dolgokat, amik ebből a szóból következnek. Amikor az autók érkezése

Beszélgetés Szász Pál dr.-ral, az EMGE elnökével, aki minden idejét a magyarság ügyeinek szenteli

Szász Pál dr. a romániai magyar közélet legfoglaltabb embere. Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet elnöke, szenátor, a Legfőbb Gazdasági tanácsnak tagja, a Magyar Népközösség Gazdasági Szakosztályának elnöke, az aiudi (nagyenyedi) Bethlen-kollégium főgondnoka és még sok más magyar gazdasági és kulturális intézmény vezetőségének tagja. Szász Pál dr.-nak, amióta az EMGE elnöki teendőin kívül a magyar közélet és érdekvédelem más munkaterületein is szerepet vállalt, — nincs magánélete. Minden percét lefoglalja a népéért vállalt munka: utazik, tárgyal, üléseken elnököl az ország különböző pontjain s havonta alig egyszer-kétszer kerül haza egy-egy éjszakára, gáltói birtokára. Állandóan úton van s emellett a legtevékenyebb

magyar parlamentert. Az új parlamenti ülészakon is elsőként vett részt az újabb törvényjavaslatok vitájában.

De ilyen sokoldalú tevékenység mellett is csak akkor hallat magáról, ha gyűléseken beszél, vagy a parlamentben szólal fel a magyarság érdekeit érintő kérdésben. A sajtó számára csak ritkán nyilatkozik. Most is munkaközben találjuk az EMGE cluji (kolozsvári) székházában, amint éppen előadói tárgyal, de a szomszédos teremben már egy értekezlet résztvevői is várakoznak. Mindössze negyedóra áll rendelkezésünkre, amit megragadunk arra, hogy néhány kérdést intézzünk Szász Pál dr.-hoz, aki készséggel válaszol.

Az EMGE múlt évi munkájának mérlege

Az EMGE munkájával kapcsolatos kérdésekkel indúl a beszélgetés. Szász Pál dr. ezeket mondja:

— Megvallom, erről a kérdéstről nem sok újat mondhatok, hiszen az EMGE munkája a legteljesebb nyilvánosság előtt folyik. Ennek a munkának minden részletéről előszóval is beszámoló a mozgalom gyűlésein és az egyesület hivatalos lapja minden vonatkozásban adatszertű pontossággal ismerteti a szervezet életét. Most a közgyűlésre készülődünk, amit valószínűleg április hó végén tartunk meg.

— Melyek voltak az EMGE évi munkájának legkiemelkedőbb eredményei? — tesszük fel a kérdést.

— Kérem, ne vegye rossz néven, de erről azért nem beszélhetek, mert nem akarok elébe vágni az alapszabályszerű közgyűlési jelentésnek, amit hivatalos lapunk április 1-én megjelenő száma hoz teljes egészében nyilvánosságra.

A MAGYAR GAZDATÁRSADALOM KIVÁNSÁGAI ÉS SÉRLEMELI A KORMÁNY ELŐTT

— Tudomásunk szerint az EMGE legutóbbi választmányi ülésén részletesen foglalkoztak a mezőgazdasági kamarák átszervezésére vonatkozó törvényjavaslattal és arról is olvastunk, hogy a központban összegyűlt gazdapanaszokat újabb emlékiratban a kormány elé terjesztik. Mi a helyzet ezekben a kérdésekben?

— Elnöki tanácsunk, illetve igazgató-választmányunk határozata értelmében feldolgoztuk ezeket, a népünk érdekeit közvetlenül érintő nagyfotosságú problémákat és legutóbbi bucurstii tartózkodásom alatt Dragomir Silviu kisebbségi miniszter úr jelenlétében hosszas meg-

beszélsem volt Ionescu-Sisesti földművelésügyi miniszterrel, akinek kimerítően feltártam a magyar gazdatársadalom helyzetét, részletesen ismerttettem álláspontunkat és felhívtam a figyelmét mezőgazdaságunkban a rendkívüli események által előidézett különleges helyzetre.

— Egyes hatósági közegek az ország különböző részeiben rendeletileg határozták meg a

Napi politika és gazdaságpolitika

A beszélgetés során a magyarság általános helyzetére terelődik a szó. Gyors kérdéseket tesszük fel, mert a kiszabott idő halad, de az EMGE elnöke nem szívesen beszél a napi politika problémáiról.

— Politikai kérdésekről általában nem nyilatkozom — mondja. — A politikum nem tartozik szorosán rám, bár tisztában vagyok azzal, hogy a magyar gazdatársadalom érdekeinek védelmében nemcsak gazdasági természetű kérdésekkel találkozunk, hanem ezek a kérdések összefüggnek sok, — látszólagos más természetű problémával is, — ezért köteleességszerűen foglalkozom velük. Már a gazdasági termelés zavartalansága és a békés boldogulás érdekeinek is harcolnunk kell azért, hogy a magyar gazda állampolgári köteletségének tökéletes teljesítése mellett állampolgári jogait is egészen élvezhesse, amelyek között elsőként említem meg az állami, szakmai testületekben és mezőgazdasági kamarákban való arányos képviselést; az anyanyelvnek minden vonalon való, korlátozás nélküli használatát. El kell érjünk azt, hogy arányszámunknak megfelelő szerepet kapjunk közigazgatásunkban, a magyar gyermekeknek saját anya-

mezőgazdasági termelvények mennyiségét. Viatathatatlan, hogy minden állampolgár maradéktalanul eleget kell, hogy tegyen honpolgári kötelességeinek; az is kétségtelen, hogy gazdaérdek többet és jobbat termelni, — de a termeléshez meg kell teremteni a munka előfeltételeit, illetve eszközeit. Emberi és állati munkaerőre van szükség. Kértem, tegyék lehetővé, hogy a gazdák hiánytalanul megfelelhessenek kötelességeiknek.

A MAGYARSÁG ÉRDEKKÉPVISELETE A LEGFŐBB GAZDASÁGI TANÁCSBAN

— Elnök úr a Legfőbb Gazdasági Tanácsnak is tagja és gyakran olvassuk, hogy részt vesz és felszólal a tanács ülésein. Talán mondhatna valamit a nyilvánosság számára is itt végzett munkájáról?

— Nehéz kérdés, — válaszolja Szász Pál dr. — A Legfőbb Gazdasági Tanács, amely Argetoianu volt miniszterelnök, a szenátus elnökének vezetésével minden héten ülést tart, elsőként kapja meg a különböző gazdasági természetű törvényjavaslatokat, továbbá a Legfőbb Gazdasági Tanács készíti elő a kormánynak minden gazdasági természetű akcióját. A tanácsban az ország legkiválóbb gazdasági szakemberei foglalnak helyet és minden felvetődő kérdés körül alapos és magas színvonalú vita zajlik le. Talán felesleges is hangsúlyoznom, hogy ebből a munkából mindig kiviszem a magam részét, különösen a népiüket közvetlenül érintő kérdések tárgyalásainál. A bizottság ülései azonban teljesen bizalmas jellegűek s így érthető, ha részletkérdésekről én sem beszélhetek.

nyelvükön, saját maguk által vezetett iskolákban való tanítását stb. El kell kerülnünk azt, hogy egykoron vádakkal illethessenek bennünket; nem tettünk eleget kötelességeinknek, nem éreztük kellően a vállunkra nehezedő felelősséget.

... AKI BIRÁLATOT MOND, ELŐBB MUTASSA MEG, MIT VÉGZETT Ó MAGA ...

A beszélgetés itt megakad egy pillanatra. De még mielőtt újabb kérdés következne, Szász Pál dr. így folytatja:

— Bizony, népünk szélesebb rétegei talán nem is tudják, hogy mit jelent érdekeit önzetlenül és meggyőződéssel képviselni, hiszen gyakran hallom, hogy itt-ott éles bírálatok hangzanak el munkánkról. Nagyon helyes és szükséges is a kritika és feltétlenül célravezető, ha a bíráló egyben meg is jelöli azt a másik utat, amit felelősséggel járhatunk. Mindig örömmel hallgatom meg és gyakran követem is a jóindulatú és alkotó szellemű javaslatokat. A bírálat jogát azonban csak az gyakorolhatja, aki előbb arról számol be, hogy mit végzett ó maga a közért, hogyan szolgálta eddig a magyar ügyet? Mert, sajnos, szomorú tapasztalatok igazolják, hogy amint népünk egyes egyedei letérnek az álta-

megszűnt, s a nagyszállóból kiszűrődő táncmuzsika jelezte csupán a bái éjszaka gyönyörűségeit, akkor volt csak igazán boldog Kelemen, a csavargó. Felültette a kiszűrődő zenehullámok hátára képzeletét és szabadon nyargalt abban a világban, amit olyan nagyon-nagyon szeretet s amiről hitte, nem azért kellett elszakadnia, mert már szegény apjával és nagyapjával is a párti ke végzett, hanem: ki kellett szakadnia belőle, amikor az kezdett átalakulni, hogy annak romlatlan képét megőrizhesse magában csorbitatlanul. Csodálatosak voltak ezek a magános bái éjszakák, rongyosan, fázósan a sötét kapualjban. Senki beléjük nem mocskolhatott, hamis hangok belé nem sikkthattak és a melléhez szoritott ásványvizes palackból a pálinkagőzők pezsgővé magasztosulva gombolyoghatok föl duzzadt, lila ajkai köré.

Sokszor hajnalig álldogált, topogott, dörzsölte kezeit a kapu árnyékában s volt úgyis, hogy valaki pityókás régi ismerős a hajnalpirban felismerte, beinvítálta rejtett butikba egy-két pohár pálinkára. Eltrécseltek régi bálokról, s hogy mi ujság ott főtt, a Galamb-ucca 87. szám alatt. Ilyenkor néha dudolgot is, vagy elszirta magát.

Kelemen a csavargó restelte a könnyeit. Valjtta mindig, hogy a legnagyobb urak az angolok. Ők sohasem sírnak. Jó volna eltanulni, hogyan kell ökölbe szoruló marokba belefojtani a lélek gyötrődéseit.

Szerelmi kalandjai is voltak Kelemennek, amolyan gálans kalandok. Futó ügyek. Egyszer hetekig hordta magában egy gimnázista lány mosolyát, máskor nap-nap után lesett egy ablakot, ahonnan törékeny vonalú kezek ráztak a fejére hatalmas tör-l'rongyot. Az uccalányról, ki dagadt sebes lábait mosdótálcában egyszer megáztatta, elfeledkezni többé nem tudott. És rettentő büszke volt arra, hogy egy

napon a nőcsábász Tihamérnek megmondta a véleményét. Tökrészag volt akkor ő is, Tihamér is.

Kelemen a csavargó szeretett misére járni. Nagy, ragyogó templomokba, kicsit késve érkezni, amikor régi pompáját az orgonabugás ráönti a hívők seregére, s asszonyok, férfiak, gyermekek térdreborulnak Isten tenyerének sulya alatt. A mise végét jó ideje nem várta meg. Egyszer egy idegen ur, a kiömlő sokaságból ércpénzt csusztatott a marká-ra. Azóta sohasem várta be a mise végét, de ha akadt a zsebében egy-két lej, odavette valamelyik templomi koldusnak. Az ur mindenütt ur. A pokolban is ur.

Egyszer az a *él tekintettel Pataki ügyvéd urra, a Schuller ötszáz lejére, a télikabátra, a bái leskelődésekre, futó ügyekre, a vasárnapi misékre — nem is volt olyan rossz tél, mint a többi. Dagadt lábain könnyebben csoszogott, néha teljes hét is eltelt, hogy nem esett össze részegen az uccán. Nem csoda, hogy amint fogyott a tél, úgy növekedett benne a reménység, hogy május tizenkettedikén, éjfélt után három órakor a Galamb-ucca 87. számú háznál majd rendbe jön minden.

Ó, hogy surlta, kaparta a mocskos, érdes keze-fejéről. május 12-én! Mekkora gondal borotválkozott! Belenézve a vakuló tükkördarabkába, négyyszer is megállította, hogy hibás a választás s előlről kezdte a fésűlködést. De az ötödik próbálkozásnál a fésűfogak belevágódtak a fejbőrébe s nyomukban pettyesen kiserkent a vér.

— No, ugye mondtam! — dőlt be a pincébe Péter, a csellista. — Lebontották! Lebontották!

Kelemen a csavargó csak állt, állt és nézte a csellistát, annak csorba száját, a forradást az arcán, kurta veres nyakát, pepita mellényét, buggyos térdnadrágját, gumibocskorát, dülldét szeméit. Csak

állt és nézte. És nem érezte, hogy a fésűfogak egyre mélyebben vágódnak bele fejbőrébe.

— Nem lehet... — dadogta végül Kelemen — nem lehet... — dadogta s neki rohant az ajtónak.

Mégis tíz nap telt el, amíg eljutott a Galamb-uccába. Alulról, fölülről próbálta megközelíteni. Próbálta rohanna, próbálta lopódzva, utolsó percben mindig visszahátrált. Mi lesz? Mi lesz, ha mégis igaza van a csellistának?

Tizedik nap azt mondta Kelemen:

— Péter! Ma éjjel után három órakor elmegyünk együtt a Galamb-uccába.

Különös pár voltak ők ketten, Péter a csellista, forradásos arcával, csorba szájával, kurta, veres nyakával, pepita mellényben, buggyos térdnadrágban, gumibocskorban, s utána a magos, sovány, besedett arcú, csoszogó Kelemen, amint mentek az éjszakában, mint a vak koldus s a vezetője. Kelemen a botját beleakasztotta a Péter karjába, úgy húzatta magát föl, föl a hegynek, amelynek derekán váratlanul nyílik jobbra a csupa kert, csupa régi ház, — Galamb-ucca. Tavasz illatokat sodort a szél és Kelemen behunyta a szemét. Egy ilyen csellista, egy ilyen Péter, egy ilyen a szellemében is lecsuszott ember megnézhet mindent. A beépülő kerteket, a modernizált házakat, a csöndes polgári otthonok helyébe föltornyosuló bérházakat is. De neki, Kelemennek rá kell borítania a szemhéját fáradt szemére, hogy csak a saját lépteit hallja, csak az ilatokat izelhesse s úgy láthassa a kerteket, a házakat, mint azok lelkébe rögződtek apróka gyermekkorában. Kis tornyocskákkal, gipsz cirádákkal, toldott nyári konyhával, s a házak előtt, mellett, mögött tarkáló virággyakkal, hagymával, fákkal, hintával, s a hintán szemérmesen játszadozó leányzókkal.

MIT VEGYÜNK?

Amik megjelölt útról, súlyos helyzetbe kerülnek. Ilyenkor azonban természetesen mégis felkerül az embert és kéri a segítséget, amit, — a lehetőségek határain belül, — meg is kapnak.

„ÓVAKODJUNK A KALANDOROKTÓL!”

— A tapasztaltak alapján felhívást szeretnék intézni ezúton is magyar népünkhöz: Óvakodjanak a kalandoroktól! A magyarság vezetői minden időben tudják kötelességüket és meg tudják szabni népünk számára a helyes utat.

— Jóleső érzéssel és ismételtén meg kell állapítanom, hogy az igazságtalan bírálatokkal szemben gyakran van részünk erkölcsi elégtételben is. Ezt az alkalmat használom fel most arra, hogy jelképesen testvéri kézfogást küldjek azoknak, akik a Királyhágómelléki Református Egyházkerület és az Evangélikus Szuperintendencia elismertetése alkalmából megköszönték az éretlünk végzett munkát. Különös öröm volt az is, amikor az államsegélyek kérdésének rendezése után vidéki tanítók, papok kerestek fel meleghangú, testvéri soraikkal. Sőt magyar nyugdíjaink között is akadnak számosan, akik Tatarescu miniszterelnöknél történt közbenjárásom után felkerestek köszönő levelekkel.

Amikor ezeket mondja az elnök, már újra mosolyog.

— Ez a mi elégtételünk!

A MAGYAR NÉPKÖZÖSSÉG GAZDASÁGI SZAKOSZTÁLYANAK FELADATAI

A beszélgetésre engedélyezett idő rég lejárt már, de még mindig van kérdeznivaló.

— Milyen feladatokat szándékszik megoldani a Magyar Népközösség gazdasági szakosztálya?

— A gazdasági kérdések megoldása, jól tudjuk, nem könnyű feladat. Mielőtt egyáltalán hozzáláthatunk a közvetlen, egyetemes gyakorlati munkához, meg kell ismernünk és fel kell mérnünk a helyzetet. Ily irányú tevékenység folyik a jelen pillanatban. Emellett időnk jelentős részét lekötí a gazdasági jogvédelem, ami a rendelkezésre álló munkaerők nagyrésztét is igénybe veszi. Ezúton is fel kell tehát hívnom mindazok figyelmét, akik gazdasági természetű ügyekben fordulnak hozzánk, hogy pontos és részletes adatokra van szükségünk ahhoz, hogy kérésüket az illetékes helyen előterjeszthessük. Szokássá vált általánosságban beszélni és általános panaszokat hangoztatni. A tények kellő és részletes ismerete nélkül azonban nem veszik figyelembe a panaszokat.

Eddig tart a nyilatkozat, amihez már alig marad a riporter számára hozzáfűznivaló. Felesleges tovább bizonyítani Szász Pál dr. meggyőző érveit, hogy az az út, amelyen a magyarság vezetői haladnak — helyes és mindenben alkalmazkodó a sajátos helyzetünkből adódó lehetőségekhez.

Felesleges elméleti síkon tovább érvelni ott, ahol minden szónál meggyőzőbb erővel az — eredmények beszélnek. (k.)

Néhol meg-meg botlott Kelemen a csavargó, s pár pillanatra fönyiltak a szemei.

— Ügyelj a lábad elé! — förmedt rá Péter, de Kelemen ismét elföldte szemét, hogy lelki szemeivel láthasson.

Igy másztak fel ketten Péter és Kelemen a hegy derekára, így kanyarodtak a hegy derekán hirtelen jobbra, be a Galamb-uccába, a tavaszi szagokba, egyre mélyebben, mélyebben, míg végül is megérkeztek a 87-es szám alá.

— No, ugy-e mondtam?! — kacagott Péter. — No, ugye mondtam! — ismételte, mivel Kelemen semmit sem felelt. És azután ráförmedt dühösen Kelemenre:

— Ne hülyéskedj! Nyisd ki a szemedet!

És Kelemennek felnyitottak a szemei. Ugy nyitottak fel, mint ahogy a kapuk fekete mélyén gyulnak fel a lámpák: sárgán és szinte kiáltva lobbantak elő szemei fekete gödreiből.

— Árulók! Árulók! — rázta meg az öklét, azután összegröngyvedve mondta Péternek:

— Most menj már, az Isten áldjon, menj már a fenébe!

Sokáig állt Kelemen mozdulatlanul az éjszakában és nézte hült helyét a Balog-háznak. A rácsközkön átlesve nézte: hátha, hátha káprázik a szeme. Kegyetlen volt a holdvilág, fehérén, félre nem érthető világossággal mutatott meg mindent; a ház tépott alaprajzát, a törmelékeket, csákány nyomát, a szanaszét heverő gerendákat.

Kelemen a csavargó reszkető kezét ráejtette a kapukilincsre és belépett a puszta színhelyére. A fás-szín állott még csupán, tőle jobbra hatalmas kő- és téglarakás. Mindössze ez maradt csufoságnak a régi, tágas szobából. Nem így képzelte Kelemen ezt a találkozást. Nem így képzelte, hanem úgy,

Azon kezdem, hogy maga a nő is ajándék: az élet legszebb ajándéka.

Kivétel nincs. Az ünnepek előtt állunk, kérem szépen. (És ez is ajándék.)

A nő ajándékszerű voltát pontosan igazolja a következő kifejezés:

„Odaajándékozta magát a férfinak”.

Aztán ezt is mondják:

„Na megkaptad a nőt, öregem?”

Ha most azt mondhatnám: mivel a nő maga is ajándék, az ajándéknak magának pedig nem szokás ajándékot venni, már be is fejeztem volna ezt a cikket, — de én ezt nem mondom.

Ilyenkor, ünnepen van az ajándékozás főszónja: mindenki jobbra-balra ajándékozik.

Van egy közmondásunk: „Jobb adni, mint kapni”.

Teljesen érthetetlen, hogy kik találják ki az efafta mondásokat. Mert van még egynéhány ehhez hasonló elvont állítás. Például:

„Ki korán kel, aranyat lel”.

Fantasztikus!

Eppen azoknak a szerencsétleneknek, akiknek reggel 5 óraker kell felkelniök, nincs rendszerint egy vasuk se. Jobb közmondás volna így: Ki korán kel, keveset lel.

De az sem igaz, hogy: „Lassan járj, tovább érsz.”

Aki lassan jár, azt egészen egyszerűen elüti a villamos vagy autóbusz.

Most mi az, hogy: „Jobb adni, mint kapni?”

Határozottan merem állítani, hogy jobbfejta társaságban ajándékokat kapni összehasonlíthatatlanul jobb, mint adni.

Verekedésekkel kapcsolatban már nem mondom, ott helytálló ez a mondás: akkor jobb adni, mint kapni. (Viszont jobbfejta társaságban sohasem vereszik az ember.)

Valljuk be magunk között, férfiasan, hogy hogy minden esetben, amikor az ember társadalmi kötelezettségei révén ajándékot kénytelen adni, felferül agyában a gondolat, hogy ő meg mit kap ezért a másiktól cserébe?

Olyan ajándékozó, aki ajándéka fejében semmit sem remél — nincs. (Legalább is jobbfejta társaságban semmiesetre.)

Legtöbbször a nőt kell megajándékoznunk.

Micsoda igazságtalanság!

A nők tudniillik a legkritikább esetben adnak viszont-ajándékot. Legfeljebb azt mondják:

— Ezt nekem hozta? Jaj, de kedves magától

Tihamér.

Tihamér meghajol és ausz. Az ajándékozás gyönyöreit máris befejezést nyertek. (Mehet haza fizetni a részleteket, azalatt, míg megszólják.)

Ha a férj nem vesz a felesége nevenapjára ajándékot, teljes a felháborodás. Ellenben a férjnek nincs jogában felháborodni, ha történetesen az ő születésnapjára nem kapott semmit.

hogy egyszer május 12-én, éjjél után 3 óraker, pontosan abban az időben, amikor azután a csuf veszedés után kilökték a kapun, egy halk és előkelő hölgy kioson majd a Balog-házból, titkos nyugtalanságtól üzetve, jobbra-balra tipeg a kertben, ide-néz, odanéz, kereső várakozás vibrál a tekintetében, kileskődik a kapun s amikor éppen a homlokában, emelné kezét, bánatosan, hogy hiába jött ki a kertbe, Kelemen, a csavargó majd előlép az áttelleges kapu árnyékából, régi híres mozdulataihoz híven meghajtja magát és így szól: — „Csókolom a kezeit Erzsike!...” Micsoda varázslatos szó ez a „csókolomakezeit”! A hölgy, hogy rezzen össze, akár a szíven csókolott madár! Fojtott sikoly is röppen ki a száján és egy mozdulatot tesz, mintha vissza akarna szaladni a házba, de azután... nem, még sem, felismeri, rányitja két nagy csodálkozó szemét és felkiált: — „Kelemen! Eljött? Eljött, kedves Kelemen...” Nem is kiáltás ez, kacaj, örömsikoltás: „Kedves, kedves Kelemen...” De a csavargó még nem fogja meg a feléje nyújtott kezét, még nem hajlik föléje: „Először mindent meg akarok magyarázni Erzsike.” Leülnek a félreeső padra, a gyönyörű ezüstfenyő mögé, ahová nem ömlik be a holdfény, csak a kert tavaszi párái gomolyognak. És Kelemen megmagyaráz mindent szépen. Hogy az, ami történt közte és Erzsike bátyja között, az nem a részegség miatt történt. A ház miatt, kedves Erzsike. Mert vannak dolgok, amiket nem lehet csinálni, dolgok, amikre nincsen enyhítő körülmény. Na jó, na jó, hiszen igaz, hogy új korok, új eszmék, de a ház, a régi ház az nem a magáé, sem a bátyjé. Az a családé. Az életé. Az élet értelme a régi ház. Ez a ház és a többi mind. A hagyományos polgári életé. Az uri életé. Az nem lehetséges, hogy amiért nehezebb lett az élet, bérházzá alakítsák, hogy olyan legyen, mint valami bank, a mibe bele teszik a pénzt és kivesszik a kamatot. Ha

Elszorul a szívem, ha ilyesmire gondolok. Mindezekon kívül, nem is olyan könnyű dolog úgy megajándékozni a nőt, hogy ezzel örömet is okozunk.

Egy hölgy felháborodva mesélte el nekem a következőket:

— Házasságom első évfordulóján egy olajfestménymásolatot kaptam a férjemtől. Egy méter nyolcvan centiméter magas és két méter nyolcvan centiméter széles volt. A címe: „Disznótor”. A képen 17 emberi teremtmény tartózkodott egy kutyával és két meghámozott disznóval egyetemben.

— Ennek a disznóságnak az eredetije állítólag a müncheni Pinakothék-ban pihen. A képet egyedül a hálószobában lehetett elhelyezni a két ágy fölé, miközben a fél fal leszakadt. Végül is, minthogy a falba nem lehetett mindenütt szöveget verni, az ágyaknak kellett a kép alá igazodniok és ezáltal a szoba berendezése is megváltozott. Hát ilyen ajándékot vesz egy tisztességes férj a feleségének a házasságuk első évfordulóján?

Ime, egy elégedetlen asszony.

Egy lépéssel tovább ment az a másik férj, aki a feleségének hintalovat vett a születésnapjára.

— Megörültél? Ezt vetted nekem?

— Nézd, édes fiam, olyan mindegy, hogy mit veszek neked, mert ugyanis kicseréled.

Hogy ki kinek micsoda ajándékot vegyen, azt én se tudom megmondani, de igenis tudom, hogy mit nem szabad ajándékozni.

Ime, a legfontosabbak:

1. Nem szabad olajkép-másolatokat ajándékozni. Én még olyan embert nem láttam, akit ezzel boldoggá tettek volna. (Ugyanis a legnehezebben lehet rajta tudni.)

2. Ajándékképpen nem szabad adósságokat elengedni. Az illetőknek ugysem volt szándékukban adósságukat megfizetni, így tehát csak kellemetlen helyzetet élénkítjük őket, amikor örülniök kell semmiért.

3. Tízhat éven aluliaknak nem szabad hasznos tárgyakat venni. A hasznos tárgyak megvételére a szülő amugyis kötelezve van. (Ne ő ünnepeljen, hagyja ünnepelni a srácot.)

4. Tréfás meglepetéseket venni nem szabad, miután ilyesféle ajándékokon ma már senki sem lepődik meg. (Jól tudjuk, hogy az efafta ajándékok a legolcsóbbak.)

5. Az egész férfinem nevében térden álva könyörgök a nőknek, hogy ne ajándékozzanak nyakkendőket, az Isten irgalma legyen velünk.

Legvégül pedig a kora délutáni órákban adjuk át ajándékainkat, hogy az illetőknek még elégedő idejük legyen a védekezésre, hogy az ajándékot becsérélhessék, vagy tovább ajándékozhassák, nehogy előálljon az az eset, hogy az ember egy földél alatt marad az ajándékával és elátkozza az életét. **VASZARY GÁBOR**

igy lenne, akkor semmi értelme sem volna az életnek. Az Erzsike életének sem, a miéinknek sem, a világnak sem. Ezt akarta akkor is megmagyarázni és szembekacagták. Részegnek nevezték, ezért szaladt ökle a Jóska arcába. A ház miatt... És Erzsike hallgat. És Erzsikének potyognak a könnyei. És Erzsike meg fogja a Kelemen kezét: „Köszönöm, megértettem. Köszönöm.” Kelemen a csavargó ilyennek álmodta a május 12-iki találkozást.

A Galamb-ucca 87. számú házat lebontották. Igaza van a csellistának, egyesítik a szomszéd telekkel s bérkaszányát húznak rá. Nem értette, hogyan lehetséges? Állt, állt ostobán és bámulta. Mire megértette, hogy rutul becsápták, kihajlaldott.

Nem volt már semmi értelme, hogy továbbra is ott maradjon. Leindult a hegyen. Eszébe jutott, hogy tegnap reggel óta nem evett. Találkozott két vidám fiatalemberrel. Szégyenkezés nélkül bökte orruk alá a kalapját:

— Kérek egy lejt, éhes vagyok.

— Nesze öregem, — mondta az egyik s egy ötlejst dobott bele a kalapba.

— Nesze — mondta a másik is és beledobott egy cigarettát.

Először koldult Kelemen életében. Semmi szégyenkezést nem érzett.

Már nem volt Galamb-ucca 87., sem Balog nemzetség, sem Erzsike. Nem volt már értelme semmi-nek.

Élelmes koldus lett Kelemenből. Ott állt rendszeresen a báltermek s temető kapujában, vasárnapként a fényes templomok előtt, megtanulta, hogyan kell reszketetni a hangot, kitől milyen nyelven kunyorálni az alamizsnát s hogyan kell ügyesen elrejtetni a csellistától, egyéb csavargótól a napi keresetet, s a száraz kenyérhéjakat.